

Dječji vrtić Meteorko
Trgovišće 37A
49283 Hrašćina Trgovišće
Tel.: 049/459-391

**Program redovitog, cjelodnevnog, desetosatnog, odgojno - obrazovnog
rada Dječjeg vrtića Meteorko za djecu od godine dana života do polaska
u školu**

Program izradile:

Marijana Cmrečnjak Majstorić, mag.praesc.educ.

Manuela Kos, mag.paed.

Osnivač Općina Hrašćina

Načelnik

Branko Tukač

Trgovišće, srpanj 2025.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	1
2. USTROJSTVO PROGRAMA.....	6
2.1.Trajanje programa.....	7
2.2.Dob i broj djece.....	7
2.3.Stručni djelatnici i drugi zaposlenici.....	8
2.4.Praćenje i provjera kvalitete organizacije.....	10
2.5.Upravljanje Vrtićem.....	10
2.6.Financiranje programa.....	11
3. MATERIJALNI UVJETI.....	11
3.1.Prostorni i tehnički uvjeti.....	14
3.2.Higijensko-tehnički uvjeti u Vrtiću.....	16
3.3.Osnovna oprema, didaktička sredstva i druga pomagala potrebna za provedbu redovitog programa.....	17
3.4.Stvaranje razvojno-primjerenog konteksta za djetetovo učenje.....	18
4. ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD.....	20
4.1.Ciljevi i zadaće programa.....	23
4.1.1. Osiguravanje dobrobiti za dijete.....	23
4.1.2. Razvoj kompetencija.....	29
4.2.Zadaće, sadržaji i aktivnosti programa u odnosu na dijete.....	55
4.3.Zadaće, sadržaji i aktivnosti iz programa u odnosu na odgojitelje i ostale zaposlenike.....	56
4.4.Zadaće, sadržaji i aktivnosti iz programa u odnosu odgojitelja na roditelje...	57
4.5.Zadaće, sadržaji i aktivnosti iz programa za odgojitelje u odnosu na Vanjske institucije.....	57
4.6.Djeca s prolaznim posebnim potrebama/ teškoćama u razvoju.....	58
4.6.1. Bitne zadaće za djecu s teškoćama u razvoju tj. posebnim potrebama	59
4.6.2. Ciljevi uključivanja u odgojno -obrazovni rad u Vrtiću.....	60
4.6.3. Planiranje i oblikovanje posebnih, individualnih planova.....	61
4.7.Darovita djeca uključena u redovan program Vrtića.....	63
4.7.1. Proces identifikacije darovite djece u Vrtiću.....	64
4.7.2. Podrška darovitoj djeci u Vrtiću.....	67
4.8.Dokumentiranje odgojno-obrazovnog rada.....	69
4.9.Praćenje i evaluacija odgojno-obrazovnog rada.....	70

5. NJEGA I SKRB ZA TJELESNI RAST I RAZVOJ DJECE.....	71
5.1.Praćenje rasta i razvoja djece i stanja uhranjenosti.....	71
5.2.Preventivne mjere za smanjenje zaraznih bolesti i prevencije ozljeda.....	73
5.3.Oblikovanje fleksibilnog dnevnog ritma u dobnim skupinama u vrijeme Boravka djece u Vrtiću.....	75
5.4.Obrada i analiza intervjua novoprimljene djece radi prikupljanja informacija O zdravstvenom statusu djece.....	76
5.5.Zdravstvena dokumentacija.....	76
6. NAOBRAZBA I USAVRŠAVANJE ODGOJNIH DJELATNIKA.....	77
7. SURADNJA S RODITELJIMA.....	78
8. SURADNJA S VANJSKIM USTANOVAMA.....	81
9. VREDNOVANJE PROGRAMA.....	83
9.1.Vanjsko vrednovanje i supervizija.....	83
9.2.Samovrednovanje u Vrtiću.....	83
9.3.Instrumenti za praćenje i vrednovanje kvalitete ostvarivanja odgojno-obrazovnog rada.....	85
10. FINANCIRANJE PROGRAMA.....	86
11. ZAKLJUČAK.....	87
12. PRILOZI.....	88
13. LITERATURA.....	88

1. UVOD

Redoviti desetosatni program odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi je cjeloviti razvojni program odgoja i obrazovanja djece u dobi od navršene godine dana života do polaska u školu i namijenjen je djeci za zadovoljavanje njihovih potreba i potreba roditelja u trajanju do 10 sati dnevno.

Njegovi ciljevi, zadaće i sadržaji proizlaze iz humanističko- razvojne koncepcije odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj, a temelje se na Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju (Narodne novine, broj 10/1997, 107/2007, 94/2013, 98/2019, 57/2022 i 101/23), Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i naobrazbe (Narodne novine, broj 63/2008 i 90/2010), Strategiji obrazovanja, znanosti i tehnologije, Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (Narodne novine, broj 05/2015), Konvenciji o pravima djeteta (UN, 1989) i drugim dokumentima, zakonima i podzakonskim aktima koji reguliraju rani i predškolski odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj.

Dječji vrtić Meteoroko sa sjedištem u Hrašćina Trgovišće 49283, Trgovišće 37A, je ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje koja skrbi o djeci od godine dana starosti do polaska u školu.

Osnivač ustanove je Općina Hrašćina sa sjedištem u Hrašćina Trgovišće 49283, Trgovišće 23c.

Dana 3. srpnja 2025. godine na sjednici Općinskog vijeća Općine Hrašćina donesena je Odluka o osnivanju Dječjeg vrtića Meteoroko, KLASA: 601-02/25-01/01, URBROJ: 2140-13-01-25-08 u Općini Hrašćina na adresi Trgovišće 37A, 49283 Hrašćina Trgovišće.

Sukladno članku 8. Zakona o ustanovama ("Narodne novine", broj 76/93, 29/97, 47/99, 35/08, 127/19 i 151/22) Dječji vrtić Meteoroko je dobio dana 17. srpnja 2025. godine, KLASA: UP/I-601-01/25-01/00016 URBROJ: 533-10-25-0007, Rješenje o sukladnosti sa zakonom Odluke o osnivanju.

Opći cilj programa je poticanje cjelovitog razvoja djeteta predškolske dobi uz stvaranje odgovarajućih uvjeta: priznavanje individualnosti i razvojne razine svakog djeteta, njegovanje uzajamnog poštovanja i povjerenja, dizajniranje poticajne i razvojno primjerene sredine, kreiranje prilika za djetetovu kooperaciju s drugima, stvaranje mogućnosti za izbore, gradnju pozitivne slike o sebi, poticanje kreativnih potencijala djece i jačanje autonomije i kompetencije djeteta.

U Dječjem vrtiću Meteorko će se provoditi slijedeći programi za djecu rane i predškolske dobi (od 1. godine starosti do polaska u školu) u četiri odgojno- obrazovne skupine:

- Redoviti, desetosatni, cjelodnevni program njege, odgoja, naobrazbe, zdravstvene zaštite, prehrane i skrbi djece jasličke dobi (1-3 god. starosti) u dvije skupine i vrtičke dobi (3-6 god. starosti tj. do polaska u školu)u dvije skupine (u nastavku teksta: „redoviti program“) usklađen s radnim vremenom većine zaposlenih roditelja i potrebama djeteta.

Nakon ustrojstva redovnog programa za djecu jasličke i vrtičke dobi Dječji vrtić Meteorko će ustrojiti, uz verifikaciju nadležnog ministarstva, i Program predškole.

Sadržaj, programske zadaće i organizacija provedbe redovnog programa za djecu od prve godine života do polaska u školu moraju omogućiti zadovoljavanje svih djetetovih potreba: potreba za sigurnošću, pripadanjem, ljubavlju, samopoštovanjem i poštovanjem drugih osoba te potrebe za samoostvarenjem njegovih osobnih potencijala.

U temeljnom dokumentu struke, Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, naglasak je stavljen na poticanje cjelovitog razvoja, odgoja i učenja djece te osiguranje primjerene potpore razvoju kompetencija usklađenih s individualnim posebnostima i razvojnim karakteristikama svakog djeteta. Stoga je, u skladu s navedenim, cilj oblikovati odgojno-obrazovni proces na način da životne i planske situacije učenja podupiru različita područja cjelovitog razvoja djeteta. Usmjeren je ka osnaživanju dječje prirodne znatiželje i interesa te ostvarivanje njihovih potreba i prava. Krajnji odgojno-obrazovni ishodi za dijete trebali bi biti rezultatom njegova permanentnog stjecanja kompetencija za cjeloživotno učenje.

Otvorenost za kontinuirano učenje i spremnost na unapređivanje prakse moguće je osnaživati uz pomoć:

- kontinuiranog istraživanja i unapređivanja kvalitete odgojno-obrazovnoga procesa od samih praktičara – odgojitelja i drugih stručnih djelatnika vrtića
- osposobljavanja praktičara – odgojitelja i drugih stručnih djelatnika vrtića za istraživanje i aktivno promišljanje vlastite odgojno-obrazovne prakse (na razini inicijalnog obrazovanja i profesionalnog razvoja), u smjeru razvoja refleksivne prakse i refleksivnog profesionalizma

- povezivanja svih sudionika odgojno-obrazovnoga procesa koji uče, istražuju i mijenjaju odgojnu i obrazovnu praksu i dijele to iskustvo s drugima (posebice sustručnjacima i roditeljima) u zajednice koje uče.

Kvalitetu i perspektivu razvoja odgojno-obrazovne prakse i kurikuluma vrtića određuje i njegova „otvorenost“ prema van koja uključuje spremnost na uspostavljanje suradničkih odnosa djelatnika s obiteljima djece, drugim vrtićima i ostalim relevantnim institucijama te spremnost na povezivanje sa stručnjacima i svim važnim tijelima lokalne zajednice

Osnovni je cilj redovitog desetosatnog programa odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi poticanje cjelovitog razvoja, odgoja i učenja djeteta te pridonosnje kvaliteti njegova života. Taj se cilj ostvaruje kreiranjem okruženja u kojem će dijete razviti svoje razvojne potencijale (sposobnosti, mogućnosti) do najviše razine, zadovoljiti interese i potrebe te time steći spoznaje, vještine, navike i kompetencije koje će mu omogućiti uspješno funkcioniranje u zajednici. Posebni ciljevi programa su: razvoj socijalnih kompetencija djece osiguranjem kontekstualnih uvjeta koji potiču zajedničku komunikaciju, razvoj emocionalnih veza s vršnjacima, suradničko učenje, preuzimanje odgovornosti za vlastito ponašanje i nenasilno rješavanje sukoba te razvoj osobnog i lokalnog, nacionalnog, europskog identiteta koji je senzibilan za očuvanje tradicijske kulturne baštine te poštuje i prihvaća različitosti.

U skladu s navedenim ciljevima, kao i s polazišnim dokumentima programa, osnovne zadaće programa jesu:

- zadovoljavanje djetetovih osnovnih i razvojnih potreba i interesa (primarnih bioloških potreba, očuvanja zdravlja, socijalno-emocionalnih potreba, potreba za raznolikom stimulacijom, komunikacijom, izražavanjem i stvaranjem),
- poticanje razvoja svih djetetovih sposobnosti i potencijala,
- pristupanje djetetu kao cjelovitom biću, u skladu s integriranom prirodom njegova učenja i razvoja, u skladu s čime su procesi njege, odgoja i učenja djece međusobno povezani i integrirani u svaki segment zajedničkog življenja djece i odraslih u vrtić
- kreiranje fleksibilnog, raznovrsnog i stimulirajućeg prostorno-materijalnog, socijalnog i organizacijskog konteksta ,
- podržavanje djetetovog istraživačkog, aktivnog i stvaralačkog odnosa prema svijetu kroz poticanje djetetove autonomije u raznovrsnim aktivnostima,

- poticanje razvoja djetetovih socijalnih kompetencija, interpersonalnog komuniciranja, suradnje i dogovaranja s drugima, planiranja, odlučivanja, odgovornosti, nenasilnog rješavanja sukoba, tolerancije, nošenja sa svojim i tuđim osjećajima, samoregulacije,
- podržavanje djetetove radoznalosti, čuđenja i fascinacije svijetom oko sebe i poticanje djeteta na stvaranje i izražavanje vlastitih ideja, iskustava i emocija korištenjem različitih izražajnih medija i modaliteta,
- razvoj pozitivnih osobina ličnosti, pozitivne i realne slike o sebi, osjećaja prihvaćenosti i pripadnosti, samopouzdanja i samopoštovanja, poštovanja drugih, otvorenosti prema svijetu oko sebe i prema novim iskustvima, prihvaćanju međusobnih različitosti,
- pridonošenje izgradnji osobnog te kulturnog i nacionalnog identiteta djeteta, njegovanje pozitivnog odnosa prema baštini te očuvanje hrvatske i lokalne tradicijske kulture, uz njegovanje interkulturalnosti – poštivanje i prihvaćanje različitosti,
- osnaživanje kontinuiranog istraživanja i unapređivanja kvalitete odgojno-obrazovnoga procesa od samih praktičara – odgojitelja i drugih stručnih djelatnika vrtića,
- uspostavljanje kvalitetnih, partnerskih odnosa s roditeljima s ciljem boljeg razumijevanja djeteta te pravovremenog i primjerenog zadovoljavanja njegovih potreba i poticanja razvoja njegovih potencijala.

STRATEGIJA DJEČJEG VRTIĆA METEORKO – ZAJEDNICA KOJA UČI

VIZIJA – vrtić otvoren za svako dijete Općine Hrašćina te vrtić u kojem će se svi osjećati sigurno, sretno i zadovoljno.

MISIJA – vrtić u kojem se osjeća ugodno ozračje, prostor koji je siguran i poticajan, u kojem djeca uče čineći, poštuju se dječja prava, razvijaju individualni potencijali djece, jača roditeljska kompetencija, surađuje se na način međusobnog uvažavanja i potiče profesionalni rast i razvoj odgojitelja.

Dječji vrtić kao javna ustanova ima sustavni zadatak graditi prostorno, socijalno i materijalno okruženje koje će poticajno djelovati na ukupni dječji rast i razvoj.

Dječji vrtić je zajednica djece i odraslih u kojoj kroz kvalitetu međusobnih odnosa (djece međusobno; djece i odgojitelja; djece, roditelja, odgojitelja; djece, roditelja, odgojitelja i lokalne zajednice), proces učenja i poučavanja, snagom osobnog primjera, izborom primjerenih sadržaja i materijalnih poticaja, vođeni dječjim interesima, potrebama i mogućnostima, nastojati ćemo razvijati njihovo samopoštovanje, samopouzdanje, stvaralaštvo i samostalnost.

Okruženje vrtića trebalo bi djecu poticati na istraživanje svijeta, svojih mogućnosti i ideja, na otkrivanje drugačijih mogućnosti, drugačijeg gledanja na stvari i život koji ih okružuje i na same sebe.

Dječji vrtić kao odgojno- obrazovna ustanova stalno treba raditi na podizanju kvalitete rada i materijalnog okruženja koje se provjerava kroz slijedeće parametre:

- funkcionalnost prostora,
- opremljenost suvremenim namještajem, didaktičkim sredstvima i pomagalicama;
- kontinuirana primjena odredbi Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe,
- dnevni raspored aktivnosti koji odgovara potrebama djece i roditelja, a istovremeno omogućuje proces njihove socijalizacije i individualizacije,
- ekipiran stručno – razvojni tim,
- sustavan rad i istraživanje vlastite odgojno - obrazovne prakse stručnih radnika od samorefleksije do vanjskog vrednovanja odgojno - obrazovnog procesa na razini ustanove,
- cjeloživotno stručno usavršavanja odgojitelja i stručnih suradnika kroz mogućnost napredovanja u položajna zvanja (mentor, savjetnik) i specijalizacija za pojedina razvojna područja shodno osobnim interesima i potrebama odgojno – obrazovne prakse,
- različiti oblici programsko - stručnog umrežavanja ustanova s pojedincima, udrugama, organizacijama i institucijama od lokalne zajednice s ciljem podizanja ukupne kvalitete odgojno - obrazovnog rada.

Uporišta u izradi ovog programa ustanove nalazimo u slijedećim dokumentima:

- Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju,
- Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i naobrazbe,
- Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje,
- Programskom usmjerenju odgoja i obrazovanja predškolske djece,
- Prijedlogu koncepta razvoja predškolskog odgoja,
- Konvenciji o pravima djeteta,
- Smjernicama za strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije RH,
- Dokumentima za samovrednovanje odgojno – obrazovnog procesa,
- Predškolski odgoj s programskim usmjerenjima njege, odgoja, zaštite i rehabilitacije djece predškolske dobi s poteškoćama u razvoju,

- Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava,
- Obiteljski zakon.

2. USTROJSTVO PROGRAMA

Vrtić je odgojno-obrazovno okruženje u kojem dijete ima višestruke prilike ostvarivati interakcije s drugom djecom i odraslima. U skladu s navedenim, odgojno-obrazovni proces, program i ustroj rada oblikovani su tako da životne i planske situacije učenja podupiru različita područja cjelovitog razvoja djeteta i ostvarivanje njegovih potreba i prava.

Dječji vrtić Meteorko organizacijski čini samo matični vrtić u Hrašćina Trgovišće 49283, Trgovišće 37A. Za početak odgojno-obrazovnog rada u Dječjem vrtiću Meteorko planiraju se ustrojiti slijedeći programi:

a) Redoviti desetosatni program rada

Redoviti program je razvojni program odgoja i naobrazbe djece i namijenjen je djeci za zadovoljavanje njihovih potreba i potreba roditelja.

Program bi se provodio u dvije jasličke i dvije vrtičke mješovite, odgojno-obrazovne skupine.

Primarni, redoviti jaslički i vrtički program bi bio organiziran kao trajni program i provodio bi se kao cjelodnevni 7 do 10 sati sukladno potrebama roditelja.

b) Program predškole- program javnih potreba

će biti ustrojen nakon dobivene verifikacije tj. suglasnosti na Program predškole koji će se poslati nadležnom ministarstvu nakon otvaranja Dječjeg vrtića Meteorko tj. nakon ustrojavanja redovnog programa.

Program predškole organizirati će se sukladno Pravilniku o sadržaju i trajanju programa predškole (NN 107/2014).

Sadržaji programa predškole provoditi će se u redovnom programu vrtičke skupine, a po potrebi organizirati će se i u obliku tzv. kraćeg programa predškole.

Program predškole počinje prvog listopada i traje do 31. svibnja.

Program je iz programa javnih potreba i sufinancira ga Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih.

Ciljana skupina kojoj je namijenjen ovaj program su: djeca – školski obveznici u godini prije polaska u školu, djeca čiji roditelji traže prijevremeni upis u školu, djeca s odgodom polaska u školu i djeca s teškoćama u razvoju.

2.1. Trajanje programa

Redoviti desetosatni program rada s djecom rane i predškolske dobi provodio bi se kontinuirano 10 sati dnevno, ravnomjerno tijekom godine, 5 dana u tjednu, u pravilu od ponedjeljka do petka. Cilj je fleksibilna organizacija rada i praćenja potreba djece, roditelja, zaposlenika, uz stvaranje optimalnih uvjeta za život i funkcionalnu organizaciju rada.

Program bi se provodio dnevno u vremenskom razdoblju: od 6,00– 16,00 sati. Jutarnje dežurstvo bilo bi od 6,00 do 7,00h i poslijepodnevno dežurstvom od 15,00 do 16,00h. Radno vrijeme Vrtića će se prilagođavati sukladno potrebama roditelja.

Neposredni rad s djecom odgojitelja zaposlenih u redovitom desetsatnom programu, sukladno sa člankom 28., točka 1. i člankom 29. Državnog pedagoškog standarda (Narodne novine, broj 63/2008 i 90/2010) odvija se od:

- 7,00 - 12,30 sati – 1. smjena odgojitelja
- 10,30 - 16 ,00 sati – 2. smjena odgojitelja.

2.2. Dob i broj djece

Program se provodi u odgojno-obrazovnim skupinama u skladu s važećim standardima za djecu u dobi od jedne godine života do polaska u školu.

Odgojno-obrazovni rad odvijao bi se u dvije jasličke i dvije vrtičke skupine.

Dvije jasličke skupine bi po DPS-u čl. 22. stavak 5. bile mješovite i uključivale bi do **12 djece** od 1 do 3 godine starosti, dakle **sveukupno 24 djece jasličke dobi**. Ponuda bi uključivala doručak, ručak i dvije užine (prijepodnevnu i poslijepodnevnu) uz popodnevni odmor i zajutak za djecu koja dolaze u jutarnju dežuranu.

U dvije jasličke odgojno-obrazovne skupine bi bile uposlene četiri odgojiteljice predškolske djece.

Dvije vrtičke skupine bi po DPS-u čl. 22 stavak 5. bile mješovite i uključivale bi svaka **20 djece** od 3 godine do 6 godina starosti tj. do polaska u školu, dakle **sveukupno 40 djece**. Ponuda bi uključivala doručak, ručak i dvije užine (prijepodnevnu i poslijepodnevnu) uz popodnevni odmor i zajutak za djecu koja dolaze u jutarnju dežuranu.

U dvije vrtičke odgojno-obrazovne skupine bi bile uposlene četiri odgojiteljice predškolske djece.

Ukupan broj djece upisane u Dječji vrtić Meteorko može biti 64 u četiri odgojno-obrazovne skupine sukladno Državnom pedagoškom standardu (NN br 63/2008 i 90/2010), a nakon

svih ispunjenih preuvjeta za rad istoga tražiti će se Rješenje o ispunjavanju uvjeta za obavljanje djelatnosti predškolskog odgoja i obrazovanja te skrbi o djeci rane i predškolske dobi Ureda za društvene djelatnosti u Krapinsko-zagorskoj županiji.

Tablica 1. Odgojno-obrazovne skupine u DV Meteorko i broj djece

Odgojno-obrazovna skupina	Broj skupina	Broj djece U skupini/ ukupno po dobi	Broj zaposlenih odgojitelja	Radno vrijeme
Jaslička mješovita 1-3 god.	2	12/24	4	6,00-16,00
Vrtička mješovita 3-6 god. tj. do polaska u školu	2	20/40	4	6,00-16,00
Ukupno	4	64	8	

U odgojno-obrazovnu skupinu može se uključiti, na temelju mišljenja stručnih suradnika dječjeg vrtića, samo jedno dijete s lakšim teškoćama i tada se broj djece u skupini smanjuje za dvoje djece.

U odgojno-obrazovnu skupinu može se uključiti samo jedno dijete s većim ili kombiniranim teškoćama ako je nedostatan broj djece za ustroj odgojno-obrazovne skupine s posebnim programom i tada se broj djece smanjuje za četvero.

2.3. Stručni djelatnici i drugi zaposlenici

Program će provoditi stalno zaposlenih 8 odgojitelja.

Neposredni rad s djecom odgojitelja zaposlenih u redovitom desetosatnom programu, sukladno člankom 28., točka 1. i člankom 29. Državnog pedagoškog standarda (Narodne novine, broj 63/08 i 90/10) odvija se u trajanju od 5,5 sati neposrednog rada te 2,5 sata ostalih poslova.

Tjedna struktura rada odgojitelja, prema članku 29. Državnog pedagoškog standarda (Narodne novine, broj 63/2008 i 90/2010), uključuje sljedeće poslove: neposredan rad s djecom i ostale poslovi koji obuhvaćaju planiranje, programiranje i vrednovanje rada, dokumentiranje, pripremu prostora i poticaja, savjetodavni rad s roditeljima i ostalima te stručno usavršavanje.

Tablica 2. Struktura 40 - satne tjedne radne obveze odgojiteljica predškolske djece

Poslovi	Tjedna zaduženja (sati)	Dnevna zaduženja (sati)
Neposredni rad s djecom	27,5	5,5
Ostali poslovi	10	2
Stanka – pauza	2,5	0,5
UKUPNO:	40	8

Od stručnih djelatnika u programu, osim odgojitelja, participirale bi ravnateljica, stručni suradnik i zdravstvena voditeljica, obavljajući poslove definirane člancima 30. i 32. Državnog pedagoškog standarda (Narodne novine, broj 63/2008 i 90/2010).

Vrsta i razina obrazovanja te ostali uvjeti zapošljavanja odgojitelja i ostalih stručnih djelatnika u programu sukladni su člancima 24. i 25. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju (Narodne novine, broj 10/1997, 107/2007, 94/2013, 57/2022 i 101/23) te Pravilniku o odgovarajućoj vrsti i razini obrazovanja odgojno-obrazovnih i ostalih radnika u dječjem vrtiću, ustanovama te drugim pravnim i fizičkim osobama koje provode programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (NN 145/24).

Tijekom pedagoške godine pratiti će se fleksibilna organizacija radnog vremena sa ciljem što kvalitetnijeg odgojno-obrazovnog rada.

Plan zapošljavanja u Dječjem vrtiću Meteoroko (u daljnjem tekstu: „Vrtić“) :

Tablica 3. Broj i struktura radnika zaposlenih u DV Meteoroko

R.B.	Radno mjesto	Broj radnika	Stručna sprema	Tjedno radno vrijeme
1.	Ravnatelj	1	VŠS/VSS	40h/ puno
2.	odgojitelj	8	VŠS/VSS	40h/ puno
3.	Stručni suradnik pedagog (ili psiholog, edukacijski rehabilitator, socijalni pedagog i logoped),	1	VSS	Nepuno/ sukladno čl. 31. DPS-a
4.	Zdravstveni voditelj Medicinska sestra	1	VŠS/VSS	Nepuno/ sukladno čl. 34. DPS-a
5.	Računovodstveno-administrativni	1	VŠS/VSS	Puno/ 40h

	radnik			
6.	Kuhar	1	SSS	Puno/ 40h
7.	Spremačica	2	NKV	Puno/40h

Poslove održavanja objekta raditi će vanjska tvrtka sa kojom će Vrtić sklopiti ugovor.

Diplome i ugovori djelatnika Dječjeg vrtića Meteorko biti će priloženi uz ostalu potrebnu dokumentaciju za dobivanje Rješenja nadležnog upravnog tijela županije za poslove odgoja i obrazovanja kojim se odobrava početak obavljanja djelatnosti predškolskog odgoja sukladno članku 11 i 12. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju.

2.4. Praćenje i provjera kvalitete organizacije

Vanjsko praćenje i provjeru kvalitete organizacije rada obavljati će nadležno Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih, Osnivač, nadležne inspekcijske službe i Agencija za odgoj i obrazovanje prema svojem planu rada. Unutarnje praćenje i provjeru kvalitete organizacije rada provoditi će ravnateljica i stručni tim vrtića, kroz neposredne uvide u provođenje programa, evidencije radnog vremena i ostvarivanja poslova i zadataka stručnih djelatnika, pregled pedagoške dokumentacije skupine, timske analize, rasprave i refleksiju o odgojno-obrazovnom procesu i uočenim problemima. Također, u proces praćenja i provjere kvalitete organizacije rada uključivati će se i roditelji, a sa ciljem povećanja fleksibilnosti i prilagođavanja organizacije programa potrebama djece i roditelja. Vremensko/organizacijsko okruženje zahtijeva od odgojitelja i ostalih zaposlenika potpuno fleksibilno organiziranje rada, ali i razvijanje suradničkih, timskih odnosa i zajedničku izgradnju kulture Vrtića.

2.5. Upravljanje Vrtićem

Odgojiteljsko vijeće

Odgojiteljsko vijeće predstavlja stručno tijelo Vrtića kojem predsjedava ravnatelj ili druga osoba koju on ovlasti. Čine ga svi odgojitelji, stručni suradnici i zdravstveni djelatnici koji ostvaruju program ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u Vrtiću. Sjednice se održavaju prema potrebi, a najmanje četiri puta godišnje.

Odgojiteljsko vijeće sudjeluju u utvrđivanju plana programa rada Vrtića i prati njegovo ostvarivanje, raspravlja i odlučuje o stručnim pitanjima rada, potiče i promiče stručni rad te obavlja i druge stručne poslove utvrđene zakonom, aktom o osnivanju i Statutom Vrtića.

Sjednice Odgojiteljskog vijeća obvezne su za sve članove. Na sjednicama se vodi zapisnik kojeg potpisuje predsjedavajući i zapisničar kojeg određuje Odgojiteljsko vijeće na početku sjednice.

Upravno vijeće

Vrtićem upravlja Upravno vijeće koje ima 5 članova. Tri člana Upravnog vijeća imenuje osnivač, jednog člana biraju roditelji korisnici usluga i jedan član bira se tajnim glasovanjem iz reda odgojitelja i stručnih suradnika Vrtića. Mandat članovima Upravnog vijeća traje četiri godine.

Članovi Upravnog vijeća imaju pravo i dužnost biti nazočni sjednicama Upravnog vijeća te sudjelovati u raspravi i odlučivanju o svim pitanjima iz njihovog djelokruga. Predsjednik Upravnog vijeća priprema sjednice Upravnog vijeća, saziva i vodi sjednice, utvrđuje je li sjednici nazočan potreban broj članova za pravovaljano odlučivanje, predlaže dnevni red sjednice i brine o tijeku rasprave na sjednici, formulira prijedloge odluka o kojima se glasuje i utvrđuje i proglašava rezultate glasovanja te potpisuje odluke.

Sjednice Upravnog vijeća održavaju se prema potrebi te ih priprema predsjednik u suradnji s ravnateljem Vrtića. Članovi Upravnog vijeća i ravnatelj Vrtića imaju pravo predložiti da se određena tema stavi na dnevni red sjednice. Na sjednicu Upravnog vijeća obvezno se poziva i nazočan je ravnatelj Vrtića koji sudjeluje u radu Upravnog vijeća bez prava odlučivanja. Sjednici Upravnog vijeća mogu biti nazočni i pojedini zaposlenici na poziv predsjednika Upravnog vijeća u svojstvu izvjestitelja ili pojedini stručnjak radi stručnog obrazlaganja i objašnjavanja pojedinih pitanja. Upravno vijeće može pravovaljano odlučivati ako je na sjednici nazočna natpolovična većina članova.

Sazivanje sjednice, utvrđivanje dnevnog reda, načina rada i odlučivanja Upravnog vijeća poblježe je određeno Poslovníkom o radu Upravnog vijeća.

2.6. Financiranje programa

Program se financira iz proračunskih sredstava Osnivača Općine Hrašćina i sufinanciranja cijene boravka u Vrtiću od strane roditelja u skladu s Odlukom o mjerilima za financiranje predškolskog odgoja i obrazovanja u Općini Hrašćina koju će donijeti predstavničko tijelo tj. Općinsko vijeće Općine Hrašćina u skladu sa čl.48.st.4. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju.

3. MATERIJALNI UVJETI

Stvaranje materijalnih uvjeta koji pružaju sigurnost djece u Vrčiću, rad usmjeren je na stvaranje poticajnog, ali i sigurnog prostornog konteksta i sigurnog okruženja za sve koji borave u ustanovi osnovni je cilj kod brige za materijalne uvjete.

Prostorno okruženje i organizacija bitno određuju kvalitetu socijalnih interakcija unutar Vrčića, neovisnost i autonomiju djeteta.

Program će se provoditi u prostoru koji je namjenski sastoji se od 4 odgojno- obrazovnih jedinica s pripadajućim prostorima garderobe, sanitarnog čvora, trijaže i prostora terase.

U predmetnoj građevini Vrčića predviđa se smjestiti dvije jedinice za djecu jasličke dobi (1- 3 godine)- dvadeset četvero djece, dvije jedinice za djecu vrtičke dobi (od 3-6 godina 9 četrdeset djece, iz čega proizlazi da je Vrčić projektiran za 64 djeteta. Površina građevne čestice (predviđeno 64 djece x 30m²/djetetu = 1.920m²) zadovoljava potrebe namjene Vrčića za planirani broj djece.

Osim dnevnih boravaka koji su predviđeni, projektom su riješeni i svi ostali sadržaji prema Državnom pedagoškom standardu (NN br. 63/08 i 90/10), poštujući pri tome bitne uvjete i način funkcioniranja predmetne namjene.

Pješačkom uređenom stazom na udaljenosti od ulaznih stuba do javnih prometnih površina dolazi se do natkrivenog ulaza u Vrčić. Na parceli se nalazi i parkiralište sa 8 parkirnih mjesta, od kojih je jedno predviđeno za invalide, a predviđeno je i mjesto za punionicu električnih automobila. Prije vjetrobranog prostora nalazi se natkriveno ulazno stubište, rampa za invalide, te lijevo od ulaznih vrata natkriveni prostori za smještaj dječjih kolica. Iz vjetrobranog prostora dolazi se u veću prostoriju, centralni hol, koji je višenamjenski prostor- dvorana, a na koji su vezani svi sadržaji Vrčića. Jugoistočno u navedenom prostoru nalaze se dvije skupine za djecu vrtičke dobi koje su postavljene tako da se u sobe dnevnih boravaka ulazi kroz garderobni prostor. Iz garderobnog prostora ulazi se u sanitarne prostore koji imaju vezu sa natkrivenom terasom, kao i sa sobom dnevnog boravka. Na sobama dnevnog boravka, uz vrata, nalaze se staklene površine koje omogućavaju kontrolu djece prilikom korištenja sanitarnog prostora. Između garderoba s vezom na višenamjenski prostor, nalazi se spremište za didaktička sredstva. Sanitarni prostori za jaskičke skupine riješeni su tako da se iz centralnog hola ulazi u trijažu, iz trijaže u prostor za njegu djece i sanitarni čvor. Izlazi iz sanitarnog čvora povezuju natkrivenu terasu, iz prostorije za njegu i sanitarnog čvora postoji staklena stijena za pogled na sobu dnevnog boravka. Sjeveroistočno od centralnog hola je kuhinja sa spremištem hrane, s garderobom i sanitarnim čvorom za zaposlene. Pristup u ovaj dio je odvojen, a služi za snabdijevanje tj. „put hrane“. Budući da će se višenamjenski prostor koristiti za razna događanja, a između ostalog i za sportske

aktivnosti, uz isti se nalazi spremište za rekvizite. Uz ulaz u gospodarski dio predviđen je sanitarni čvor za roditelje/posjetitelje. Garderoba i sanitarni čvor odgojitelja nalazi se u odvojenom hodniku, a u tom dijelu je i sabirnica prljavog rublja, praonica i glačonica, te spremište čistog rublja.

Na sjeverozapadnoj strani zgrade predviđeni su prostori za odgojno-obrazovne i zdravstvene radnike i ostale radnike. Soba za odgojitelje (pristup iz hola, te staklena stijena za kontrolu centralnog ulaza i svih aktivnosti u centralnom holu) locirana je u blizini glavnog ulaza. Soba za zdravstvenu voditeljicu s prostorom za izolaciju bolesnog djeteta odvojena je od ostalih prostorija. Za obavljanje poslova stručnog suradnika predviđen je ured, kao i za računovodstvenog djelatnika. Ured ravnatelja proširen je i za manje sastanke. Na početku hodnika nalazi se spremište- arhiva u kojem se nalazi dvokrako stubište za tavanski prostor koje služi za potrebe održavanja ravnog krova.

Cijela građevina koncipirana je po principu „Manjih kućica“, dvostrešnih krovovišta. Uz kose krovove nalaze se ravne površine krovova s mogućnošću kvalitetnog rješenja odvodnje oborinskih voda. Centralni višenamjesni prostor ima kupole za zenitalno osvjetljenje u sredini prostora. Natkrivene i otvorene terase nalaze se na jugozapadnoj i jugoistočnoj strani (najpovoljnija orijentacija) i povezane su sa terenom.

Pri projektiranju građevine pozornost je bila na racionalnoj uporabi energije, upotrebi obnovljivih izvora, pristupačnost građevine i ekologiji kako bi građevina imala što manji utjecaj na prirodni okoliš.

Vrtić će koristiti energiju sunca (solarna elektrana na krovu). Sav otpad koji nastaje u građevini razvrstava se u spremnike koji se nalaze uz gospodarski ulaz (recikliranje, a kako bi se racionalizirala potrošnja vode predviđeno je ispiranje toaleta skupljenom vodom i prethodno tretiranom oborinskom vodom s krovnih ploha. Proizvodi koji su ugrađeni su oni kojima se štedi potrošnja vode (sanitarni čvorovi, slavine, glava tuševa). Svi građevni elementi grijanog dijela zgrade koncipirani su kako bi se smanjila potreba za umjetnim izvorima topline, rasvjete, hlađenja.

Svi korišteni materijali i obloge zidova, podova i stropova omogućuju kvalitetno i sigurno korištenje građevine, lako održavanje, a određeni su prema namjeni prostora.

Otvori na dnevnim boravcima djece imaju ugrađene rolete koje se pogone na elektromotr kako bi se prostro prema potrebi mogao zamračiti.

Podovi su određeni prema namjeni, s tim da je posebno vođeno računa o protukliznosti površina na mjestima gdje dolazi do zaprljanja, te mogućnosti poskliznuća. Dnevni boravci djece i ostali prostori u kojima borave djeca, obloženi su pvc podovima, a vanjske

polunatkrivene terase gumenom oblogom. Vanjske opločane površine su protuklizne i odgovaraju svim vremenskim uvjetima, a pogotovo prilikom smrzavanja.

Projekt Vrčića doprinosi zelenoj tranziciji, jer se projektom povećava upotreba obnovljivih izvora energije kroz ugradnju sustava za korištenje obnovljivih izvora energije. Za 65,57% godišnje isporučene energije za rad tehničkih sustava u zgradi podmireno je energijom iz obnovljivih izvora (energija sunca- solarna elektrana za proizvodnju električne energije i pripremu tople vode. Primjenom pasivnog dizajna smanjena je potreba za umjetnim izvorima topline, rasvjete i hlađenja. Za ublažavanje klimatskih promjena zgrada Vrčića poštuje standard za zgrade gotovo nulte energije što je vidljivo u energetske iskaznici samog arhitektonskog projekta. Pri uređenju okoliša vodilo se računa za kolni prilaz vatrogasnog vozila, vozila snabdijevanja i mogućnost parkiranja roditelja pri dovođenju i odvođenju djece te posjetitelja.

Za gospodarenje otpadom planirano je postavljanje kontejnera posebno za komunalni otpad, papir, plastiku i biootpad

Vanjski prostor iznosi oko 2.000 m² te je igralište formirano za djecu jasličkih skupina i igralište za djecu vrtičkih skupina. Igrala su obložena antistresnim gumenim oblogama.

3.1. Prostorni i tehnički uvjeti

PROSTORI ZA BORAVAK DJECE

1. Dnevni boravak 1 jaslice 60,06m²
2. Trijaža 6,62m²
3. Njega djece i sanitarni čvor 15,56m²
4. Djelomično natkrivena terasa 60,25m²
5. Dnevni boravak jaslice 2 60,06m²
6. Trijaža 8,60m²
7. Njega djece i sanitarni čvor 14,70m²
8. Djelomično natkrivena terasa 64,75m²
9. Dnevni boravak vrtić 1 60,06m²
10. Garderoba 13,32m²
11. Sanitarije 12,08m²
12. Djelomično natkrivena terasa 76,37m²
13. Dnevni boravak vrtić 2 60,06m²
14. Garderoba 14,04m²
15. Sanitarije 12,08m²

16. Djelomično natkrivena terasa 75,57m²

VIŠENAMJENSKI PROSTORI

17. Višenamjenska dvorana 106,86m²

18. Spremište za rekvizite 6,18m²

19. Spremište za didaktička sredstva 6,17m²

PROSTORI ZA ODGOJNO-OBRAZOVNE, ZDRAVSTVENE I OSTALE RADNIKE

20. Hodnik 12,03m²

21. Soba za odgojitelje 20,85m²

22. Ured 1 11,89m²

23. Spremište i stube 12,60m²

24. Ured ravnatelja 13,95m²

25. Ured stručnog suradnika 13,43m²

26. Soba za zdravstvenog voditelja i izolaciju djece 14,68m²

27. Hodnik 10,23m²

28. Predprostor 1,48m²

29. WC za roditelje/posjetitelje 1,51m²

30. Hodnik 9,24m²

31. Garderoba odgojitelja 7,09m²

SERVIS ZA OBRADU RUBLJA

32. Sabirnica prljavog rublja 2,83m²

33. Praonica i spremište čistog rublja 10,61m²

ENERGETSKO TEHNIČKI BLOK

34. Toplinska podstanica 8,72m²

35. Natkriveni ulaz 2,70m²

36. Ulazni prostor 2,97m²

37. Spremište hrane i pića 9,20m²

38. Kuhinja 24,80m²

39. Garderoba za tehničko osoblje 9,12m²

40. Spremište za čistačice 2,90m²

41. WC 1,50m²

ULAZNI PROSTOR

42. Natkriveni ulaz 26,01m²

43. Natkriveni prostor za kolica 9,19m²

44. Vjetrobran 12,97m²

UKUPNA NETO POVRŠINA ZGRADE. 985,89m²

UKUPNA BRUTO GRAĐEVINSKA POVRŠINA ZGRADE 792,60m²

VOLUMEN ZGRADE 2.954,59m³

Svaki dnevni boravak u jedinici za djecu jasličke skupine zadovoljava uvjete za razvijanje različitih individualnih aktivnosti djece, slobodno kretanje, objedovanje i spavanje djece.

Garderobe su suvremene s individualnim ormarićima za svako dijete. Cijeli prostor opremljen je adekvatnim namještajem koji se sastoji od: dječjih stolova, stolica, funkcionalan namještaj za didaktiku, ležaljke, stol, ormar i stolac za odgojitelja, stolovi za previjanje, higijenske potrepštine, didaktika za razvoj motorike i ostala didaktika. Sav namještaj odgovara HR normama i standardima.

Dnevni boravci u jedinicama za djecu vrtičke dobi namijenjeni su provođenju odgojno obrazovnog rada s djecom, raznolikim aktivnostima, igri, prostoru u kojem djeca mogu objedovati i odmarati se po potrebi. Cijeli prostor opremljen je adekvatnim namještajem koji se sastoji od: dječjih stolova, stolica, funkcionalan namještaj za didaktiku, ležaljke za potrebe povremenog odmora, stol, ormar i stolac za odgojitelja, panoi, paravani za razdvajanje prostora za igru, opreme za razvoj senzomotorike, didaktika za cjelokupni razvoj, didaktike za potrebe djece s posebnim potrebama i darovite djece.

Višenamjenska dvorana namijenjena je za skupne igre, razvoj motorike i aktivnosti (različiti oblici tjelesne kulture, manifestacije, priredbe, predstave).

Vanjski prostori namijenjeni djeci su ograđeni, sadrže zelene prostore, sprave za igre na otvorenom primjerene dobi djece, pitku i tekuću vodu za igru, terase za boravak djece na zraku, prostor je podijeljen na jaslički i vrtički dio.

3.2. Higijensko – tehnički uvjeti u Vrtiću

Postoje zakonski primjereni uvjeti za rad s djecom: prostor je svijetao, dobro osvijetljen, postoji mogućnost ozračivanja, postoji toplinska zaštita i dobro je zaštićenost od buke. Svi prostori imaju sustav grijanja i hlađenja, opskrbu vodom, odvodnju otpadnih voda, električne instalacije i zaštitu od požara i provala.

Cijela zgrada Vrtića ima mnogo dnevnog svjetla.

U svim prostorima za rad i boravak zrak mora biti ravnomjerno zagrijavan i to:

- u svim prostorijama za boravak djece 20 – 22°C,
- u hodnicima i višenamjenskoj dvorani 18°C.

U razdoblju visokih vanjskih temperatura u dnevnim boravcima biti će osigurana optimalna

temperatura, 5°C niža od vanjske.

Opskrba vodom ostvaruje se instalacijom vodovodne mreže sa zdravstveno ispravnom vodom za piće. Sve armature instalacija koje služe za pranje opremljene su toplom i hladnom vodom.

Električna instalacija je zaštićena i osigurana. Postoje instalacije za televizijski i internetski priključak.

Zaštita od požara provodi se uporabom odgovarajućih građevnih materijala, definiranjem evakuacijskih putova i izlaza te protupožarnom opremom i signalizacijom. Zaštita od provale provodi se uporabom video nadzora.

3.3. Osnovna oprema, didaktička sredstva i druga pomagala potrebna za provedbu redovitog programa

Oprema Vrtića

Oprema prostora odgovara namjeni prostora. Oprema dnevnih boravaka omogućuje realizaciju odgojno-obrazovnog rada s djecom, blagovanje i spavanje – odmor.

Prostor je osmišljen i osigurana je oprema prilagođena dječjim razvojnim potrebama za čitanje slikovnica, glazbene i likovne aktivnosti, istraživačke aktivnosti, za dramsko-obiteljske igre, igre kockama i manipulativne igre i slično.

Namještaj Vrtića je funkcionalan, prenosiv, stabilan, od kvalitetnog materijala, prirodnog, lakog za održavanje, postojanih boja, estetskog izgleda i primjeren dječjoj dobi.

Didaktička sredstva i druga pomagala predviđena su za provedbu redovitih i posebnih programa

Didaktička sredstva i pomagala mogu zadovoljiti sve zadaće koje se ostvaruju u Vrtiću. Glavna mjerila za nabavu didaktičkog materijala su: razvojna primjerenost, trajnost, lakoća uporabe, privlačnost i slično. Za djecu s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama (djecu s teškoćama, darovitu djecu te djecu sa zdravstvenim potrebama) predviđena je odgovarajuća oprema.

Za djecu uključenu u Program predškole - program javnih potreba, osigurava se, osim osnovne opreme za redovite programe, odgovarajuća dodatna oprema, didaktička sredstva i druga pomagala prema zahtjevu programa. Program se sufinancira iz proračuna RH.

Vrtić skrbi o sigurnosti i zaštiti djeteta te s tim u vezi naglašava ulogu svakog sudionika odgojno-obrazovnog procesa. Za sigurnost svih dionika u Vrtiću, predviđene su mjere sigurnosti i zaštite te protokoli ponašanja u kriznim situacijama kroz Sigurnosno-zaštitni i

preventivni program Vrtića koji je u prilogu ovog programa. Mjere sigurnosti će obuhvatiti: mjere osiguravanja ulaza i izlaza u Vrtiću, mjere kod prijema djeteta u Vrtić i odlaska djeteta iz Vrtića, mjere sigurnosti u vanjskim prostorima i prostorima Vrtića, mjere sigurnosti u izvanrednim situacijama (potres, požar, razne dojave i sl.), mjere sigurnosti u neposrednom radu s djecom. Sve donesene mjere primjenjivati će se za sve programe koji se provode u Vrtiću i one predstavljaju skup pravila ponašanja kojih su se dužni pridržavati radnici Vrtića, roditelji i skrbnici djece, te sve druge osobe koje surađuju s Vrtićem ili se nalaze u prostoru Vrtića. Program sigurnosti je usmjeren i na roditelje u smislu edukacije i predusretanja neprilagođenih i rizičnih ponašanja njihove djece, te zajedničkog rješavanja aktualnih problema u razvoju i odgoju.

3.4. Stvaranje razvojno - primjerenog konteksta za djetetovo učenje

Bogata ponuda različitih didaktičkih materijala u kutićima potiče samoorganizirane aktivnosti djece koje prate odgojitelji i osmišljavaju nove poticaje. Odgojitelji mijenjaju svoje uloge u tijeku mikroorganizacije dana ovisno o vrsti poticaja, materijala, planiranim aktivnostima, a prioritetno na osnovi praćenja reakcija svakog pojedinog djeteta. Unutar ovako organiziranog prostorno-materijalnog i vremenskog okvira djeca imaju mogućnost slobodnog odabira prostora, partnera i vremena igre. Kao što dobar prostorni kontekst mora omogućiti komunikaciju i socijalnu interakciju, tako mora omogućiti i osjećaj privatnosti tj. distanciranje iz grupnih aktivnosti (pravo djeteta na privatnost). To se postiže formiranjem „mirnih, skrivenih“ kutaka u različitim dijelovima objekta u kojima dijete ima mogućnost odmoriti se i osamiti.

Osnovna oprema, didaktička sredstva i druga pomagala za provedbu programa udovoljavaju člancima 50. i 51. Državnog pedagoškog standarda (Narodne novine, broj 63/08 i 90/10), te će se redovito nadopunjavati i obnavljati prema potrebama projektnog planiranja u skupini. Oprema koja je u Vrtiću izabrana je prema standardima kvalitete, što znači da u svim svojim atributima odgovara potrebama djece (funkcionalnost, multidimenzionalnost - kombinatorika, ergonomski dizajn), ali i brine o sigurnosti djece (netoksična, nije zapaljiva, neopasna), estetski je izvedena i privlačna i prilagođena dječjoj manipulaciji (lagana, lako prenosiva, trajna i solidna te se lako održava i sanitarno-higijenski obrađuje na dnevnoj bazi, a u skladu s epidemiološkim mjerama HZJZ). U odgojno obrazovnom radu predviđeno je i korištenje nestrukturiranog materijala koji ima višestruk potencijal za učenje i razvoj djeteta (za individualnu i jednokratnu uporabu i/ili materijali koji se, u sanitarno – higijenskom smislu, lako održavaju).

Za osmišljavanje prostornog konteksta koriste se slijedeći kriteriji:

- da je prostor za dijete ugodan i harmoničan,
- da zadovoljava njegovu potrebu za privatnošću,
- da omogućava istodobno zbivanje više aktivnosti i interakciju među djecom te djecom i odraslima,
- da odražava kulturni identitet okruženja,
- da je multisenzoričko i omogućava prilagođavanje dječjim potrebama i djetetov neposredni odnos s materijalima,
- da je u prostoru i na djeci vidljivom i dostupnom mjestu izložena dokumentacija koja svjedoči o procesu učenja i zajedničkom izgrađivanju znanja,
- da se vanjski prostori za igru i učenje djece na otvorenom mogu strukturirati i razvojno poticajno opremiti,
- da je fleksibilno postavljena vremenska organizacija korištenja vanjskih prostora.

Materijali i oprema u sobi dnevnog boravka i hodnicima raspoređuju se po centrima aktivnosti: obiteljsko-dramske igre, aktivnosti građenja i konstruiranja, početno pisanje i čitanje, likovne aktivnosti, aktivnosti istraživanja, slaganja i razvrstavanje, te igre pijeskom i vodom. Materijali se mijenjaju i nadopunjuju prema interesima djece, aktualnostima i u skladu s važnim događanjima u društvenoj sredini. Raspoređeni su na policama koje su djeci lako dohvatljive.

Uz uobičajene materijale za igru i učenje osiguravati će se i slijedeći materijali:

- prostor za obiteljsko dramske igre: kostimi, razna odjeća, marame, pokrivala za glavu, cipele, torbice, bižuterija i sl., kulise i paravani, scenske lutke, mikrofon i sl.,
- prostor za početno čitanje i pisanje: materijali za istraživanje i igru slovima, različite enciklopedije, slikovnice, priče, udžbenici, pisani i slikovni materijali iz kojih djeca mogu tražiti informacije za područja koja ih posebno zanimaju, računalo, zemljopisne karte, zastave raznih zemalja, slova napravljena od raznih materijala, materijali potrebni za uvezivanje pisanih materijala i knjiga, fotokopirni aparat, kompjuterski programi – obrazovne igre, razna glazbala, školska ploča ili više malih školskih ploča, štambilji, klamerice, bušilice, papiri različite kvalitete, boje i veličine, fascikli, olovke, radni listovi, materijali za poticanje kreativnog izražavanja i stvaranja,

- prostor za građenje i konstruiranje: lego i dr. kocke, složeni konstruktori, nacrti, sheme i sl., materijali za nizanje, tangrami – veliki i mali (za igre za stolom i na podu), drveni i drugi otpadni materijal, ambalaža i sl.,
- prostor za istraživanje, slaganje i razvrstavanje: različite puzzle, složenije didaktičke i društvene igre, povećala, vage, epruvete, mikroskop, materijali za razvoj matematičkih pojmova, stolna računala, satovi, geometrijska tijela, magneti, set za mjerenje volumena, razni modeli (npr. model ljudskog torza, dentalni model, model ljudskog kostura, model oka), glazbeni instrumenti i drugi materijal za istraživanje zvuka itd.,
- prostor za likovne aktivnosti: papiri različite kvalitete, boje i veličine, široki kistovi, valjci, razni prirodni, razvrstani ambalažni materijal, trake, špaga, ljepila za različite materijale koji su neškodljivih po djetetovo zdravlje: različite mase za modeliranje, ljepilo za papir, različite vrste boja: za platno, papir, ploče i sl..

Bogata ponuda različitih didaktičkih materijala u kutićima potiče samoorganizirane aktivnosti djece koje je potrebno pratiti od strane odgojitelja i ostalih stručnih djelatnika

4. ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD

Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (Narodne novine, 10/1997, 107/2007, 94/2013, 98/2019, 57/2022 i 101/23) definira da se odgoj i obrazovanje djece rane i predškolske dobi ostvaruje na temelju Nacionalnog kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje i kurikulumu dječjeg vrtića (2014).

Temeljna uloga ranog i predškolskoga odgoja i obrazovanja, a time i cilj programa redovitog odgojno-obrazovnog rada Dječjeg vrtića Meteoriko je usmjeren na stvaranje uvjeta za cjelovit i skladan razvoj, odgoj i učenje djeteta, osiguranje dobrobiti za dijete te razvoj kompetencija, ostvarivanje prava djece na jednake šanse, kao i doprinos kvaliteti njegova odrastanja i kvaliteti njegova obiteljskoga života. Postizanje tog cilja temelji se na suvremenom shvaćanju djeteta kao cjelovitog bića te prihvaćanju integrirane prirode njegova učenja i razvoja u stvaranju uvjeta i organizaciji odgojno-obrazovnog procesa u dječjem vrtiću (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014), poštujući pritom jedinstvene mogućnosti, potrebe, prava i kulturu svakog djeteta (njegove osobne potrebe, posebnosti obitelji i zajednice i drugo). Stoga program odgojno-obrazovnog rada ima integriranu i razvojnu prirodu te humanističku i sukonstruktivističku orijentaciju. Drugim riječima, odgojno-obrazovni rad planira se, oblikuje i realizira u skladu sa suvremenim shvaćanjem djeteta – imajući na umu aktivnu, integriranu i istraživačku prirodu

učenja djece, dakle cjelovito uz planiranje i osiguravanje optimalnih organizacijskih te poticajnih prostorno-materijalnih i socijalnih kontekstualnih uvjeta za odvijanje različitih integrativnih, međusobno povezanih odgojno-obrazovnih aktivnosti (životno-praktičnih i radnih aktivnosti, raznovrsnih igara, druženja i društveno-zabavnih aktivnosti, istraživačko-spoznajnih aktivnosti, raznovrsnog izražavanja i stvaranja, specifičnih aktivnosti s kretanjem).

Uvjeti za razvoj i učenje djece planiraju se osiguravanjem raznovrsnih i bogatih materijala i poticaja koji omogućuju situacijsko učenje kroz igru, kreativnost i izražavanje djece. Program se konkretizira u skladu s djetetovim interesima, iskustvima, vještinama, znanjima i okruženjem u kojem dijete živi, odnosno individualizira u skladu s posebnim potrebama svakog djeteta. Pri tome je cjelokupno ozračje u svakodnevnim životnim situacijama i posebno osmišljenim aktivnostima i događanjima važan segment. Pri konkretizaciji programa uvažavaju se aktualne i posebne potrebe, mogućnosti i interesi djece. Osobita pažnja posvećuje se stvaranju poticajnog prostornog i socijalnog okruženja, kao preduvjeta za aktivnost djece, tj. učenje.

Program je tako otvoren, humanistički odgojno-obrazovni koncept koji se zajednički razvija, odnosno sukonstruira na razini vrtića, skupine, djeteta.

U cjelokupnoj organizaciji odgojno-obrazovnog rada vodi se računa o poštivanju prava djeteta prema Konvenciji o pravima djeteta iz 1989. godine i Nacionalnom programu odgoja i obrazovanja za ljudska prava Vlade RH iz 1999. godine, budući da temelj razvoja i učenja djeteta čini zadovoljavanje njegovih temeljnih i razvojnih potreba:

- primarnih bioloških potreba
- potreba za sigurnošću
- potreba za pripadanjem i ljubavlju
- potreba za samostalnošću i samopoštovanjem te poštivanjem drugih osoba
- potreba za uzajamnom komunikacijom i raznolikom stimulacijom
- potreba za samoostvarenjem na osnovi osobnih potencijala.

Stoga se program ostvaruje u skladu sa životnim ritmom i potrebama svakog djeteta.

Nadalje, ciljevi i zadaće programa obuhvaćaju osiguravanje uvjeta koji pružaju podršku razvoju sposobnosti svakoga djeteta i osiguravaju jednake mogućnosti svoj djeci putem:

- zadovoljavanja specifičnih komunikacijskih, razvojnih i obrazovnih potreba svakog djeteta – prepoznavanje i prihvaćanje subjektiviteta svakog djeteta

- stvaranja primjerenog okruženja u kojem svako dijete ima priliku ostvarivati raznovrsne interakcije s prostorom, materijalima, drugom djecom i odraslima
- osmišljavanja poticaja i aktivnosti u kojima će svako dijete moći iskazivati svoje interese i potencijale – poticanje samoiniciranih i samoorganiziranih aktivnosti djece
- stvaranja kreativnog ozračja bogatog raznovrsnim materijalima koji svakom djetetu omogućuju istraživanje, stvaranje i izražavanje, uz zainteresiran, ali nenametljiv stav odgojitelja
- uspostavljanja i održavanja kvalitetnih odnosa s djecom koji se temelje na reciprocitetu i zajedništvu koji svim sudionicima, uključujući i djecu, omogućuju aktivno sudjelovanje u oblikovanju procesa odgoja i obrazovanja.

Temeljna struktura programa podijeljena je na tri velika područja u kojima dijete stječe kompetencije:

- ja (slika o sebi);
- ja i drugi (obitelj, druga djeca, uža društvena zajednica, vrtić i lokalna zajednica);
- svijet oko mene (prirodno i šire društveno okruženje, kulturna baština, održivi razvoj).

Prema uvjetima, sadržajima i aktivnostima neposrednoga odgojno-obrazovnog rada ostvaruju se ciljevi kojima se potiče i osigurava cjelokupna osobna, emocionalna, tjelesna, obrazovna i socijalna dobrobit djeteta, u skladu s njegovim razvojnim potrebama, mogućnostima i potencijalima.

Planiranje, program i organizacija rada temelje se, dakle, na usmjerenosti na dijete i razvojno- humanističkoj koncepciji, što obuhvaća sljedeće uvjete:

- pažljivo i bogato strukturirano okruženje i poticajna materijalna sredina koja doprinosi razvoju dječjeg učenja, kreativnosti i stvaralaštvu
- prostorno i socijalno okruženje u funkciji integrativnog učenja, poticanja razvoja individualnih sposobnosti i navika zdravog života
- poznavanje zakonitosti rasta i razvoja djeteta koji su preduvjet planiranja stručnog rada
- shvaćanje učenja kao interaktivnog procesa koji uključuje djecu, odrasle, kao i čitavo društveno okruženje
- poticanje partnerskog odnosa s roditeljima kao najvišeg oblika suradnje u ostvarivanju zajedničkog cilja – optimalnog razvoja djeteta
- poticanje tolerancije prema različitostima i uvažavanje prava sve djece (poticati uključivanje i socijalizaciju djece sa teškoćama u razvoju i ostalim posebnim potrebama u život i rad ustanove)

- kontinuirano stručno usavršavanje kao potreba podizanja stručne kompetencije za rad i stjecanje novih znanja, vještina i sposobnosti potrebnih za primjenu suvremenih oblika rada sa djecom predškolske dobi.

4.1. Ciljevi i zadaće programa

4.1.1. Osiguravanje dobrobiti za dijete

U skladu s Nacionalnim kurikulumom za predškolski odgoj i obrazovanje i kurikulumu dječjeg vrtića (2014), program Vrtića usmjeren je na osiguravanje dobrobiti za dijete. To podrazumijeva planiranje odgojno-obrazovnog procesa kao multidimenzionalnog, interaktivnog, dinamičnog i kontekstualnog procesa kojim se integrira zdravo i uspješno individualno funkcioniranje te pozitivni socijalni odnosi u kvalitetnom okruženju Vrtića. Dijete je cjelovito biće koje uči integrirano, stoga ciljevi nisu parcijalni, već međusobno povezani i nedjeljivi, a uključuju istovremeno djelovanje na djetetovu osobnu, emocionalnu, tjelesnu, obrazovnu i socijalnu dobrobit.

1. Osobna, emocionalna i tjelesna dobrobit

Dob djeteta	Ciljevi
Dijete u 2. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Usvajanje higijenskih i prehrambenih navika kao preduvjeta zdravlja • Razvoj samostalnosti u savladavanju higijenskih navika, životno praktičnih i radnih aktivnosti • Savladavanje prirodnih oblika kretanja (osobito hodanje, trčanje i puzanje) • Jačanje fine motorike (okretanjem stranica knjiga, hvatanjem i stavljanjem predmeta u određene otvore, građenjem tornja od 3 i više elementa)
Dijete u 3. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Usvajanje higijenskih i prehrambenih navika kao preduvjeta za zdravlje • Razvoj samostalnosti u savladavanju higijenskih navika, životno praktičnih i radnih aktivnosti • Savladavanje prirodnih oblika kretanja (hodanje, trčanje, puzanje); prelazak prepreke u visini trbuha i prsnog koša; preskakanje predmeta visokih 15 cm s doskokom na oba

	<p>stopala; pravac i promjena kretanja prilikom trčanja; držanje žlice i vilice; pijeње iz čaše</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jačanje fine motorike (okretanjem stranica knjiga, rezanjem škalicama, držanjem bojica palcem i prstima, ponavljanjem crteža kruga, vučenjem okomitih i vodoravnih crta, mrvljenjem, gnječenjem i razvlačenjem gline i plastelina, hvatanjem predmeta i stavljanjem u određene otvore)
Dijete u 4. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Usvajanje higijenskih i prehrambenih navika kao preduvjeta zdravlja • Razvoj samostalnosti u savladavanju higijenskih navika, životno praktičnih i radnih aktivnosti • Jačanje krupnih grupa mišića: vježbe za razvoj stopala, pravilno držanje tijela te organizirano kretanje i postavljanje u kolonu i krug; savladavanje bacanja lopte jednom rukom na udaljenost 1,5 – 2 m; usvajanje rezanja papira ravnim čvrstim potezima • Razvoj prirodnih oblika kretanja (hodanje - natraške, na prstima i petama, trčanje, skakanje, poskakivanje, bacanje i gađanje)
Dijete u 5. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Stjecanje navika zdravog načina života • Usvajanje navika održavanja osobne higijene, samostalnosti u oblačenju i svlačenju te urednom odlaganju stvari • Samostalnost u uzimanju obroka i korištenju pribora za jelo • Jačanje krupnih mišićnih skupina; pravilno držanje tijela; pravilan razvoj stopala; vježbe za razvoj snage i jačine te organizirano kretanje; razvoj osnovnih pokreta i njihove preciznosti • Usavršavanje prirodnih oblika kretanja (trčanje, skakanje, bacanje, hvatanje, gađanje i nošenje);

	savladvavanje hodanja po smanjenoj površini, skakanja preko užeta te igre loptom
Dijete u 6. i 7. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Stjecanje navika zdravog načina života • Osamostaljivanje u svim aktivnostima • Jačanje krupnih mišićnih skupina; lakoća izvođenja, točnost i preciznost; usavršavanje motorike; koordinacija pokreta i ravnoteže; razvoj fine motorike i koordinacije oko – ruka • Razvoj osnovnih pokreta i sposobnosti mjerenja rezultata (nivo postignuća); savladavanje izvođenja plesova hodanjem, trčanjem i poskocima

2. *Obrazovna dobrobit*

Dob djeteta	Ciljevi
Dijete u 2. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivno i samostalno upoznavanje okoline manipulacijom (trganjem, prevrtanjem, rastavljanjem, sastavljanjem, udaranjem, premještanjem i sl.) • Istraživanje, oponašanje jednostavnih radnji, osluškivanje i oponašanje zvukova iz prirode i okoline; imenovanje (stvari, radnje) i prepoznavanje sadržaja iz okoline kroz igru • Čitanje slikovnica i razgovor o slikovnicama uz pokazivanje slika • Komunikacija (verbaliziramo njegove geste, komunikacijske namjere) • Verbalno izražavanje - govor (pjesmice i brojalice) • Simbolička igra u kojoj dijete oponaša radnje i osobine ljudi, životinja, predmeta
Dijete u 3. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivno isprobavanje, istraživanje, manipulacija svojom okolinom (dijete opipava, rastavlja, sastavlja...); usmjeravanje pažnje na događaje koji potiču istraživanje i koji su mu zanimljivi; rješavanje praktičnih problema (uklanjanjem prepreke i sl.); svrstavanje predmeta po

	<p>jednom svojstvu, razlikovanje i pridruživanje (dvije boje, veličine, oblike)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Čitanje, listanje i gledanje slikovnica uz razgovor nakon čitanja • Igra pretvaranja kroz suradnički odnos s odraslom osobom koja se s djetetom igra
Dijete u 4. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Upoznavanje namjene svih prostora u vrtiću; uočavanje prostornih i količinskih odnosa • Stjecanje znanja i iskustava o svijetu koji ga okružuje (ljudi i njihove aktivnosti, materijalna i duhovna dobra, biljni i životinjski svijet, vremenske karakteristike i prirodne pojave); imenovanje grada i ulice u kojoj dijete živi; igre za stjecanje iskustava u prometu usvajajući pozitivna ponašanja u prometnim situacijama • Prepoznavanje slova i brojeva; imenovanje i opisivanje; prepoznavanje barem šest dijelova tijela; pamćenje osobnih imena; predviđanje realističnog ishoda događaja ili priče • Pravilno služenje jednostavnim alatima u aktivnostima
Dijete u 5. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Upoznavanje i istraživanje osnovnih obilježja biljnog i životinjskog svijeta; zapažanje, uspoređivanje i imenovanje odnosa među predmetima te imenovanje količine i vremenskih odnosa; usvajanje prometne kulture; brojanje i prepoznavanje brojka; prepoznavanje slova; razvoj interesa za čitanje; prepoznavanje vremena koje pokazuje sat; razumijevanje pojava prošlosti i budućnosti
Dijete u 6. i 7. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Sve veća radoznalost i interes prema svemu što ga okružuje; istraživanje i uočavanje povezanost pojava (uzrok i posljedica) • Stjecanje sve više iskustava i znanja o sebi, o ljudima i njihovim osobinama, o prirodi, o materijalnim i duhovnim dobrima iz okruženja

	<ul style="list-style-type: none"> • Razvijanje ekološke svijesti, prostorne i vremenske orijentacije, pojma broja i skupa; prepoznavanje brojki i pridruživanje količini, mehaničko brojenje • Razvoj pažnje, koncentracije, percepcije; svjesno i namjerno učenje i zapamćivanje
--	--

3. Socijalna dobrobit

Dob djeteta	Ciljevi
Dijete u 2. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Pružanje utjehe, razumijevanja i sigurnosti djetetu tijekom boravka u vrtiću (korištenje „prijelaznog objekta“, postupno produžavanje boravka u jaslicama itd.) • Poticanje, iniciranje i organiziranje zajedničke igre • Poticanje prosocijalnog ponašanja (pomaganje, tješjenje, velikodušnost, suradnja) • Poticanje razvoja pojma o sebi i dijeljenje s drugima • Osiguravanje razvoja osjećaja vlastite sposobnosti (samostalno ovladavanje sve širim krugom aktivnosti te postupno širenje granica) • Omogućavanje isprobavanja granica koje može samostalno dosegnuti u svakodnevnim aktivnostima • Učenje djeteta kako može bezopasno obaviti željenu aktivnost
Dijete u 3. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje empatije i prosocijalnog ponašanja - jačanje osjećaja neovisnosti i samostalnosti - poticanje početaka socijalne interakcije • Uspostavljanje kontakta i interakcije s drugom djecom kroz igru i dnevne aktivnosti
Dijete u 4. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Podržavanje osjećaja sigurnosti, vjere u sebe i okolinu • Poticanje, iniciranje i organiziranje zajedničke, grupne i individualne igre • Podržavanje inventivnost, prijateljske pomoći u igri i dnevnim aktivnostima • Poticanje jednostavnih društvenih igara, simboličke igre

	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje rješavanja problema s vršnjacima i razumijevanja osjećaja drugih • Poticanje osamostaljivanja u primjerenim zadacima (oblačenje, zatvaranje zatvarača, vezanje vezica, pripremanje materijala i igračaka, održavanje čistoće prostora)
Dijete u 5. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje razumijevanja pripadnosti obitelji, vrtiću i društvenoj sredini te izražavanja o tome • Poticanje društveno prihvatljivih ponašanja • Poticanje poštovanja drugih i kulturno ophođenje • Poticanje na sklapanje prijateljstava i na samostalno rješavanje problema • Poticanje suradničke igre i učenja, grupno donošenje odluka, podjelu uloga i fair - play odnose • Poticanje pružanja podrške i pomaganja drugima • Poticanje osamostaljivanja u svim razvojno primjerenim zadacima • Poticanje angažiranosti i samostalnosti u radu • Poticanje slijeđenja grupnih pravila • Poticanje čuvanja materijalnih dobara, prirode i prirodnih resursa
Dijete u 6. i 7. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje društvenosti i razvoja socijalnih kontakata • Poticanje razvoja osjećaja pripadnosti skupini te osjećaja prihvaćenosti • Poticanje razvoja socijalnih kompetencija, društveno prihvatljiva ponašanja, kulturnog ophođenja u svim prilikama • Poticanje suradničkih odnose u igrama i aktivnostima • Poticanje osamostaljivanja u svim radnjama • Poticanje razvoja sigurnosti, samopouzdanja i pozitivne slike o sebi i svojim mogućnostima

	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje prepoznavanja emocija preko gesta, mimike ili intonacije glasa te razumijevanje i poštovanje emocija drugih ljudi
--	---

4.1.2. Razvoj kompetencija

Život i rad u suvremenom društvu konstantnih i brzih promjena zahtijevaju nova znanja, vještine, sposobnosti, vrijednosti i stavove, odnosno nove kompetencije koje su usmjerene prema inovativnosti, stvaralaštvu, rješavanju problema, kritičkome mišljenju, poduzetnosti, informatičkoj pismenosti, socijalnim i drugim kompetencijama (25).

Pojam kompetencija odnosi se na skup znanja, vještina i sposobnosti, vrijednosti i stavova koje omogućuju pojedincu da nešto čini, izvodi i djeluje. Kompetencije djece su razvojne i prema tome potrebno je osigurati njihov kontinuirani razvoj i praćenje. One proizlaze iz razvojnih obilježja i manifestiraju se u djetetovom ponašanju, a predstavljaju temelj cjeloživotnom učenju. Kompetencije se određuju mjerljivim ishodima učenja, odnosno ukoliko je neko učenje rezultiralo očekivanim ishodom, tada je pojedinac kompetentan u tom određenom području. U ranoj dobi posebna pažnja posvećuje se kompetencijama koje čine temelj razvoja svih ostalih, prvenstveno razvoju samopoštovanja, samopouzdanja i pozitivne slike djeteta o sebi. Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014.), osam temeljnih kompetencija za cjeloživotno učenje su:

- *komunikacija na materinskom jeziku*
- *komunikacija na stranim jezicima*
- *matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju*
- *digitalne kompetencije*
- *učiti kako učiti*
- *socijalna i građanska kompetencija*
- *inicijativnost i poduzetništvo*
- *kulturna svijest i izražavanje*
- *motoričke kompetencije* kao dodatna kompetencija zbog razvojnih osobina djeteta rane i predškolske dobi koje intenzivno razvija i usavršava motoričke vještine.

Kompetencije iskazuju jasno prikazane ishode programa, odnosno znanja, vještine i vrijednosti te sposobnosti i stavove koje bi dijete trebalo steći na kraju programa. Oni proizlaze iz razvojnih obilježja i manifestiraju se u djetetovom ponašanju, a predstavljaju temelj cjeloživotnom učenju.

Postavljeni očekivani ishodi ¹služe kao osnovno polazište u kontinuiranom praćenju i procjeni postignuća te vrednovanja programa – tijekom same realizacije i na kraju programa, ali i kao orijentir za stvaranje kvalitetnog i poticajnog okruženja za uspješnu realizaciju programa.

1. Komunikacija na materinskom jeziku

Komunikacija na materinskom jeziku je sposobnost izražavanja i interpretacije razmišljanja, osjećaja, doživljaja i iskustava u usmenom, a kasnije i bilježenjem na različite načine, npr. u grafičkom, pisanom obliku. Ova kompetencija uključuje i razvoj svijesti djeteta o utjecaju jezika na druge te sposobnosti odgovarajuće jezične interakcije u društvenom i kulturalnom kontekstu - u odgojno-obrazovnoj ustanovi, u obitelji, u aktivnostima slobodnog vremena.

Dob	Odgojno-obrazovni ishodi
Dijete u 2. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje govor kao sredstvo komunikacije u svakoj prilici • Izgovara prve riječi te smisleno povezuje dvije riječi • Koristi govor putem verbalnih naloga • Ispravno odgovara na pitanja: Što je to? Tko je to? Čije je? Kamo? Gdje? • Razumije i ispunjava verbalne naloge (npr. „Daj...“, „Dođi...“) • Prepoznaje predmete i spominje ih i izvan situacije u kojoj ih je vidjelo • Pokazuje interes za slikovnice i usvaja igre prstima • Sluša i razumije jednostavne priče o onome što mu se nedavno dogodilo • Sposobno je razgovarati uz vizualnu podršku predmeta u okruženju (imenuje predmete) • Ima razvijen sluh za ritam pjesmica i zvukova iz prirode, oponaša zvukove (npr. glasanje životinja)
Dijete u 3. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Dijete ima razvijen govor (u svakoj prilici, obitelji, vrtiću, izvan njega)

¹ Odgojno-obrazovni ishodi svih ključnih kompetencija razrađenih po tablicama izvedeni su iz Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) te Starc i sur. (2004).

	<ul style="list-style-type: none"> • Odgovara na pitanja i vodi jednostavne razgovore • Koristi duže i složenije rečenice • Pokazuje interes za pjesmice, brojalice, priče, dramatizaciju u igri, pri tome koristi govor u različite svrhe kao i za dobivanje i davanje informacija
Dijete u 4. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Dijete vodi razgovor i komunicira u različitim prilikama te ima formiranu rečenicu s više riječi • Govor koristi u različite svrhe (za dobivanje i davanje informacije, za izražavanje svojeg mišljenja) • Razumije govor druge djece • Rječnik mu je obogaćen primjerenim literarnim djelima • Upotrebljava zamjenicu „ja“ kada govori o sebi • Postavlja pitanja: „Kada?“, „Kako?“, „Zašto?“ • Razumije usmene upute u igri kao i redoslijed događanja • Razumije značenja priloga: između, iznad, ispod, na vrhu, na dnu • Igra se scenskim lutkama i dramatizira priče
Dijete u 5. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Dijete govori i vodi razgovor u različitim prilikama • Dužinu rečenice povećava korištenjem veznika • Pokazuje interes za priče, stihove i zagonetke • Prepričava priče uz vizualnu podršku • Ima scenski izraz, dramatizira priče i stihove • Rutinirano odgovara na pitanja • Pravilno izgovara samoglasnike i suglasnike • Razlikuje tihi od glasnoga govora
Dijete u 6. i 7. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Dijete ima govornu komunikaciju u raznolikim životnim situacijama • Pažljivo sluša druge u razgovoru i vodi razgovor s njima • Djetetov govor je pravilan, razumljiv i izražajan • Prepričava, recitira, opisuje događaje • Dramsko - scenski se izražava • Pokazuje interes i ljubav prema slikovnicama i knjigama

	<ul style="list-style-type: none"> • Dijete samostalno može izvršiti glasovnu analizu i sintezu riječi; samostalno određuje položaj glasa u riječima • Razumije abecedna načela, šifriranje i dešifriranje • Ima razvijene grafomotoričke vještine
--	---

2. Komunikacija na stranim jezicima

Komunikacija na stranim jezicima općenito dijeli osnovne aspekte s kompetencijom komunikacije na materinskom jeziku: ona se temelji na sposobnosti da se razumiju, izraze i protumače razmišljanja, osjećaji, doživljaji i iskustva u usmenom, a kasnije i bilježenjem na različite načine, npr. u grafičkom, pisanom obliku, u različitim društvenim kontekstima u kojima se dijete kreće. Komuniciranje na stranom jeziku uz to zahtijeva vještine poput posredovanja i međukulturalnog razumijevanja.

Dob	Odgojno-obrazovni ishodi
Dijete od 3. do 7. godine života	<p>Osnove kompetentnosti komunikacije na stranim jezicima:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dijete razlikuje kada osoba govori na hrvatskom i na stranom jeziku • Vizualno prepoznaje znakove slova kojih nema u hrvatskoj abecedi • Pokazuje interes za učenjem stranih riječi • Zna i smisljeno koristi nekoliko riječi stranih jezika (npr. za pozdravljanje, zahvaljivanje, brojenje, u igri...)

3. Matematička pismenost i osnovne kompetencije u prirodoslovlju

Matematička pismenost je sposobnost korištenja broja u mentalnom, a kasnije i u pisanom računanju kako bi se riješio čitav niz problema u svakodnevnim situacijama. Prirodoslovna kompetencija odnosi se na postavljanje pitanja, istraživanje, otkivanje i zaključivanje o zakonitostima u svijetu prirode, razumijevanje promjena uzrokovanih ljudskom djelatnošću te odgovornosti pojedinca za njih, kao i za očuvanje prirode i njezinih resursa. U ranoj i predškolskoj dobi naglasak je više na procesu, a manje na samom ishodu; više na aktivnosti nego na znanju. Ove se kompetencije razvijaju poticanjem djeteta na aktivnu primjenu matematičkog i prirodoslovnog mišljenja u rješavanju problema, u različitim aktivnostima i svakodnevnim situacijama, kroz praktično-manipulativne aktivnosti konkretnima materijalima.

Dob	Odgojno-obrazovni ishodi
Dijete u 2. i 3. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje brojeve kao pojmove • Prepoznaje pojmove prvi i posljednji te početak i kraj • Dijeli igračke pomoću strategije „jedna meni, druga tebi“ • Pokušava brojati i prebrojavati, iako se još uvijek događa pogrešno korištenje naziva i redoslijeda brojeva • Ponekad igračke označava brojem • Aktivno isprobava, istražuje: opipava, rastavlja, sastavlja • Probleme rješava aktivnim isprobavanjem i korištenjem predmeta • Razlikuje malo od mnogo • Razlikuje dijelove od cjeline – prepoznaje predmet na temelju jednog njegovog pokazanog dijela • Sastavlja cjelinu neke slike iz 2 – 3 dijela • Razlikuje boje, ali ih točno ne imenuje (pronalazi istu kao onu koja mu se pokaže)
Dijete u 4. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Mehanički broji od 1 do 10 • Prilikom prebrojavanja stvari razvija svijest da je zadnji izgovoreni broj jednak ukupnom broju predmeta • Prepoznaje neke znamenke • Uspoređuje dva predmeta ili bića prema veličini, duljini, težini, brzini • Osnovne senzorne kvalitete predmeta prepoznaje neposrednim baratanjem i isprobavanjem svojstava te promatranjem, slušanjem, doživljavanjem... • Zna što pliva, što se vozi, ... prema slici koja mu je pokazana • Isključuje "ometajuće" sadržaje na nekoliko minuta. • Klasificira na osnovi sličnosti prema jednoj osobini koja ne mora biti bitna • Imenuje tri osnovne boje • Zna doba događanja neke aktivnosti (dan-noć, jutro-večer) • Imenuje osnovne okuse: slatko, gorko, kiselo, slano.

	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje dugo/kratko, lako/teško, meko/tvrdo, toplo/hladno
Dijete u 5. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Započinje i nastavlja brojati od broja koji nije jedan • Razumije i koristi redne brojeve • Razumije prijedloge (dolje, gore, ispred, iza, unutar, vani, između, lijevo, desno) • Prepoznaje neke geometrijske oblike (trokut, krug ili kvadrat) • Uspoređuje i imenuje veličine i količine: veće/manje/jednako • Dijete je sposobno planirano usmjeravati pažnju • Uočava funkciju predmeta i definira je • Razlikuje prostorne odnose za koje zna i nazive – ne nužno sve (naprijed, natrag, iza, između, iznad, ispod, na dnu, na vrhu) • Razumije vremenske koncepte (jutro, popodne, večer, prije, kasnije, ubrzo) • Poznaje dane u tjednu i godišnja doba • Razvrstava stvari u grupe prema zajedničkim karakteristikama; izdvaja ono što ne pripada skupu • Prepoznaje uzorke koji se ponavljaju • Razumije riječi poput možda, vjerojatno, moguće, nemoguće i sl. • Uočava probleme u socijalnim situacijama
Dijete u 6. i 7. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Mehanički broji i prebrojava iznad 20 • Ukoliko mu se ponude dva broja između 1 i 10 prepoznaje koji je od tih brojeva veći • Razvija svijest da se udaljenost između dva predmeta ne mijenja ukoliko se predmeti ne pomaknu • Prepoznaje da u setu ima 5 igračaka, bez prebrojavanja • Razumije pojmove pola ili dva puta veće/više

	<ul style="list-style-type: none"> • Rješava zadatke zbrajanja i oduzimanja na konkretnim materijalima do 10; u glavi zna odrediti za 1 više i za 1 manje • Počinje pisati znamenke • Izdvaja predmete u skupove po 1 i 2 kriterija • Hotimična pažnja djeteta traje 10 do 15 minuta • Definiira pojmove prema višem rodnom pojmu (npr. Jabuka je voće) • Uočava uzročne veze među predmetima i pojavama (npr. Oblaci/kiša) • Sigurno razlikuje i imenuje boje i nijanse • Imenuje i razlikuje krug, kvadrat i trokut. • Imenuje i mjeri veličine i količine te ih uspoređuje: veće/manje/jednako, duže/kraće/jednako, deblje/tanje, isto/različito • Razlikuje lijevo/desno u prostoru i na drugima, a ne samo na sebi • Pravilno koristi jučer/danas/sutra. • Potpuno usvaja nazive godišnjih doba
--	--

4. Digitalna kompetencija

Digitalna kompetencija razvija se upoznavanjem djeteta s informacijsko-komunikacijskom tehnologijom i mogućnostima njezine uporabe u različitim aktivnostima (kao resurs učenja, dokumentiranja, planiranja i samoevaluacije). Uključuje sigurnu i kritičku upotrebu elektronskih medija u odgojno- obrazovnoj ustanovi, u slobodnom vremenu i u komunikaciji. Ova je kompetencija povezana s logičkim i kritičkim mišljenjem.

Dob	Odgojno-obrazovni ishodi
Dijete u 2. i 3. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Dijete iskazuje osjetljivost na audiovizualne poticaje u okruženju
Dijete od 3. do 7. godine života	<ul style="list-style-type: none"> • Dijete iskazuje osjetljivost na audiovizualne poticaje u okruženju • Pokazuje interes za tehnologijom kao resursom učenja

	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje i imenuje osnovne pojmove: računalo, telefon, foto aparat, video, televizija, radio, itd.; shvaća funkciju, čemu služe (npr. za igru, komunikaciju, učenje, stvaralaštvo, dokumentiranje) • Pokazuje interes za aktivno sudjelovanje u aktivnostima iz područja medijskog odgoja; isprobava jednostavnu primjenu računala i ostale dostupne opreme (npr. računalni edukativni programi i igre za predškolsku dob) • Odgovorno se ponaša pri korištenju digitalnih medija
--	---

5. Učiti kako učiti

Kompetencija učiti kako učiti obuhvaća sposobnost organiziranja, reguliranja vlastitog učenja (individualnog ili grupnog), umijeće učinkovitog upravljanja vlastitim vremenom, sposobnost rješavanja problema, usvajanja, obrade, vrednovanja i asimiliranja novog znanja te primjene novih znanja i vještina u različitim kontekstima - kod kuće, u vrtiću, u aktivnostima slobodnog vremena. U svojoj osnovi ova kompetencija znatno pridonosi cjelovitom razvoju djeteta.

Dob	Odgojno-obrazovni ishodi
Dijete u 2. i 3. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Dijete aktivno sudjeluje u osmišljenom okruženju • Pokazuje interes za aktivnim promatranjem i sudjelovanjem u aktivnostima
Dijete u 4. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Koristi više izvora informacija (slikovni, socijalni) • Aktivno sudjeluje u osmišljenom okruženju • Pokazuje interes za aktivnim sudjelovanjem u aktivnostima ostalih sudionika u odgojno- obrazovnom procesu • Pokazuje autonomiju u vlastitom učenju
Dijete u 5. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Organizira vlastiti proces učenja i igre • Koristi više izvora informacija (slikovni, socijalni, komunikacijski, informatički) • Aktivno sudjeluje u osmišljenom okruženju • Pokazuje interes za aktivnim sudjelovanjem u aktivnostima ostalih sudionika u odgojno-obrazovnom procesu

	<ul style="list-style-type: none"> • Pokazuje autonomiju u vlastitom učenju
<p>Dijete u 6. i 7. godini života</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ima intrinzičnu motivaciju za spoznavanje i učenje • Pozitivno reagira na vanjske poticaje (motivatore) za spoznavanje i učenje • Zna inicirati i organizirati vlastitu aktivnost (zna kako ostvariti cilj, naučiti ono što želi znati, doći do rješenja) • Usredotočeno je, fokusirano, ustrajno u onome čime se bavi • Svjesno je kako saznati nešto novo, proširiti iskustva <ul style="list-style-type: none"> – osobnim iskustvenim i aktivnim učenjem: aktivnim sudjelovanjem u različitim situacijama i aktivnostima; stjecanjem iskustva svim osjetilima; istraživanjem, postavljanjem pitanja, traženjem rješenja ... – u suradnji s drugima sukonstruira vlastita znanja, iskustva: zna da može tražiti i traži informacije od vršnjaka, odgojitelja, roditelja... – na druge načine: zna da znanja može pronaći i pronalazi u knjigama, enciklopedijama, putem različitih medija ... • Zna kako je saznalo/naučilo/došlo do rješenja, zna objasniti put spoznaje i rješavanja problema • Zna da samo može utjecati na učenje (razvijena svijest o samoutjecajnosti) i postupno preuzima odgovornost za taj proces • Umije analizirati učinjeno – što je dobro, čime je zadovoljno, što bi trebalo drugačije, kako ... • Umije sagledati razloge uspjeha i neuspjeha: u vlastitim osobinama (upornost, koncentracija, ulaganje napora...) i u vanjskim okolnostima (težak zadatak, omela ga galama, gužva je...)

6. Socijalna i građanska kompetencija

Socijalna kompetencija predstavlja skup interpersonalnih i intrapersonalnih kompetencija.

Predškolska ustanova odražava način na koji zajednica vidi svako dijete, ali i način na koji

svako dijete vidi samo sebe, budući da se identitet djeteta može izgrađivati samo u kontekstu zajednice u kojoj, unutar određenih pravila sredine, djetetova osobnost dolazi do izražaja.

Pojam građanske kompetencije specifičniji je od međuljudskih kompetencija, a odnosi se na skup kompetencija koje pojedincu omogućavaju sudjelovanje u građanskom životu društva (aktivnosti vezane uz kreiranje i primjenu prava, pravila, odgovornosti, pravde, demokratskog odlučivanja, samozaštite, zaštite drugih, ravnopravnosti, socijalne solidarnosti i slično)

Dob	Odgojno-obrazovni ishodi
Dijete u 2. i 3. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Pokazuje sigurnost i jača samopouzdanje kao rezultat djelovanja u okolini • Pokazuje privrženost prema odrasloj osobi • Lakše prihvaća rastanak od roditelja • Zamjetan je interes za vršnjake, želi se približiti drugoj djeci, voli dodirivati drugu djecu • Razumije način i ponašanje drugog djeteta i s njim usklađuje igru sličnim igračkama, na sličan način (paralelna igra) • Uživa isprobavajući predmete s drugima, što postaje temelj za uspostavljanje odnosa • Iskazuje prve oblike prosocijalnog ponašanja – emocionalno reagira na nevolje drugog djeteta, tiješi druge davanjem igraćaka ili stvari koje su njemu drage, pomaže u poslovima djeci i odraslima • Počinje prepoznavati samo sebe (u zrcalima, videozapisima) • Pokazuje svijest o sebi korištenjem zamjenice „ja“ ili „moje“ • Pokazuje početne predodžbe o sebi i vrednovanja (npr. dobra, lijepa...)
Dijete u 4. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Pokazuje sigurnost i jača samopouzdanje kao rezultat djelovanja u okolini • Pokazuje privrženost prema odrasloj osobi

	<ul style="list-style-type: none"> • Sposobno je prihvatiti rastanak bez burnih reakcija ako je na to pripremljeno i ako mu je to jednostavno objašnjeno • Pojavljuje se empatija za prihvaćanje drugih, razumije pravila • Samoopis je usmjeren na tjelesne osobine i oznake posjedovanja • Doživljava i pokazuje uspjeh i nesuspjeh • Internalizira kontrolu usmjeravajući svoje ponašanje uputama u mislima • Suradnička socijalna igra postaje sve složenija; skupne aktivnosti traju sve duže, dijeli stvari s drugima i čeka svoj red (u začecima); sve je naglašenija emocionalnost u igri
Dijete u 5. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Pokazuje sigurnost i jača samopouzdanje kao rezultat djelovanja u okolini • Promiče suradnju u igri i procesu učenja • Sposobno je razumjeti i pridržavati se pravila • Sve više razumije problemske socijalne situacije • Učvršćuje spolni identitet • Pri opisivanju sebe stavlja naglasak na: tjelesne karakteristike oznake posjedovanja i preferencije, a počinje iskazivati i uočavanje svojih sposobnosti i razlikovati osnovne emocije • Slobodno priznaje svoj neuspjeh pred drugima • Može kontrolirati vlastito ponašanje koristeći se internaliziranim, samoupravljenim govorom • Sve je samostalnije u jelu, higijeni, odvijevanju • Suraduje s drugom djecom, poštuje prava i svojinu drugih
Dijete u 6. i 7. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Odgovorno skrbi o sebi, drugima i stvarima • Sposobno je splanirati, predvidjeti tijek aktivnosti i privesti je kraju • Lakše podnosi neuspjeh i manje frustracije

	<ul style="list-style-type: none"> • Suradnja i takmičenje su u naglom razvoju, dijete je spremno dogovoriti se • Pozitivno pristupa vršnjacima, odraslima • Ima razvijene osnovne socijalne vještine: <ul style="list-style-type: none"> – predstavlja se i predstavlja druge – započinje razgovor, sluša, postavlja pitanja, odgovara na pitanja, završava razgovor – daje jednostavne upute, slijedi upute – prima i daje komplimente – traži i daje pomoć – razumije i uvažava osjećaje, potrebe i prava drugih – konstruktivno rješava probleme – dogovaranje, pregovaranje... – ponaša se asertivno - zastupa sebe i svoja prava bez povrede prava drugih – zna se uključiti u igru vršnjaka – poziva druge u igru – surađuje u igri s djecom – (u rješavanju problema, radom na projektima i sl.) – čeka na red • Pri opisivanju sebe stavlja naglasak na: ponašanje, sposobnosti, fizičke osobine, slabe i jake strane, usporedbu s drugima, emocije, preferencije • Uspješno kontrolira izražavanje emocija; uviđa negativan učinak nekontroliranog emocionalnog reagiranja; zna da ima pravo izraziti sve osjećaje (i pozitivne i negativne), ali na prikladan način • Pokazuje osjetljivost na emocionalna stanja i doživljavanja drugih, suosjećaj; iskazuje brigu za druge; zna nuditi pomoć i pomaže onima kojima je pomoć potrebna, pruža utjehu onome tko je u nevolji • Ima razvijeno samopouzdanje i samopoštovanje: povjerenje u sebe i svoje sposobnosti, spremno je savladati promjene,
--	--

	<p>izazove i prepreke, ustrajno je; prihvaća se i voli onakvo kakvo je</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samostalno je i neovisno: lako se odvaja od roditelja, ne ovisi o odgojitelju, ima usvojene kulturno-higijenske navike, samostalno je u jelu, odijevanju i zadovoljavanju ostalih potreba • Vlada osnovnim samozaštitnim vještinama: zna kako se ponašati u potencijalno opasnim situacijama; može se oduprijeti pritiscima vršnjaka i neznanaca u činjenju neprimjerenih postupaka (zna reći ne); zna kome se povjeriti, tražiti pomoć • Zna osnovna pravila ponašanja u prometu (kretanje nogostupom, prelazak kolnika, prepoznavanje prometnih znakova, mjere opreza kod vožnje automobilom i autobusom, izlazak iz parkiranoog automobila...), uspješno se snalazi u prometu • Poznaje (i poštuje) pravila grupe kojoj pripada • Poznaje (i poštuje) pravila uljudnih ponašanja - pozdravlja, iskazuje zamolbe, zahvaljuje, primjerenom oslovljava itd.; ponašanja u specifičnim socijalnim situacijama (npr. izletu, kazalištu)
--	---

7. Inicijativnost i poduzetnost

Inicijativnost i poduzetnost podrazumijevaju produkciju različitih ideja i inicijativa te njihovo pretvaranje u djelo. Za to su potrebni kreativno mišljenje, snažna motivacija, radne navike, organizacijske sposobnosti i vještine timskog rada.

U predškolskoj dobi inicijativnost i poduzetnost odnose se na sposobnost djeteta da vlastite ideje prezentira, ostvaruje u različitim aktivnostima i projektima. One uključuju stvaralaštvo, inovativnost i spremnost djeteta na preuzimanje rizika, samoiniciranje, samoorganiziranje vlastitih aktivnosti i projekata. Ove kompetencije čine temelj stjecanja različitih znanja, vještina i sposobnosti djeteta te za razvoj djetetova samopouzdanja i samopoštovanja. Uvažavanje, poticanje inicijativnosti i poduzetnosti djeteta u oblikovanju odgojno-

obrazovnog procesa, djetetu omogućuje prakticiranje uloge aktivnog sukonstruktora kurikuluma.

Dob	Odgojno-obrazovni ishodi
Dijete u 2. i 3. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Iskazuje znatiželju za zbivanja oko sebe: u istraživanju, u socijalnim kontaktima, prema novim materijalima i aktivnostima • Pokazuje interes za novo i drugačije u okolini • Aktivno isprobava, istražuje: opipava, sastavlja, rastavlja... • Uspostavlja svjesnost vlastitog ja i neovisnost – izražava želju da nešto učini samo • Sve češće ulazi u interakciju s drugom djecom – počeci suradničke socijalne igre pretvaranja
Dijete u 4. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Sigurno je u sebe i svoju okolinu • Iskazuje znatiželju za zbivanja oko sebe: u istraživanju, u socijalnim kontaktima, prema novim materijalima i aktivnostima u okolini • Spoznaje temelji na praktičnom djelovanju, neposrednim baratanjem i aktivnim isprobavanjem svojstava te promatranjem, slušanjem, doživljavanjem • Otkriva nove funkcije i koristi poznato na nov način, počinje objašnjavati pojave oko sebe (uz ograničenja karakteristična za razvojnu fazu) • Iskazuje početke samovrednovanja – doživljava uspjeh i neuspjeh • Suradnička socijalna igra pretvaranja postaje složenija, skupne aktivnosti traju duže, dijete počinje dijeliti stvari s drugima i čekati svoj red
Dijete u 5. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Iskazuje znatiželju za zbivanja oko sebe: u istraživanju, u socijalnim kontaktima, prema novim materijalima i aktivnostima • Vrlo je maštovito, izmišlja nevjerojatne priče u koje često istinski vjeruje

	<ul style="list-style-type: none"> • Potreba za samostalnošću i neovisnošću pojavljuje se u obliku potrebe za preuzimanjem inicijative i dovođenjem aktivnosti do uspješnog završetka • Jača unutarnja motivacija pa započeto dovršava uz manju pomoć odraslog • Stvara pretpostavke i uspoređuje ih s konkretnim materijalima, traži rješenja i rješava sa ciljem, otkriva nove odnose među pojavama • Traži informacije o nečemu, samo daje informacije i izražava svoje mišljenje • Voli voditi drugu djecu i zapovijedati im (čest razlog sukoba) • Pojavljuju s natjecanja s povećanom suradnjom • Socijalna igra je složena uz puno planiranja i dogovaranja, dijeli fantaziju, pravila, materijale, improvizira događaje i razgovore
Dijete u 6. i 7. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Iskazuje znatiželju za zbivanja oko sebe: u istraživanju, u socijalnim kontaktima, prema novim igrama i idejama • Ima optimističan stav - unutrašnju motivaciju i volju za „rad“, ali i za socijalnim kontaktima, za igrom, za istraživanjem, za zabavom... • Spremno je preuzeti rizik u odnosu na ishod akcija/aktivnosti/djelovanja • Pokazuje interes za novo i drugačije, promjene prihvaća kao pozitivne izazove • Shvaća vrijednost i važnost rada, ima osnovna znanja o zanimanjima i procesu proizvodnje (kako nešto nastaje) • Shvaća smisao novca i štednje • Motivirano je za samostalno obavljanje aktivnosti (odsustvo potrebe za potvrdom i pomoći od drugih) • Razmišlja, planira i rješava probleme uz korištenje kontrole impulsa • Pojačana tolerancija na frustraciju

	<ul style="list-style-type: none"> • Uživa u procesu rada, želi završiti ono što radi, zainteresirano je za uspjeh u onome što radi • Podnosi neuspjeh i pokušava ponovo, ustrajavanje na ciljevima bez obzira na prepreke (zna da se upornošću i ponavljanjem mogu prevladati mnoge prepreke) • Sposobno je samostalno isplanirati igru/ aktivnost, predvidjeti tijek aktivnosti i privesti je do kraja • Sposobno je samostalno pripremiti što mu treba za aktivnost, rasprijeti • Samostalno započinje i završava „radni“ zadatak, „uči“... • Odgovorno je • Prepoznaje, inicira i oblikuje različite kreativne aktivnosti • Pronalazi originalne postupke rješavanja i originalna rješenja različitih problema • Voli se družiti s vršnjacima na sadržajan i strukturiran način, pokazuje interes za suradnički rad u grupi • Ponaša se tolerantno prema onima s kojima surađuje, čuje i prihvaća drugačija mišljenja • Umije iznositi i obrazlagati svoja razmišljanja, ideje i prijedloge, pregovarati o njima i „otrpjeti“ kritiku • Umije podređivati svoje želje potrebama i ciljevima partnera u igri, grupi/ timu s kojima radi na određenom zadatku • Nesuglasja i konflikte rješava pregovaranjem i dogovorom
--	---

8. Kulturna svijest i izražavanje

Kulturna svijest odnosi se na osviještenost o vlastitom identitetu, nacionalnoj kulturi (prirodne osobitosti, narodni običaji, povijest, znanost, umjetnost, jezik, arhitektura) i interkulturalnu osjetljivost, osviještenost i ponašanje (uvažavanje različitosti, poštivanje kulturnog identiteta drugih, miran život s drugima i drugačijima). Osobna kultura odnosi se na samopoštovanje, samopouzdanje, samostalnost, samoočuvanje, odgovorno i kulturno ophođenje u različitim životnim situacijama.

Kulturno izražavanje podrazumijeva komunikaciju različitim vidovima umjetnosti (glazba, ples, kazališna, književna i vizualna umjetnost), u smislu doživljavanja umjetničkih djela te umjetničkog izražavanja i stvaranja.

Ove se kompetencije razvijaju u onom vrtiću čije okruženje zadovoljava visoke estetske standarde i u kojemu se djeca potiču na različite oblike stvaralačke prerade svojih doživljaja i iskustava, u nizu umjetničkih područja i izražajnih medija.

Dob	Odgojno-obrazovni ishodi
Dijete u 2. i 3. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Iskazuje interes za glazbu • Izražava se pokretom, uživa u oponašanju stupanja, šuljanja, skakanja, ljuljanja... • Dobro uočava ritam i promjene ritma govora i oponaša ga u vlastitom žargonu • Oponaša zvukove iz neposredne okoline (npr. glasanje životinja, zvuk automobila), počinje pjevati krajeve glazbenih fraza • Pokazuje interes za upoznavanje likovnih medija • Povlači crte olovkom po papiru („faza šaranja“) • Javlja se prvi organizirani oblik šaranja - krug • Uživa u likovnim aktivnostima, činjenici da svojim djelovanjem stvara nešto čega tu prije nije bilo • Iskazuje osjetljivost za razumijevanje pojedinih boja i oblika (razlikuje ih i pridružuje) • Lista slikovnice
Dijete u 4. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Fonematski sluh je dobro razvijen i dijete razlikuje sve glasove materinskog jezika • Samostalno ponavlja čitave glazbene aktivnosti • Eksperimentira s poznatim pjesmama (pokret, ritam, tempo...), ponavlja kraće pjesmice s pokretom (npr. malešnice) • Uživa u glazbenim aktivnostima, u sviranju, pokretu... • Ritmični korak je stabilan (korak, marširanje...) • Precrtava po modelu krug i križ

	<ul style="list-style-type: none"> • Javlja se prvi prikaz ljudskog lika – glava i noge i ruke („punoglavac“) • Koristi boje u likovnom izrazu, ali nema preferencije • Spontano počinje imenovati šare – izmišlja priče o svojim crtežima potaknuto pitanjima odraslih • Sluša i priča kratke priče s radnjama s jednostavnim zapletom
Dijete u 5. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Svjesno je okruženja u kojem živi i konteksta ustanove u kojoj boravi • Pokazuje interes za različite umjetničke sadržaje • Uživa u glazbenim aktivnostima • Pokazuje interes i želju da se ista glazba ponovo čuje • Sluša glazbena djela i povezuje ih s pokretom, plesom, likovnim izrazom, scenskim izrazom • Pamti nekoliko melodija i ponavlja ih, pjeva - spontane vlastite motive, kratke melodije • Prepoznaje rimu • Voli pričati i igrati se riječima, voli pitalice i zagonetke, slaže rimu... • Priča duže priče u kojima isprepleće stvarnost i maštu • Obožava da mu se čitaju ili pričaju priče • Dramatizira poznate priče s drugom djecom • Pojavljuje se sposobnost prepoznavanja prvoga glasa u riječi • Svira malim instrumentima (štapići, zvečke, trokuti, bubnjevi, ksilofon itd.), preciznije ponavlja ritmičke obrasce prilikom sviranja • Poznaje nekoliko djela filmske umjetnosti za djecu, prepričava sadržaj crtanih i igranih filmova za djecu • Iskazuje interes za kreativno izražavanje raznim medijima i tehnikama

	<ul style="list-style-type: none"> • Reže papir škarama po ravnoj crti, cik-cak, zakrivljenoj liniji, krugu... • Imenuje krug, kvadrat, trokut, izdvaja predmete po oblicima i veličinama • Precrtava po modelu kvadrat, trokut • Crta prve predmete i prva velika tiskana slova • Crtež ima formu i značenje, prepoznatljiv je prema imenovanju djeteta • Crta prepoznatljivog čovjeka (glava, noge, ruke, trup) • Razlikuje i imenuje osnovne boje, prepoznaje većinu ostalih boja, svrtava predmete po boji
Dijete u 6. i 7. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Shvaća osnovne pojmove o lokalnoj, nacionalnoj i europskoj kulturnoj baštini • Imenuje svoj grad, državu te prepoznaje i opisuje nekoliko glavnih kulturnih dobara svoga kraja, grada, države (npr. građevine, himnu, grb, zastavu, običaje, tradicionalne predmete, blagdane itd.) • Uživa u običajima, umjetničkim djelima i ostalim segmentima kulturne baštine, pokazuje volju za sudjelovanjem u kulturnim događajima • Izvodi neka od djela kulturnog nasljeđa za djecu (npr. tradicionalne igre, pjesme, plesovi za djecu) • Razvija osjećaj kulturnog identiteta • Pokazuje interes za život ljudi, kulturu, običaje drugih naroda i zemalja • Razumije kulturnu raznolikost u Europi i svijetu, prepoznaje običaje drugačije od naših, uspoređuje različite kulture i običaje • Poštuje različitost ljudi, kultura • Može nabrojati nekoliko europskih država • Ima iskustva s različitim umjetničkim sadržajima (glazbenim, likovnim, kazališnim, filmskim, književnim) • Pokazuje interes za različite umjetničke sadržaje

	<ul style="list-style-type: none"> • Uživa u glazbenim aktivnostima • Pokazuje interes i želju da se ista glazba ponovo čuje • Sluša glazbena djela i povezuje ih s pokretom, plesom, likovnim izrazom, scenskim izrazom • Pamti nekoliko melodija i ponavlja ih, pjeva - spontane vlastite motive, kratke melodije • Uočava razlike u visini tonova, razlike u trajanju tonova, glasnoću i boju zvuka, promjenu ritma, promjene mjere (metra) • Imenuje osnovne glazbene pojmove: brzo-sporo, glasno-tiho, pjevanje, pjevač, zbor, sviranje, glazbeni instrumenti, orkestar i sl. • Može se kretati u metru i ritmu i zapamtiti jednostavne koreografije • Svira malim instrumentima (štapići, zvečke, trokuti, bubnjevi, ksilofon itd.) • Zbližava se i ostvaruje nježni kontakt s djecom • Uživlja se u uloge, sudjeluje i aktivno osmišljava male scenske improvizacije/prikaze • Pozna je nekoliko djela filmske umjetnosti za djecu, prepričava sadržaj crtanih i igranih filmova za djecu • Pozna je nekoliko djela dječje književnosti, može prepričati neke priče za djecu • Crtež je bogatiji pojedinostima, detaljima, sve je sličniji stvarnosti • Crtežom želi ispričati priču, sadržaj crteža obogaćen je pod utjecajem životnog iskustva i pojma o sebi • Koristi razne likovne tehnike (crtanje, slikanje, kolaž itd.), miješa boje
--	--

9. Motoričke kompetencije

Razvoj počinje tjelesnim i osjetnim vještinama koje dijete svladava. Kretanje i motoričko učenje, uz pozitivno emocionalno okruženje od najranijeg djetinjstva i tijekom cijelog

života, imaju vrlo važnu ulogu u stvaranju sinapsi između motoričkih i senzornih neurona, što čini temelj za razvoj vještina nužnih za optimalno funkcioniranje mozga, odnosno za kognitivni razvoj i učenje, emocionalno zdravlje i opću dobrobit djeteta. U razvoju djetetovih kompetencija, uključujući i motoričke kompetencije, igra predstavlja osnovni oblik učenja. Omogućavanjem i poticanjem djeteta da se kreće i vježba, utječe se na razvoj svih motoričkih sposobnosti.

Kompetencijski aspekti	Odgojno-obrazovni ishodi
Dijete u 2. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Usvaja i usavršava sve prirodne oblike kretanja: održavanje ravnoteže kod stajanja, puzanje, hodanje, penjanje... • Razvija osnovne motoričke sposobnosti baratanja predmetima: <ul style="list-style-type: none"> – Odbacuje predmete – Nogom gura i udara loptu – Stavlja predmete u kutiju – Stavlja kocku na kocku, gradi tornjić od 3 kocke • Grafomotoričke vještine: <ul style="list-style-type: none"> – Oponaša šaranje olovkom, šara samostalno
Dijete u 3. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Usavršava kontrolu stajanja, hodanja, različitih oblika kretanja: <ul style="list-style-type: none"> – Kreće se unazad, postrance, na suženoj površini pridružujući korak – Spretno mijenja smjer u hodu – Gura i vuče igračke – Uspinje se i silazi stubama pridružujući noge jednu k drugoj – Snožno poskakuje na mjestu – Može skočiti s niske stube – doskok na obje noge – Prelazi prepreke u visini trbuha, prsnog koša • Usavršava ravnotežu i koordinaciju: <ul style="list-style-type: none"> – Igra se raznih igara balansiranja i ravnoteže – Čučne i ustane bez pomoći – Pokušava stajati na jednoj nozi – uz pridržavanje

	<ul style="list-style-type: none"> – Stoji na nečemu (npr. stolici) – Okreće se oko sebe • Usavršava motoričke sposobnosti baratanja predmetima: <ul style="list-style-type: none"> – Baca loptu, predmete u određenom smjeru – Hvata loptu na tijelu u visini prsa – Gura loptu nogom, udara loptu – Usavršava hvatanje prstima nasuprot palcu – Gradi toranj od 5-7 kocaka – Stavlja kocku do kocke – gradi vlak (horizontalno) – Gradi mostić od tri kocke – Zavrće i odvrće poklopac – Samostalno obuva papuče, oblači jednostavnije odjevne predmete – Samo pije iz čaše – Može se služiti vilicom • Grafomotoričke vještine: <ul style="list-style-type: none"> – Povlači crte olovkom – okomito, vodoravno, tčkasto, sitnije šare... – Šara kružne šare, precrtava krug
Dijete u 4. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Usavršava hodanje i trčanje – ravnotežu i koordinaciju: <ul style="list-style-type: none"> – Hoda „kao odrasli“ – recipročnim pokretima nogu i ruku – Hoda po crti – nogu pred nogu – Uspinje se stubama izmjenjujući nogu, silazi pridružujući nogu, držeći se za ogradu – Trči skladnije – Naglo se zaustavlja i može vješto promijeniti smjer kretanja – Sunožno poskakuje na mjestu – Skače s najniže stube, u dalj 25 cm – Penje se i spušta niz tobogan samo, penje se na penjalicu i silazi samo

	<ul style="list-style-type: none"> – Stoji bez pomoći, poskakuje na jednoj nozi – Stoji i hoda na prstima • Usavršava motoričke sposobnosti baratanja predmetima: <ul style="list-style-type: none"> – Baca loptu u cilj u visini glavena udaljenosti od 1,5 metra – Hvata loptu ispruženih ruku, uspješno hvata malu loptu – Nogom snažno udara loptu – Gradi toranj od 8-10 kocaka – Gradi mostić od 5 kocaka (prema modelu) – Niže velike kuglice – Otkapča gumbe, zakapča velike gumbe i drukere • Grafomotoričke vještine: <ul style="list-style-type: none"> – Može držati olovku s tri prsta – Precrtava po modelu krug i križ – Crta dijagonalu kad mu se pokaže – Slika velikim kistom – Nože jedan pokraj drugog više likova – Crta čovjeta, tj. glavu i još nešto (npr. ruke i noge) – Uspostavlja se lateralizacija ruke
Dijete u 5. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Ekspanzivno usavršava pokrete održavanja ravnoteže: <ul style="list-style-type: none"> – Stoji na dominantnoj nozi 3-5 sekundi – Održava ravnotežu na gredi širine 20 cm izmjeničnim korakom – Sjedi prekrivenih nogu • Ekspanzivno usavršava pokrete kretanja: <ul style="list-style-type: none"> – Hoda ravno prema cilju i održava ritam u hodu kraće vrijeme – Hoda sigurno naprijed, nazad, postrance, na prstima, dugim koracima; hoda po kružnoj liniji – Uspinje se i silazi dugačkim stubama izmjenjujući nogu – Prekoračuje prepreku visoku/široku 30 cm

	<ul style="list-style-type: none"> – Trči brzo i žustro, na veće udaljenosti, na prstima s nagibom gornjeg dijela tijela prema naprijed – Poskakuje na jednoj nozi 4-5 puta – Skače s podloge u visini koljena – Skače s mjesta u vis, u dalj, u dubinu – Penje se na ljestve i sve vrste penjalica, silazi s jednakom lakoćom – Provlači se ispod prepreka bez zapinjanja • Ekspanzivno usavršava motoričke sposobnosti baratanja predmetima: <ul style="list-style-type: none"> – Gradi toranj od 10 i više kocaka, stube od 6 kocaka – Preklapa papir kvadratnog oblika po dijagonali – Šilji olovke, navija igračke na ključ – Reže papir škarama po ravnoj crti, cik-cak, krug, valovitoj liniji... – Nalijeva iz malog vrča jednom rukom – Otkapča i zakapča gumbe, povlači patentni zatvarač • Grafomotoričke vještine: <ul style="list-style-type: none"> – Precrtava po modelu kvadrat, trokut – Crta prve predmete i prva velika tiskana slova – Crta prepoznatljivog čovjeka (glava, noge, ruke, trup) – Crtež ima formu i značenje, prepoznatljiv je prema imenovanju djeteta – Uspostavljena dominacija desne ili lijeve ruke i noge
Dijete u 6. i 7. godini života	<ul style="list-style-type: none"> • Razvija osnovne motoričke sposobnosti: koordinaciju, ravnotežu, preciznost, snagu, izdržljivost, fleksibilnost, brzinu • Usavršava osnovne, prirodne načine kretanja (biotička motorička znanja): <ul style="list-style-type: none"> – za savladavanje prostora – puzanje, hodanje, trčanje na različitim vrstama podloga, nagiba, smjerova

	<ul style="list-style-type: none"> – za savladavanje prepreka – provlačenje, penjanje, silaženje, skakanje, naskakanje, preskakanje, saskakanje, doskakanje, kojima se savladavaju okomite, kose i vodoravne prepreke – za savladavanje otpora – dizanje, nošenje, potiskivanje, vučenje kojima se savladavaju pasivni otpori – za baratanje predmetima – bacanje, hvatanje, ciljanje, gađanje – hodanje uz pravilno držanje tijela – hoda u trajanju od najmanje 30 min. – podiže teret od 2 kg – baca i hvata i s lijevom i desnom rukom • Aktivno sudjeluje u različitim motoričkim aktivnostima • Izražava osjećaj sigurnosti, zadovoljstva i uspjeha • Uspostavlja kontrolu osjećaja i uspješno surađuje s djecom u igrama (npr. s jednostavnim i složenim pravilima ...) • Usvaja jednostavna prilagođena biotička znanja i kineziološka znanja – o prilagođenim oblicima osnovnih načina kretanja i osnovama sporta: <ul style="list-style-type: none"> – Hoda po gredi (visokoj 25 cm) – Samostalno se ljulja – Preskakuje preko vijače – Izvodi kolut naprijed, natrag i u stranu – Vodi loptu – Vozi bicikl – Vozi sanjke – Pliva – Skija – Pleše • Aktivno sudjeluje u različitim složenim motoričkim aktivnostima • Izražava osjećaj sigurnosti, zadovoljstva i uspjeha • Preciznija senzomotorika – ima osnovna znanja:
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – Razumije upute o različitim radnjama (crtati, bojati, rezati...) – Prepoznaje i imenuje osnovni pribor – Ima usvojenu dominantnost ruke - lateralizaciju – Izvodi precizne pokrete rukama, šakama, prstima i usklađuje ih sa senzornim podacima (osobito vizualnim) – Crta čovjeka s dijelovima tijela i detaljima – Boja unutar crta – Izrezuje škalicama jednostavnije oblike – Oblikuje papir (brod, avion ...) – Lijepi papir, karton ... – Oblikuje tijesto, glinu, plastelin – Zabija „čavliće“ u podlogu – Prišiva gumb – Provlači niti, тка... – Pretače, presipava • Aktivno sudjeluje u različitim aktivnostima za razvoj senzomotorike • Uporno je, izražava osjećaj zadovoljstva i uspjeha • Pokazuje kako se pravilno drži olovka (hvata), papir, pritisak olovkom po papiru • Pokazuje slijed pisanja s lijeva na desno • Prepoznaje i imenuje osnovni pribor za crtanje i pisanje • Dobro uočava detalje na vizualnim predlošcima, smjer i orijentaciju likova, sličnosti i razlike na likovima • Sigurno povlači vodoravne, okomite, kose crte – linije jasne, kontinuirane • Precizno povlači crte unutar omeđenog prostora • Spaja crtom točke – bez preklapanja, praznina • Dobro integrira vizualne podatke i motornu izvedbu crtanja – točno precrtava jednostavnije likove, geometrijske oblike, npr. krug, kvadrat, trokut, romb
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Dobro organizira razmještaj na papiru • Piše svoje ime • Rado crta i sudjeluje u različitim aktivnostima tipa papir - olovka • Uporno je, izražava osjećaj zadovoljstva i uspjeha
--	--

4.2. Zadaće, sadržaji i aktivnosti programa u odnosu na dijete

- organizirati i provoditi visoku razinu fleksibilnosti odgojno - obrazovnog procesa koji omogućuje prilagodljivost individualnim potrebama i mogućnostima djeteta,
- pomagati djetetu prevladati teškoće u uspostavljanju novih socio-emocionalnih veza i odnosa u Vrtiću,
- utjecati na razvoj emocionalne stabilnosti djeteta poticanjem kvalitetne komunikacije i razvijanja socijalnih odnosa u užoj i široj zajednici,
- podržavati inicijativu djeteta i njegovu poduzetnost,
- zadovoljavati individualne potrebe djeteta za hranom, zrakom, kretanjem, igrom, boravkom na otvorenom (u prirodi),
- poticati inicijativu djeteta za različitim oblicima kretanja kako bi se ravnomjerno razvijale sve mišićne skupine,
- razvijati sposobnost orijentacije u prostoru, ravnoteže i pravilnog držanja tijela. razvijati sposobnost manipulacije šakom i prstima (gruba i fina motorika),
- pomagati djetetu razvijati samopoštovanje (pozitivna slika o sebi), samopouzdanje (vjera u vlastite sposobnosti), samostalnost (ono što može učiniti samo neka napravi samo), stvaralaštvo (poticati i razvijati) kroz ponudu različitih materijalnih poticaja, dječje stvaralaštvo kao važan segment inovativnog, poduzetnog i razvojno odgovornog ponašanja u njihovoj kasnijoj životnoj dobi,
- razvijati komunikacije vještine na materinskom jeziku,
- živjeti i učiti dječja prava,
- poticati nenasilne oblike rješavanja sukoba uz poštivanje prava drugih,
- omogućiti različite oblike opažanja i doživljavanje,
- obogaćivati redovne programe sadržajima iz kulture, sporta, stranih jezika,
- omogućiti djeci stjecanje navika vezanih uz sigurnost u prometu,
- poticati aktivno sudjelovanje djeteta u svim sferama odgojno – obrazovnog procesa u užoj i široj društvenoj zajednici,

- osmišljavati boravak djece na zraku organizacijom društvenih i sportskih igara kroz detaljno razrađen organizacijski, sadržajni, pedagoško-psihološki, didaktičko-metodički i sigurnosni pristup,
- poticati razvoj komunikacijskih sustava (neverbalnih, verbalnih, simboličkih),
- uključivati djecu i roditelje u kreativne programe kroz suradnju s odgojiteljicama, stručnim suradnicima na razini ustanove i vanjskim ustanovama,
- stvarati poticajno okruženje u kojemu će djeca moći zadovoljavati individualne opće i posebne potrebe,
- fleksibilna organizacija rada svih zaposlenika u odgojno - obrazovnom procesu, preklapanje smjena, kvalitetan raspored radnog vremena,
- fleksibilno koristiti postojeći prostor i kreativno ga osmišljavati,
- ostvarivati prava djeteta na kretanje u svim vrstama programa u Vrtiću
Vrijeme izvedbe: kontinuirano kroz pedagošku godinu.

4.3. Zadaće, sadržaji i aktivnosti programa u odnosu na odgojitelje i ostale zaposlenike

- edukativno-savjetodavni rad s djecom i odraslima (drugim sustručnjacima i roditeljima),
- mentorstvo studentima na stručno-pedagoškoj praksi odgojiteljskih i drugih studija,
- dijeljenje primjera dobre prakse u primjeni inovativnih metoda poučavanja (primjerice u drugim dječjim vrtićima, strukovnim udruženjima odgojitelja i stručnih suradnika, na obrazovnim portalima, mrežnim stranicama dječjeg vrtića, knjigama, zbornicima i brošurama),
- jačanje svijesti o važnosti poštivanja prava djeteta (informiranost, edukacija, korištenje prostora, sudjelovanje djeteta, prezentiranje primjera dobre prakse, razumijevanje, procjenjivanje, i vrednovanje ostvarenih rezultata),
- stvaranje uvjeta za samozaštitu djeteta i čuvanje od potencijalno opasnih uređaja i naprava, dijelova namještaja, igraćaka,
- poticanje timskog rada odgojiteljica, stvaranje zajednica učenja,
- stvaranje poticajne radne atmosfere,
- razvijanje projektnog rada s djecom kao oblikom učinkovitog učenja,
- zajednički timski rad odgojiteljica, stručnih suradnika i volontera u stvaranju poticajno oblikovanog okruženja,
- promatranje i dokumentiranje dječjih postignuća (izrađivanje razvojnih mapa djece),
- poticanje i razvijanje reflektivne prakse u profesionalnom radu odgojitelja (odgojitelj kao reflektivni praktičar),

- izrađivanje programa za individualni rad s djetetom (djeca s teškoćama i darovita djeca),

Vrijeme izvedbe: kontinuirano kroz pedagošku godinu.

4.4. Zadaće, sadržaji i aktivnosti iz programa u odnosu odgojitelja na roditelje

- precizno dogovarati , kvalitetno organizirati i stručno pripremiti sve oblike suradnje s roditeljima s tendencijom njihovog razvijanja od suradnika do partnera u odgojno – obrazovnom procesu,
- uključivati roditelje u odgojno – obrazovni proces shodno njihovim mogućnostima, potrebama i interesima,
- poticati preventivnu zdravstvenu zaštitu djeteta / djece,
- pomagati roditeljima u izboru određenih programa i sudjelovanja u njima (sport, kultura, vjerski odgoj,...),
- uz suradnju s roditeljima poticati provođenje općih i posebnih mjera za sigurnost djeteta / djece,
- uz suradnju s roditeljima pratiti i primjenjivati odgovarajuće mjere za sprječavanje svih oblika nasilja u skladu s posebnim programima Vrtića, sigurnosnim protokolom i mjerama postupanja u rizičnim situacijama
- osvještivati roditelje o pravima djeteta te pravima na izbor vrste i sadržaja aktivnosti,
- uz suradnju s roditeljima poticati i razvijati sigurnost djeteta u prometu (od kuće do Vrtića; od Vrtića do kuće, parka, ...), ukazivati na važnost korištenja sigurnosnog pojasa i sjedalice za dijete,
- omogućiti sudjelovanje roditelja u poticajnom oblikovanju okruženja Vrtića,
- uključivati roditelje u planiranje i evaluaciju cjelovitog odgojno – obrazovnog procesa u Vrtiću.

Vrijeme izvedbe: kontinuirano kroz pedagošku godinu.

4.5. Zadaće, sadržaji i aktivnosti iz programa odgojitelja u odnosu na vanjske institucije

- širiti suradnju s pojedincima, udrugama, organizacijama i institucijama na lokalnoj i široj razini koji nam svojim znanjem, vještinama i sposobnostima, svojim programima i iskustvom mogu pomoći u podizanju ukupne kvalitete odgojno – obrazovnog rada s djecom,

- uključivati djecu i roditelje u raznovrsne aktivnosti i međudnose sa društvenom sredinom i ostalim stručnjacima zbog obogaćivanja programa, cjelovitijih doživljaja i konkretnijih spoznaja djeteta / djece ,
- razvijati edukativni i savjetodavni rad prema iskazanim interesima svih subjekata u odgojno – obrazovnom procesu,
- vrednovanje indikatora praćenja uspješnosti ostvarenih rezultata,
- izrada izvješća i prezentiranje ostvarenih rezultata,
- razvijati partnerstvo sa širom društvenom zajednicom,
- planiranje, evaluacija i dokumentiranje zajedničkih aktivnosti.

4.6. Djeca s posebnim potrebama / teškoćama u razvoju

Svako dijete je jedinstveno i ima individualni tijek razvoja, stoga se u planiranju i realiziranju odgojno-obrazovnog rada uzimaju u obzir specifičnosti svakog djeteta zasebno. Cilj rada s djecom s posebnim potrebama je njihova rana identifikacija i podrška djetetovoj uključenosti u program, individualizacija pristupa u odgojno-obrazovnom radu. U praćenju djece koja odstupaju ispod ili iznad razine očekivanih osobina za dob sudjeluju odgojitelji te stručni tim.

Djeca s teškoćama u razvoju biti će uključena kroz proces inkluzije u redovne odgojno – obrazovne programe ustanove.

Djecom s teškoćama, sukladno Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i naobrazbe (Narodne novine br.: 63/08 i 90/2010), smatraju se:

- djeca s oštećenjem vida
- djeca s oštećenjem sluha
- djeca s poremećajima govorno-glasovne komunikacije
- djeca s promjenama u osobnosti uvjetovanim organskim čimbenicima ili psihozom
- djeca s poremećajima u ponašanju
- djeca s motoričkim oštećenjima
- djeca sniženih intelektualnih sposobnosti,
- djeca s autizmom,
- djeca s višestrukim teškoćama,
- djeca sa zdravstvenim teškoćama i neurološkim oštećenjima (dijabetes, astma, bolesti srca, alergije, epilepsija i slično).

Lakšim teškoćama djece smatraju se: slabovidnost, naglušnost, otežana glasovno-govorna komunikacija, promjene u osobnosti djeteta uvjetovane organskim čimbenicima ili

psihozom, poremećaji u ponašanju i neurotske smetnje (agresivnost, hipermotoričnost, poremećaji hranjenja, enureza, enkompreza, respiratorne afektivne krize), motorička oštećenja (djelomična pokretljivost bez pomoći druge osobe), djeca sa smanjenim intelektualnim sposobnostima (laka mentalna retardacija).

Težim teškoćama djece smatraju se: sljepoća, gluhoća, potpuni izostanak govorne komunikacije, motorička oštećenja (mogućnost kretanja uz obveznu pomoć druge osobe ili elektromotornog pomagala), djeca značajno sniženih intelektualnih sposobnosti, autizam, višestruke teškoće (bilo koja kombinacija navedenih težih teškoća, međusobne kombinacije lakših teškoća ili bilo koja lakša teškoća u kombinaciji s lakom mentalnom retardacijom).

Podizanje djeteta s teškoćama u razvoju zahtijeva dodatne napore obitelji zbog specifičnih potreba djeteta s teškoćama u razvoju, te im je nužna podrška odgojiteljica i stručnih suradnika.

4.6.1.Bitne zadaće za djecu s teškoćom u razvoju tj. s posebnim potrebama:

- integracija djece s teškoćama u razvoju u redovni program Vrtića,
- donošenje programa rada sa svakim pojedinim djetetom i sa svakom pojedinom skupinom u kojoj se nalazi dijete s posebnom potrebom,
- uključivanje stručnog tima u rad s djecom s teškoćama, njihovim roditeljima i/ili odgojiteljicama,
- praćenje napredovanja djece s posebnim potrebama u smislu njihove socijalizacije i osamostaljivanja, te praćenje tijeka sveukupnog razvoja, u suradnji s vanjskim stručnjacima i institucijama koje su odgovorne za brigu o zdravstvenom i socijalnom statusu pojedinog djeteta i njihovih obitelji.

Djeci s višestrukim razvojnim teškoćama i djeci s teškoćama iz autističnog spektra potrebni su:

- individualizirani odgojno – obrazovni programi prilagođeni njihovim razvojnim potrebama, interesima i mogućnostima,
- što više rada po principu „jedan na jedan“ uz mogućnost angažiranja tzv. pomagača - asistenata u odgojno -obrazovnom procesu,
- izbor didaktičkih sredstava i pomagala koji će ih što više senzorno i motorički poticati na uključivanje u programske sadržaje i životnu svakodnevicu odgojnih skupina,
- sustavna suradnja s roditeljima koji trebaju različite oblike podrške i stručne pomoći,

- umrežavanje s pojedincima, udrugama, organizacijama i institucijama koje se bave odgojem i obrazovanjem djece.

4.6.2. Ciljevi uključivanja u odgojno-obrazovni program rada u Vrtiću:

- pružanje mogućnosti za socijalizaciju i uključivanje djeteta u program predškolskog odgoja i naobrazbe poticanje razvoja djeteta ublažavanjem posljedica oštećenja i prevencijom sekundarnih teškoća,
- razvoj maksimalnih mogućnosti djeteta za svakodnevno funkcioniranje i adaptaciju na socijalnu okolinu,
- pružanje potpore pri generalizaciji naučenih vještina potrebnih za svakodnevno funkcioniranje i osamostaljivanje i priprema djece za nastavak školovanja,
- pružanje stručne podrške roditeljima i obitelji.

Program rada za djecu s teškoćama planira se u okviru Godišnjeg plana i programa rada Vrtića odnosno za svaku pedagošku godinu od 1. rujna tekuće godine do 31. kolovoza slijedeće godine sukladno upisanom broju djece s teškoćama i njihovim specifičnim potrebama ovisno o uočenoj i vještačenoj teškoći.

U redovni program odgojno-obrazovne skupine uključuju se djeca kod kojih je primarna teškoća snižena intelektualna sposobnost (na razini lake mentalne retardacije) i koja *moгу* uz postojeću teškoću imati kombinaciju lakših teškoća definiranih Državnim pedagoškim standardom predškolskog odgoja i naobrazbe (NN, 63/08, 90/10), a to su: slabovidnost, naglušnost, otežana glasovno-govorna komunikacija, promjene u osobnosti djeteta uvjetovane organskim čimbenicima ili psihozom, poremećaji u ponašanju, neurotske smetnje (agresivnost, hipermotoričnost, poremećaji hranjenja, enureza, enkompreza, respiratorne afektivne krize), motorička oštećenja (djelomična pokretljivost bez pomoći druge osobe).

U skupine se uključuju djeca s teškoćama kronološke dobi od navršene jedne godine života do polaska u osnovnu školu i za svako dijete nakon opservacijskog razdoblja od tri mjeseca izrađuje se individualni odgojno-obrazovni plan po razvojnim područjima.

Trajanje programa u dnevnom odgojno-obrazovnom ritmu u redovne odgojno-obrazovne skupine, u odnosu na dijete određuje se za svako pojedino dijete individualno ovisno o stupnju djetetove teškoće.

Koliko sati će djeca biti uključena u program dnevno odlučuje stručni tim na temelju opservacijskog razdoblja od tri mjeseca svake pedagoške godine za novoupisanu djecu.

Tijekom pedagoške godine odgojitelji i stručni suradnici prate djecu s posebnim potrebama integriranu u rad redovitih skupina te nadopunjavaju individualne planove za napredak novim zadacima i ciljevima.

Individualni planovi mijenjaju se na temelju neposrednog uvida u dječje ponašanje, te kroz izradu raznih lista procjena te sukladno savjetima i mišljenjima vanjskih stručnih ustanova u čiju terapiju je dijete uključeno.

Broj djece s teškoćama u redovnom programu odgojno-obrazovne skupine sukladan je članku 22. Državnog pedagoškog standarda.

4.6.3. Planiranje i oblikovanje posebnih, individualnih planova

Prisustvo teškoće u razvoju ograničava dijete u svakodnevnom učenju, stjecanju iskustava i različitih vještina.

Programi namijenjeni djeci s teškoćama u razvoju nastoje to ublažiti na nekoliko načina:

- pružanjem mogućnosti za socijalizaciju i uključivanje djeteta u predškolski odgoj i obrazovanje,
- poticanjem što pravilnijeg razvoja djeteta ublažavanjem posljedica oštećenja i prevencijom sekundarnih poteškoća,
- razvojem maksimalnih mogućnosti djeteta za svakodnevno funkcioniranje i prilagodbu na socijalnu okolinu,
- učenjem djece različitim vještinama i navikama potrebnim za svakodnevno funkcioniranje i osamostaljivanje,
- pripremom djece za nastavak školovanja,
- pružanjem stručne pomoći roditeljima i obitelji- svakodnevni individualni tretmani djece, savjeti roditeljima i odgajateljima.

Dobrobiti za djecu uključenu u odgojno-obrazovni program su slijedeće:

- mogućnost uključivanja djeteta u sve potrebne oblike tretmana u prirodnoj vrtićkoj sredini,
- multidisciplinarni pristup u sklopu kojeg se međusobno nadopunjavaju i isprepliću terapijski postupci različitih stručnjaka,
- kombiniranje (re)habilitacijsko terapijskih programa sa programima odgojno-obrazovnih skupina,
- mogućnost učenja socijalnih vještina u kontaktu sa djecom urednog razvoja.

Specifični oblici pomoći roditeljima i obitelji:

- konkretna pomoć - samim uključivanjem djeteta u Vrtić,

- edukacijsko-informativna pomoć - organiziranjem predavanja različitih stručnjaka sa područja medicine, pedagogije, psihologije, socijalnih prava i dr.,
- savjetodavna pomoć upoznavanjem sa planom tretmana i mogućnostima djeteta, pokazivanje i poučavanje o konkretnim terapijskim postupcima, psihološka pomoć djeci i roditeljima: individualni tretmani, grupe psihološke podrške i pomoći roditeljima.

Kod uključivanja u Vrtić obavezno se donosi:

- rješenje Hrvatskog zavoda za socijalni rad o utvrđenoj vrsti i stupnju teškoće u razvoju ili zahtjev centru za socijalnu skrb,
- prije uključivanja u Vrtić sa roditeljima se obavezno provodi inicijalni intervju u sklopu kojeg se prikupljaju anamnestički podaci o ranom razvoju, dosadašnjem tijeku bolesti (medicinska dokumentacija: nalazi neuropedijatra, fizijatra, psihijatra, logopeda, psihologa, eeg, ...), načinima i rezultatima tretmana,
- prema vrsti i težini oštećenja djeteta se uključuje u adekvatnu odgojnu skupinu,
- opservacija djeteta u skupini i upoznavanje sa mogućnostima funkcioniranja i ograničenjima djeteta: defektološka i logopedska dijagnostika, analiza psihičkog razvoja i funkcioniranja djeteta, kontrolni pregled liječnika specijaliste za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju,
- izrada individualnih programa medicinskog, pedagoškog, logopedskog i psihološkog tretmana.
- longitudinalno praćenje razvoja i funkcioniranja djeteta, te na osnovu dobivenih pokazatelja korigiranje i dopunjavanje individualnih terapijskih programa.

Rad sa djecom s teškoćama u razvoju predviđen je na slijedeći način:

1. **INDIVIDUALNI RAD** - pojedinačno sa svakim djetetom po individualnom programu aktivnosti uz suradnju sa stručnim timom, praćenje napredovanja djeteta kroz tjelesni i psihomotorni razvoj, spoznajni, socio-emocionalni razvoj i razvoj govora, komunikacije, izražavanja i stvaralaštva. Evaluacija i izrada daljnjih smjernica za rad s djetetom.
2. **RAD U ODGOJNOJ SKUPINI REDOVNOG PROGRAMA VRTIĆA** - prati se socijalizacija djeteta, odnos druge djece prema djetetu s teškoćama u razvoju, ponašanje u igri, mogućnosti djeteta. Cilj je naučiti dijete kako pregovarati i razmjenjivati ideje, kako započinjati i završavati socijalne interakcije i kako sklapati prijateljstva. Dugoročni je cilj da se dijete toplo, spontano i sigurno druži s drugima.
3. **SUSTAVNO PRAĆENJE** - vođenje individualnog dosjea za svako dijete s TUR, pisanje

tromjesečnih zapažanja i ostvarivanja zadanih ciljeva i zadataka sa stručnim timom- dosje je strogo čuvana tajna- sadržaj dosjea na uvid mogu dobiti ravnatelj, stručni tim, odgojitelj koji prati dijete s TUR, te savjetnici od strane AZOO.

4. POMOĆ ODGOJITELJIMA OD STRANE STRUČNOG TIMA- pomoći odgojiteljicama u stvaranju podupirućeg, razvojnog okruženja, pomoć u uviđanju individualnih razlika i zadovoljavanju djetetove razvojne razine (kroz specifičnu igru), davati sugestije odgojiteljicama kako ostvariti odnos s djetetom s poteškoćama, kako ga uvesti u interakciju tj. kako pomoći djetetu da se uključi i sudjeluje s ostalom djecom u igri.
5. SURADNJA S RODITELJIMA - suradnja s roditeljima najvažniji je dio programa za djecu s teškoćama u razvoju koja su uključena u vrtičke aktivnosti. Savjetovanje je usredotočeno na pomoć roditeljima u rješavanju svakodnevnih zadataka iz individualnog programa, pomoć u učenju kako podržati dijete i kako se nositi se s pozitivnim i negativnim emocijama.

4.7. Darovita djeca uključena u redovni program Vrtića

Razvoj darovitosti podrazumijeva sustavnu, kontinuiranu, sveobuhvatnu i promišljenu brigu o darovitima od ulaska u odgojno-obrazovni sustav do kraja odgoja i obrazovanja. Odgoj i obrazovanje darovite djece i učenika pruža izazovne, podržavajuće, maksimalno individualizirane poticaje u fleksibilnome okruženju koje omogućava razvoj različitih vrsta darovitosti i ostvarivanje dobrobiti sve darovite djece.

Odgojno-obrazovni rad s darovitima počiva na suradnji svih sudionika odgojno-obrazovnoga procesa u Vrtiću, suradnji različitih institucija i organizacija u odgojno-obrazovnome sustavu i izvan njega te na partnerstvu Vrtića i obitelji s darovitom djecom.

U svakoj odgojno-obrazovnoj ustanovi posebnu ulogu u osmišljavanju i strukturiranju rada s darovitima ima stručni tim za darovite koji sustavno uočava i utvrđuje darovitost, uvodi podršku te vrednuje i izvješćuje o postignućima i napredovanju darovitih. U osiguravanju kvalitetne odgojno-obrazovne podrške darovitima važna je otvorenost Vrtića prema organizacijama i institucijama u užoj i široj zajednici te u globalnome okruženju.

Vrtić ima obvezu odgovoriti na odgojno-obrazovne potrebe darovitih te pružiti kvalitetna iskustva učenja i podršku razvoju i odrastanju svakomu darovitom djetetu. Pritom ima autonomiju u osmišljavanju vlastitih kurikulumu i pristupa učenju i poučavanju darovitih. U odgojno-obrazovnome radu osigurava se participacija darovitoga djeteta te im se daje veća sloboda u izboru sadržaja i pristupa učenju koja im omogućava da preuzmu odgovornost za

svoj razvoj i aktiviraju osobne potencijale na produktivan, konstruktivan i kreativan način. Darovitima se pomaže u prepoznavanju posebne odgovornosti koja ide uz njihov dar kako bi svojim angažmanom pridonijeli izgradnji zajednica kojima pripadaju i kvalitetnijega društva u cjelini.

Daroviti predstavljaju raznolikost potencijala koja se u odgojno-obrazovnome sustavu prepoznaje i potiče tako da oni razvijaju svoje pune potencijale:

- kognitivne,
- kreativne,
- senzorne,
- emocionalne,
- socijalne,
- motoričke itd.

Darovitima se pristupa vodeći računa o jedinstvenosti svake osobe pa se u sustavu odgoja i obrazovanja nastoji odgovoriti na njihove različite, višestruke i promjenjive odgojno obrazovne potrebe.

Važno je osigurati kvalitetnu brigu o darovitima u Vrtiću i ostvariti mogućnost zadovoljavanja potreba takove djece.

Tako sustav ne diskriminira (i ne favorizira) ni jednoga pojedinca ili skupinu. Raznolikost potencijala i iskustava darovite djece prepoznaje se i priznaje u svim fazama odgojno-obrazovnoga rada s darovitima: od postupaka identifikacije do vrednovanja postignuća i napredovanja darovitih.

Darovito dijete je dijete u kojega su utvrđene iznadprosječne opće intelektualne sposobnosti i/ili specifične sposobnosti, visok stupanj kreativnosti i motivacije te dosljedno postizanje izrazito iznadprosječnih postignuća i/ili uradaka u jednom ili više područja.

Stoga je identifikacija darovite djece složen postupak koji se kontinuirano provodi kako bi se prepoznale i zadovoljile odgojno-obrazovne potrebe darovitih, odnosno poticali njihovi visoki potencijali odgovarajućom podrškom u odgojno-obrazovnome sustavu.

4.7.1. Proces identifikacije darovite djece u Vrtiću

Vrtić će sa potencijalno darovitom djecom raditi sukladno Pravilniku o odgoju i obrazovanju darovite djece i učenika (NN 71/2025).

Tim za darovite jest stručno tijelo Vrtića koje osniva ravnatelj ustanove, a članovi tima su ravnatelj, psiholog, pedagog, odgojitelji, a prema potrebi uključuju se i drugi stručnjaci.

Zadaća tima za darovite je planiranje, organiziranje, identificiranje, provođenje, praćenje i vrednovanje sustavnog rada s darovitom djecom te suradnja s roditeljima/skrbnicima darovite djece.

Proces identifikacije provodi se timski, a obuhvaća uočavanje i utvrđivanje darovitosti kako bi se prepoznale i zadovoljile autentične odgojno-obrazovne potrebe darovite djece. Identifikacija se provodi kako bi se osigurala odgovarajuća odgojno-obrazovna podrška djetetu koji pokazuje određene potencijale (sposobnosti i druga obilježja) i time pridonijelo njegovu cjelovitom razvoju.

Svako darovito dijete ima pravo biti identificirano i uključeno u odgovarajuće oblike odgojno-obrazovne podrške. Identifikacija je složen proces jer uključuje više sudionika i mora uzeti u obzir različite sposobnosti, osobine i postignuća djece.

Identifikaciju treba započeti u predškolskoj dobi jer prepoznavanje darovitosti u toj dobi može spriječiti eventualan neuspjeh darovite djece te pomoći odgojiteljima u osiguravanju odgovarajućih iskustava učenja i u poticanju razvoja djetetove motivacije.

Psihološka i obrazovna istraživanja upućuju na važnost rane identifikacije te ključnu ulogu obitelji, odgojitelja, a takvo rano očitovanje darovitosti mora se prepoznati i poslužiti kao poticaj za intenzivnu i primjerenu ranu odgojno-obrazovnu podršku.

Smjernice za identifikaciju su:

- potrebno je omogućiti identifikaciju sposobnosti djece za sva područja kompetencija,
- potrebno je početi s praćenjem razvoja i uočavati prve znakove darovitosti u što ranijoj dobi i omogućiti identifikaciju u svim sljedećim fazama razvoja djeteta,
- identifikaciju treba tretirati kao dinamičan, kontinuiran, stalno otvoren i višekratni proces vođen kontinuiranim praćenjem odgojno-obrazovnih potreba djece,
- identifikacija vođena kontinuiranim praćenjem i vrednovanjem odgojno-obrazovnih potreba i postignuća djeteta neodvojiv je dio procesa odgoja i obrazovanja koji poštuje individualne razlike,
- identifikacija se provodi u Vrtiću i predstavlja proces u kojemu su (na različite načine) uključena djeca, roditelji/skrbnici, odgojitelji, stručni suradnici, vanjski stručnjaci
- proces identifikacije treba biti inkluzivan i nepristran, odnosno treba ga započeti tako da uključuje svu djecu i provoditi ga valjanim i sveobuhvatnim metodama i

postupcima koji su prilagođeni individualnim potrebama, posebno onih koji su teže uočljivi kao daroviti

- svi relevantni sudionici trebaju se koristiti postupcima identifikacije kako bi se zadovoljile posebne odgojno-obrazovne potrebe i promovao interes svakoga identificiranog djeteta, pri čemu ne treba očekivati da će djeca biti jednako uspješni na svim mjerama u procesu identifikacije
- potrebno se koristiti različitim izvorima informacija, metodama i tehnikama te standardiziranim instrumentima i kriterijima poštujući najviše profesionalne i etičke standarde zbog mogućnosti postojanja smanjene motivacije djece u trenutku mjerenja, određenih razvojnih karakteristika djece, ali i obilježja mjernih postupaka i instrumenata, važno je timski (samo)vrednovati korištene postupke i preispitivati rezultate identifikacije ponavljanjem pojedinačnih postupaka identifikacije.

Ne postoji jedinstvena metoda identifikacije koja odgovara svoj darovitoj djeci. Vrtić treba kontinuirano vrednovati svoje identifikacijske procese i prilagođavati ih potrebama djece te mogućnostima pružanja prikladne odgojno obrazovne podrške. Pri identifikaciji je potrebno koristiti se višestrukim metodama i tehnikama, a ne samo standardiziranim mjerama i kriterijima kako bi se prikupilo što više informacija iz što različitijih izvora te kako bismo zahvatili darovitost u potencijalu i manifestiranim uradcima i postignućima. Tako možemo identificirati širok raspon darovitih.

Identifikacija darovite djece sastoji se od dviju različitih faza: uočavanja i utvrđivanja darovitosti koje se u praksi često međusobno dopunjavaju i isprepleću. Uočavanje je prepoznavanje pokazatelja koji upućuju na darovitost. Darovitu djecu uočavaju roditelji/skrbnici, vršnjaci, odgajatelji i stručni suradnici te stručnjaci izvan ustanove. Pri prepoznavanju potrebno je uzeti u obzir i samoprocjenu djece. Utvrđivanje je procjenjivanje i mjerenje sposobnosti, osobina i kompetencija pojedinca zbog određivanja vrste i stupnja darovitosti.

Područja darovitosti djece i izražene specifične sposobnosti očituju se u sljedećim područjima kompetencija i njihovim među predmetnim povezanostima:

- jezično-komunikacijsko područje,
- matematičko područje,
- tehničko i informatičko područje,
- prirodoslovno područje,
- društveno-humanističko područje,

- umjetničko područje
- i tjelesno-zdravstveno područje.

4.7.2 Podrška darovitoj djeci u Vrtiću

Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje zbog svoje otvorenosti, fleksibilnosti i razvojne orijentacije predstavlja široko i poticajno polazište za razvoj darovite djece.

Odgojno-obrazovni rad u ranome i predškolskome odgoju i obrazovanju planira se i oblikuje cjelovito (tematski, projektno), a ne parcelizirano, što je važno s obzirom na to da se u ranoj i predškolskoj dobi pojam darovitosti povezuje s potencijalom koji rano uočavamo i utvrđujemo, ali koji će se tek daljnjim razvojem očitovati u punoj mjeri u uradcima i postignućima u pojedinim područjima. Kurikulum je usmjeren prema razvoju kompetencija, odražava načela da su one razvojne, da se razvoj prati kontinuirano, da uspješnost djeteta u aktivnostima određuje splet više različitih kompetencija, stoga se one procjenjuju cjelovito, a ne izdvojeno iz konteksta cjeline ostalih. Tempo i način razvoja kompetencija jest individualan, što znači da je razumljivo da se djeca jednake kronološke dobi razlikuju prema razvojnim mogućnostima u područjima pojedinih kompetencija. Stoga se različite kompetencije promatraju i potiču u kontekstu razvojnih mogućnosti svakoga djeteta posebno, a ne njegove kronološke dobi, što osobito pogoduje darovitoj djeci.

Odgojitelji kao darovitu uočavaju djecu koja mnoge stvari rade prije, brže, uspješnije i drukčije od svojih vršnjaka te u tome imaju bolja i viša postignuća. Možemo reći da darovitim smatramo ono dijete koje u aktivnostima kojima se bavi dosljedno postiže značajno bolja (visoko iznadprosječna) postignuća od svojih vršnjaka.

U prve tri godine darovitost se najčešće očituje u brzome napredovanju u ranome razvoju, a u iznimno darovite djece ono je još naglašenije. U Vrtiću uočavaju se i darovita djeca s teškoćama, a pri tome je važna suradnja odgojitelja sa stručnom službom Vrtića i pružanje primjerene odgojno-obrazovne podrške u području darovitosti i u području teškoća, imajući u vidu značaj rane intervencije.

Odgojno-obrazovna podrška darovitima u toj dobi odnosi se na vrlo široko postavljenu obogaćenu sredinu u kojoj se planiraju kontekstualni uvjeti (okružje) za poticajne aktivnosti i stjecanje raznovrsnih iskustava učenja. U sklopu toga svakomu darovitom djetetu osigurava se ono što odgovara njegovu stvarnom razvojnom stupnju te njegovim specifičnim potrebama, mogućnostima i interesima. Darovitomu djetetu omogućava se da svoje visoko iznadprosječne sposobnosti pokaže ponašanjem i uradcima u promišljenim i planiranim

aktivnostima prema načelima razlikovnosti i obogaćivanja, pri čemu je naglasak na primjeni i poticanju najizraženijih sposobnosti, a ne samo u nadoknađivanju najnižih.

Kontekstualni uvjeti, aktivnosti i iskustva učenja koji pogoduju razvoju darovitosti uključuju sljedeća obilježja:

- povoljno emocionalno ozračje primjerenost i fleksibilnost okružja,
- veliki raspon složenosti materijala za igru i učenje
- raznolike aktivnosti usmjerene na razvoj kompetencija darovitoga djeteta potiču aktivno učenje i razvoj viših razina kognitivnih procesa, maštu, kreativnost i motivaciju
- cjelokupno okružje i materijali za igru i učenje trebaju biti bogati, složeni i postavljeni na razvojno zahtjevnijoj razini od uobičajene za određenu kronološku dob kako bi u većoj mjeri poticali složenije oblike mišljenja.

Potrebno je osigurati:

- elastični raspored i prilagodbu trajanja aktivnosti u skladu s djetetovom koncentracijom i angažiranošću,
- više prostora, vremena i materijala te organizaciju složenijih i zahtjevnijih aktivnosti koje traže korištenje apstraktnim mišljenjem i višim razinama kognitivnih procesa,
- integraciju igre i učenja, spoznaje i emocija te sustavni razvoj kreativnosti i mašte,
- postavljanje viših očekivanja u pogledu neovisnosti i ustrajnosti u postavljenim zadacima produblivanje najizraženijih interesa i bavljenje onim što dijete najviše zanima,
- uvjete za samostalne aktivnosti i izradu projekata,
- povremene igre i učenja darovitih sa sebi sličnima: darovitim vršnjacima i starijom djecom,
- poticanje razvoja izvršnih funkcija, emocionalnog razvoja i razvoja socijalnih vještina.

Posebna pozornost posvećuje se razvoju samopoštovanja, samopouzdanja i pozitivne slike o sebi koji u ranoj dobi predstavljaju okosnicu razvoja svih ostalih kompetencija. U darovite djece to znači poticanje neovisnosti i samoregulacije te postupno izgrađivanje motivacije i to organiziranjem kvalitetnoga procesa učenja.

Važna zadaća Vrtića je i savjetodavni rad s roditeljima/skrbnicima darovite djece, održavanje predavanja i radionica te edukativna podrška roditeljima/skrbnicima.

Stručni suradnik psiholog provodi stručno usavršavanje odgojitelja, a uključuju se i ostali stručni suradnici prema potrebi. Ako darovito dijete ima teškoće, obvezno je uključivanje stručnog suradnika edukacijskog rehabilitatora ili logopeda u stručno usavršavanje odgojitelja i edukaciju roditelja/skrbnika.

Stručno usavršavanje izvan Vrtića provode stručno-razvojni centri za rad s darovitom djecom i druge institucije.

Mogući oblici kurikuluma i/ili odgojno-obrazovne podrške koji zadovoljavaju posebne odgojno obrazovne potrebe darovite djece u ranome i predškolskome odgoju i obrazovanju uključuju:

- redoviti Kurikulum Vrtića s određenim stupnjem obogaćivanja i razlikovnosti u pristupu (proširivanje i produbljivanje sadržaja i aktivnosti djeteta)
- kurikulume pojedinih odgojnih skupina koji u većoj mjeri potiču darovitost u nekome području (spoznajnome, npr. rano učenje stranih jezika; psihomotornome, npr. sport, ritmika, ples; umjetničkome, npr. likovno, glazbeno izražavanje)
- posebne oblike odgojno-obrazovne podrške izvan redovitoga kurikuluma: kraće specijalizirane programe za intelektualno darovitu djecu
- individualizacija u izradi i primjeni individualiziranog kurikuluma (IK) kao

Individualizirani kurikulum izrađen u predškolskoj dobi prenosi se pri upisu u školu i postaje osnova za osiguravanje daljnje podrške darovitom učeniku već u prvome odgojno-obrazovnome ciklusu.

4.8. Dokumentiranje odgojno-obrazovnog rada

Vođenje pedagoške dokumentacije u skladu je s Pravilnikom o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću (Narodne novine 83/2001.) te Pravilnikom o obrascima zdravstvene dokumentacije djece predškolske dobi i evidencije u dječjem vrtiću (Narodne novine 114/2002 i 141/2022).

Propisana pedagoška dokumentacija:

- Matična knjiga djece
- Ljetopis
- Knjiga pedagoške dokumentacije odgojne skupine
- Imenik djece
- Individualni plan i program stručnog usavršavanja odgojitelja i stručnih suradnika
- Evidencija dnevne prisutnosti djece
- Dosje djeteta s posebnim potrebama

- Knjiga zapisnika
- Zdravstveni kartoni djece
- Evidencije o zdravstvenom odgoju.

Dodatna dokumentacija djece:

- Individualni portfolio djeteta
- Portfolio skupine: uratci djece, samorefleksije djece, anegdotske bilješke, foto, video i audio-zapisi; opservacije postignuća djece – razvojne liste; plakati, bilješke procesa učenja, inicijative, projekti, suradnja s roditeljima i lokalnom zajednicom.

Dodatna dokumentacija odgojitelja u pisanom ili elektroničkom obliku:

- Profesionalne mape odgojitelja
- Prezentacije teme od posebnog interesa skupine za pedagošku godinu
- Završne procjene odgojitelja putem procjene – Elementi za procjenu uspješnosti ostvarenog odgojno-obrazovnog programa
- Tekstovi za web stranicu Vrtića, prezentacije odgojno-obrazovnog rada
- Pripreme roditeljskih sastanaka, edukativni materijali za roditelje.

Dokumentiranje se odnosi na sustavno prikupljanje dokumentacije koja omogućava promatranje i bolje razumijevanje djeteta, a time i osiguranje kvalitetnije podrške njegovu razvoju (25). Ono je ujedno i istraživački proces jer se koristi za promišljanje te samorefleksiju i zajedničku refleksiju s namjerom unaprjeđivanja kvalitete odgojno-obrazovnog procesa (49). Važna namjena dokumentiranja jest i posredovanje različitih segmenata odgojno-obrazovnog procesa roditeljima i lokalnoj zajednici, što omogućava potpunije razumijevanje djeteta i njegova odgoja i obrazovanja (25). Tako i dijete postaje sukreator daljnjeg razvoja odgojno-obrazovnog procesa te procesa vlastitog učenja, kao i učenja i profesionalnog razvoja odgojitelja.

4.9. Praćenje i evaluacija

Karakteristika suvremenog programa Vrtića je njegova razvojna, otvorena i dinamična priroda. To podrazumijeva fleksibilnost i kontinuirano učenje – istraživanje, praćenje i procjenjivanje interesa, mogućnosti, potreba, znanja i razumijevanja djece te na temelju toga unaprjeđivanje kvalitete odgojno-obrazovnog procesa koji podupire daljnji razvoj svakog djeteta. Ovakvo pažljivo praćenje i evaluacija odgojno-obrazovnog procesa omogućuju prilagodbu konkretnim mogućnostima, potrebama i interesima djece i odraslih u ustanovi (25). Stoga su procjene razvojnog statusa i potreba svakog djeteta osnova za planiranje (makro i mikro). Prate se postignuća i kompetencije svakog djeteta te se vode bilješke i

protokoli o njegovom napredovanju u svim područjima razvoja – individualni portfolio djeteta, razvojne liste i drugi oblici dokumentiranja aktivnosti i postignuća djeteta. Kvaliteta odgojno-obrazovnog procesa prati se, dokumentira i vrednuje u skladu sa zakonskim obvezama Pravilnika o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencija o djeci u dječjem vrtiću (Narodne novine 83/2001.) te dodatnom dokumentacijom prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Prati se, interpretira i reinterpreta odgojno-obrazovna praksa i proces odgoja i učenja djeteta, a prakticira se i samovrednovanje vlastitog odgojno-obrazovnog rada i kvaliteta intervencija odgojitelja u procesu kroz (samo)refleksiju i izvješća. Budući da organizacijski i kontekstualni uvjeti ustanove određuju kvalitetu odgojno-obrazovnog procesa, oni se također prate i procjenjuju se kritične točke, dok razvojni plan ustanove kao dio procesa samovrednovanja predstavlja kratkoročnu razvojnu strategiju unaprjeđenja kvalitete ustanove u jednoj pedagoškoj godini prema ključnim područjima kvalitete. Za evaluaciju programa koriste se procjene odgojitelja, stručnog tima, djece i roditelja.

5. NJEGA I SKRB ZA TJELESNI RAST I RAZVOJ DJECE

Vrtić poduzima mjere zdravstvene zaštite, mjere higijene i mjere pravilne prehrane djece predškolske dobi prema Programu zdravstvene zaštite djece, higijene i pravilne prehrane djece u dječjem vrtiću (Narodne novine, 105/02, 121/07). Mjere zdravstvene zaštite djece predškolske dobi obuhvaćaju potrebne preduvjete za osiguravanje pravilnog rasta i razvoja. Razvojne zadaće ovog područja rada realiziraju se timski u procesu kroz razvoj zdravstvene kulture, zdravih stilova života, samozaštite djece i ekološke osviještenosti.

5.1. Praćenje rasta i razvoja djece i stanja uhranjenosti

Planiranje prehrane obuhvaća: sastavljanje jelovnika u skladu s normativima, prilagođavanje individualnim potrebama kvalitete i kvantitete prehrane, razgovori i demonstracije s djecom na temu zdrave prehrane te skrb za djecu s posebnim prehrambenim potrebama. Hrana se servira u obrocima, ustaljenim rasporedom u količinama i kvaliteti kako je preporučeno u prehrambenim standardima za planiranje prehrane djece u dječjem vrtiću (43). Vodi se računa da se sastavom zastupaju sve skupine namirnica sa što raznovrsnijom ponudom određeno lokalnim i sezonskim namirnicama.

Raspored serviranja i konzumiranja obroka je sljedeći:

- Zajutrok (06,30-07,00) – 10% kalorijskog unosa
- Doručak (08,00 – 09,00) – 25% kalorijskog unosa
- Ručak (11,00- 13,00) – 35% kalorijskog unosa

- Užina 1 (14,30 – 15,00) – 10% kalorijskog unosa
- Užina 2 (16,30-17,00) – 10% kalorijskog unosa

Voće i voda potrebno je da su uvijek dostupni djeci za vrijeme njihovog boravka u Vrtiću.

Određuje se broj obroka (4): doručak, voće, ručak, užina. Spomenuti obroci trebaju zadovoljiti 85% energetske potrebe djece predškolske dobi (1-3 godine 1105 kcal, 4-7 godina 1530 kcal). Broj obroka i kalorija utvrđuje se na temelju sljedećih dokumenata:

- 1) „Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe“ (u daljnjem tekstu DPS), a prethodno navedeni podaci su definirani 40. člankom DPS-a za desetosatni program.
- 2) “Program zdravstvene zaštite djece, higijene i pravilne prehrane djece u dječjim vrtićima” (u daljnjem tekstu PZZ), članak 16, tablica 1.

Za normalan rast i razvoj djeteta, te u svrhu upotrebe prehrane kao preventivne mjere zaštite od bolesti preporučene dnevne količine specifičnih nutrijenata su:

PREHRAMBENI NUTRIJENT	DJECA 1 -3 GODINE	DJECA 4 – 7 GODINA
Bjelančevine	18 grama	24 grama
Masti	30 - 35% ukupne energije	30 - 35% ukupne energije
Ugljikohidrati	50 - 60% ukupne energije	50 - 60% ukupne energije
Vitamin A	400 mikrograma	400 mikrograma
Vitamin D	5 mikrograma	5 mikrograma
Vitamin B1	0,5 miligrama	0,6 miligrama
Vitamin B2	0,5 miligrama	0,6 miligrama
Vitamin B6	0,5 miligrama	0,6 miligrama
Niacin	6 miligrama	8 miligrama
Vitamin C	40 miligrama	40 miligrama
Kalcij	500 miligrama	800 miligrama
Fosfor	460 miligrama	500 miligrama
Željezo	7 miligrama	10 miligrama

**Navedene vrijednosti energije i spomenutih prehrambenih tvari predstavljaju 100% preporučenih dnevnih količina.*

Dokazi o osiguranim sredstvima za adekvatne količine gore navedenih nutrijenata nalaze se u financijskom planu. U skladu s člankom 38. DPS-a, utvrđen je broj radnika u kuhinji.

Količinom kuhinjskog pribora, brojem djelatnika u kuhinji i kuhinjskom opremom navedenom u popisu opreme, osiguravaju se uvjeti za provođenje programa prehrane u Vrtiću u skladu s propisima DPS-a. Kako bi program prehrane ispunio sve uvjete vezane uz higijensko-sanitarne norme, koristi se HACCP sustav u kojeg se implementiraju nužne izmjene za svaku godinu s obzirom na promjene u tehnološkom procesu, a što je u skladu s uvjetima rada u kuhinji i organizacijom odgojno obrazovnog procesa,

U skladu sa svim navedenim u ovom dokumentu, sama prehrana se planira na tjednoj bazi izradom tjednog jelovnika u tekućem tjednu za onaj nadolazeći. Prehrana će se planirati pridržavajući se normativa propisanih u PZZ-u, a uvažavajući preporuke struke (preporučene namirnice i njihova zastupljenost prema postojećim programima Svjetske zdravstvene organizacije. O primjeni propisa o prehrani, vrsti i sastavu obroka i planiranju prehrane u Vrtiću brine se zdravstvena voditeljica.

Higijensko-sanitarne uvjete prehrane nadzire sanitarna inspekcija ureda državne uprave u županiji, dok stanje uhranjenosti djece nadzire nadležni dom zdravlja.

5.2. Preventivne mjere za smanjenje zaraznih bolesti i prevencije ozljeda

Prema članku 40. DPS-a mjere zdravstvene zaštite djece predškolske dobi obuhvaćaju potrebne preduvjete za osiguravanje pravilnog rasta i razvoja predškolske djece u Vrtiću. Za ostvarivanje navedenih mjera u programu rada Vrtića osigurano je sustavno praćenje rasta i razvoja djece i stanja uhranjenosti, poduzimanje preventivnih mjera za smanjenje zaraznih bolesti i prevenciju ozljeda te je predviđeno provođenje organiziranih oblika rada iz tjelesnog i zdravstvenoga odgojno-obrazovnog područja (program kretanja) te svakodnevni boravak na zraku, za što se osigurava ¼ vremena boravka djeteta u Vrtiću

Njega i skrb realizira se putem zadovoljenja sljedećih potreba:

- zadovoljavanje osjećaja sigurnosti kod roditelja pri uključivanju djeteta u program (informirati roditelje o načinu rada, dati savjete koji će olakšati period prilagodbe kod djece, uskladiti postupke odgojitelja i roditelja djeteta),
- zadovoljavanje potreba djeteta za hranom, tekućinom, kretanjem, boravkom na zraku (uvažiti individualnost, posebnost pojedinog djeteta),
- poštivanje djetetovog bioritma (ritam dana, kretanje, boravak na zraku),
- uvažavanje individualnih potreba za dnevnim odmorom,
- poticanje pravilanog psihofizičkog razvoja svakog djeteta (praćenje psihofizičkog razvoja djeteta, edukacija i uključivanje odgojitelja sa svrhom očuvanja i unapređivanja života i zdravlja djece, suradnja s ambulantom),
- sigurnost djece (osiguravanje sigurnih uvjeta življenja u kolektivu).

Aktivnosti koje su predviđene za provedbu :

- suradnja s roditeljima u cilju usvajanja pravilnih životnih navika djece te pružanje pomoći u razumijevanju biološkog razvoja djeteta te o važnosti redovite i uravnotežene prehrane, pravilne higijene, bavljenja tjelesnom aktivnošću i boravka na zraku (roditeljski sastanci, individualne informacije, web stranica s važnim obavijestima, kutići za roditelje, svakodnevna komunikacija pri dolasku/odlasku djeteta),
- osiguranje higijenskih uvjeta (vanjskih i unutarnjih prostora),
- poticanje stjecanja pravilnih prehrambenih navika,
- antropometrijska mjerenja, stalna suradnja s zdravstvenim voditeljem po pitanju prevencije bolesti, poticanje aktivnosti zdravih stilova života,
- kontinuirano praćenje zdravlja djece i identifikacija individualnih specifičnosti te kvalitetno i pravovremeno zadovoljavanje posebnih prehrambenih/zdravstvenih potreba djece,
- kontinuirano praćenje psihofizičkog razvoja djece te izrada individualiziranih odgojno-obrazovnih programa za djecu s posebnim potrebama (teškoće u razvoju ili darovitost),
- pravilno izmjenjivanje dnevnih aktivnosti uvažavajući individualne razlike svakog djeteta,
- svakodnevni boravak na zraku,
- kontrola kvalitete vode, štetnosti atmosferskih učinaka.

Djeca u sklopu redovitog desetosatnog programa na zraku (u šetnji ili na dvorištu Vrtića) svakodnevno borave u jutarnjim i poslijepodnevnim satima u skladu s vremenskim prilikama. Važno je da djeca uvijek imaju adekvatnu odjeću i obuću, kao i zaštitu tijekom ljetnih mjeseci (kreme za zaštitu od sunčevih UV zraka s visokim zaštitnim faktorom, pokrivala za glavu). Tijekom boravka na zraku osiguravaju se i ostali sigurnosni uvjeti važni za boravak na zraku (način organizacije rada i osiguranja materijalnih uvjeta za boravak na zraku).

Podržavati će se i provoditi odgojno zdravstvene i sportske aktivnosti u cilju prevencije pretilosti, educiranje djecu o važnosti samozaštite i prevencije povreda, upućivanje kroz proces na mjere sigurnosti i brigu za vlastito zdravlje.

5.3. Oblikovanje fleksibilnog dnevnog ritma u dobnim skupinama u vrijeme boravka djece u Vrtiću

6:00-7:00	Jutarnje zajedničke aktivnosti djece (dežurana)
7:00/7:30–8:00	Okupljanje djece, individualni rad, rad u parovima, malim grupama ili zajedničke aktivnosti cijele skupine
8:00 - 9:00	Priprema za doručak (osamostaljivanje djece u brizi o sebi – pranje ruku, postavljanje stola, samoposluživanje pri jelu i pospremanje stola)
9:00 - 9:15	Izlazak djece na terase ili izvan soba dnevnog boravka zbog prozračivanja prostora
9:20– 10:15/10:30	Aktivnosti u grupi prema dnevnom planu i programu (rad u parovima, malim grupama ili zajedničke aktivnosti cijele skupine)/ užina- voće
10:30 – 11:45	Priprema za izlazak na igralište, boravak na zraku , provođenje planiranih aktivnosti
10:45 – 11:00	U razdoblju prilagodbe za najmlađu djecu – aktivnosti objedovanja prilagođene individualnim potrebama
od 10:30 - 11:45	Ulazak u prostore vrtića po grupama i priprema za ručak
11:00 – 12:45	Ručak
11:30 – 12:50	Osobna higijena i priprema za poslijepodnevni odmor
12:00 – 14:00	Poslijepodnevni odmor (uz slušanje glazbe, priče i sl.) – individualno prema potrebama djece , različite aktivnosti i igre za djecu koja ne idu na popodnevni odmor
14:00 – 14:30	Ustajanje, priprema za užinu, užina
14:30 –15:00	Popodnevni odgojno- obrazovni rad: boravak na zraku, individualni rad, rad u parovima, malim grupama ili zajedničke aktivnosti cijele skupine
od 15:00-16:00	produženi boravak djeteta/djece prema potrebama roditelja , Individualni rad, grupne aktivnosti

Program mjera zdravstvene zaštite djece, higijene i prehrane u dječjem vrtiću, provodi se prema planu i propisanom programu u svim segmentima , kroz održanje postignutog standarda te pojačane brige o zdravlju uz povećanje kvalitete svih sudionika procesa.

5.4. Obrada i analiza intervjua novoprimljene djece radi prikupljanja informacija o zdravstvenom statusu djece

Obrada i analiza intervjua novoprimljene djece radi prikupljanja informacija o zdravstvenom statusu djece sadrži :

- inicijalni intervju sa stručnim timom koje su popunjavali roditelji jedini su izvor informacija o novoprimljenoj djeci i njihovim potrebama,
- mlađa jaslička dob – zdravstveni status i potrebe prehrane – provjeriti potrebe s roditeljima pred polazak u jaslice / cijepljenje ,
- popunjavanje individualnih zdravstvenih kartona,
- djeca sa zdravstvenim potrebama – provjera zdravstvenog statusa ,
- izrada zdravstvenog plana njege i skrbi te vođenje medicinske dokumentacije za djecu s posebnim zdravstvenim potrebama (otvaranje dosjea i praćenje),
- uvid u zdravstvene svjedodžbe-uočavanje odstupanja u razvoju, medicinska dokumentacija, zdravstveni status ,
- kontrola procijepljenosti novoupisane djece i praćenje prema kalendaru cijepljenja,
- identifikacija djece s posebnim zdravstvenim potrebama i osiguranje primjerenih uvjeta za rast i razvoj djece s posebnim potrebama , zdravstvenim teškoćama i posebnostima u prehrani ,
- timski dogovori oko potreba djece s posebnim potrebama na području prehrane – kuhinja, odgojitelji , stručni tim.
- suradnja s nadležnim zdravstvenim institucijama i ustanovama radi ostvarivanja prava djece na optimalan rast i razvoj.

Prije upisa djeteta u program Vrčića obavezan je prethodni sistematski zdravstveni pregled o kojem roditelj, skrbnik, odnosno posvojitelj djeteta treba prije upisa u Vrčić predočiti potvrdu o obavljenom sistematskom zdravstvenom pregledu predškolskog djeteta.

Svakodnevnom trijažom djece pri dolasku, preventivno se upućuje djecu na liječnički pregled kod odgovarajuće indikacije. Za djecu koja su zbog bolesti izbivala iz Vrčića potrebno je dostaviti potvrdu o obavljenom zdravstvenom pregledu.

U cilju zaštite od zaraznih bolesti posebna pozornost posvećuje se poticanju razvoja samozaštitnih vještina usmjerenih očuvanju zdravlja djeteta, npr. održavanje osobne higijene, osobito pravilnom pranju ruka. Djeci je potrebno proširiti znanja o postupcima kojima mogu zaštititi svoje zdravlje (kihanje u rukav, brisanje nosa, pranje ruku i sl.).

Dva puta godišnje u Vrčiću je obvezno provoditi antropometrijska mjerenja djece. U slučaju značajnih odstupanja poduzimati će se potrebne mjere: konzultacije sa stručnjacima za

zdravlje i razvoj djeteta i roditeljima, a kroz odgojno-obrazovni rad utjecati na roditeljski odabir zdravih stilova življenja.

Posebno njegovati poticanje ekološke osviještenosti kroz razne aktivnosti na nivou zajednice, ustanove i skupine.

U prostoru u kojem djeca borave svakodnevno dezinficirati sanitarne čvorove, opremu i didaktička sredstava s kojima djeca dolaze u doticaj u skladu s Planom čišćenja i održavanja ustanove. Svi zaposleni upućuju se na redovite godišnje sistematske preglede i edukacije vezane za pripremu hrane i sigurnost prostora.

5.5. Zdravstvena dokumentacija

Propisana zdravstvena dokumentacija koju Vrtić obvezno vodi :

- zdravstveni kartoni djece u Vrtiću ,
- (potvrde o sistematskom pregledu , knjižice cijepljenja, povijesti bolesti, zdravstvene potrebe – alergije ,
- evidencija pobola djece / cijepljenje(liječničke potvrde- ispričnice , prijave roditelja – odgojitelja),
- evidencije epidemioloških indikacija ,
- evidencije o higijensko-epidemiološkom nadzoru ,
- evidencije o sanitarnom nadzoru ,
- evidencije o zdravstvenom odgoju ,
- evidencije ozljeda djece,
- evidencije antropometrijskih mjerenja .

6. NAOBRAZBA I USAVRŠAVANJE ODGOJNIH DJELATNIKA

Kontinuirano profesionalno usavršavanje stručnih djelatnika Vrtića pretpostavka je osiguranja i unapređenja kvalitete odgojno-obrazovnog rada (Priručnik za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja, NCVVO, 2012). Uz to, kvalitetno inicijalno obrazovanje i kontinuirani profesionalni razvoj stručnih djelatnika Vrtića izravno utječu na implementaciju Nacionalnoga kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Kvaliteta odgojno-obrazovne prakse i kurikulumu ostvaruje se i razvija „iznutra“ – unutar specifičnog konteksta ustanove što, uz stjecanje i proširivanje znanja, rezultira i pomacima u uvjerenjima i djelovanjima. Takav pristup profesionalnom razvoju stručnih djelatnika Vrtića usmjeren je prema razvoju istraživačkih i refleksivnih umijeća stručnih djelatnika te uključuje istraživanje, reflektiranje, propitivanje uvjerenja, iskustava i

svakodnevne prakse. Time se omogućava usklađivanje cjelokupnog konteksta i procesa učenja i razvoja djece s prirodom i suvremenim razumijevanjem djeteta.

Naobrazba i usavršavanje djelatnika planira se Godišnjim planom i programom rada ustanove. Plan stručnog usavršavanja izrađuje se na osnovi potreba i interesa odgojno-obrazovnih djelatnika.

Stručno usavršavanje obuhvaća:

- individualno stručno usavršavanje putem praćenja stručne literature prema individualnom interesu
- stručna usavršavanja unutar ustanove prema Godišnjem planu i programu ustanove
- timski rad odgojiteljica, ravnatelja i stručnog tima usmjeren na unaprjeđivanje bitnih zadataka Godišnjeg plana i programa i kurikuluma (planiranja, diskusije)
- stručne rasprave i razmjene iskustava unutar Vrtića – sastanci refleksivne prakse
- razvojni plan, projekti i akcijska istraživanja sa ciljem praćenja i samovrednovanja kvalitete provođenja programa i kurikuluma
- sudjelovanje na stručnim skupovima i ostalim oblicima stručnog usavršavanja izvan ustanove prema Katalogu stručnih skupova AZOO i drugih relevantnih institucija
- suradnja s drugim ustanovama ranog i preškolskog odgoja i obrazovanja radi razmjene stručnih znanja i iskustava te prezentiranja primjera dobre prakse
- uključivanje u ostale oblike stručnog usavršavanja kojima se razvijaju kompetencije potrebne za kvalitetno provođenje programa.

7. SURADNJA S RODITELJIMA

Obitelj i Vrtić su dva temeljna sustava u kojima se dijete rane i predškolske dobi razvija i raste, zadovoljava svoje osnovne potrebe te stječe prve spoznaje o sebi i svijetu oko sebe (25). Otvorena, neposredna u podržavajuća komunikacija vrtića i obitelji sa ciljem stvaranja uvjeta za nesmetanu dvosmjernu komunikaciju i razmjenu informacija o djetetu omogućuje optimalnu potporu djetetovu razvoju. Pravovremen i kvalitetan odgovor na individualne i razvojne potrebe djeteta moguć je jedino partnerskim odnosom i aktivnim uključivanjem roditelja u odgojno-obrazovni proces.

Stoga je cilj suradnje s roditeljima kontinuirani rad na podizanju kvalitete rada u ostvarivanju različitih oblika komunikacije, interakcije i suradnje s roditeljima.

BITNE ZADAĆE:

u odnosu na dijete

- Kontinuirani rad na stvaranju uvjeta i ostvarivanju kvalitetne komunikacije i interakcije na relaciji dijete-odgojitelj-roditelj
- Uspostavljanje obostrane otvorene komunikacije radi pravovremene i potpunije razmjene važnih informacija vezanih za dijete, što vodi boljem razumijevanju svakog djeteta i primjerenom pristupu njegovu cjelovitom razvoju

u odnosu na odgojitelje

- Podržavanje kontinuirane, otvorene i kvalitetne komunikacije usmjerene na dobrobit djeteta
- Uvažavanje obiteljskog odgojnog konteksta, poticanje i prihvaćanje roditelja kao ravnopravnih partnera
- Poticanje i prihvaćanje inicijative roditelja za aktivno sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu
- Osiguravanje prava utjecanja i odlučivanja roditelja o pitanjima odgoja djeteta u vrtiću
- Pravovremeno reagiranje i konstruktivno rješavanje problema vezanih uz odgoj djece i suradnju s roditeljima

u odnosu na roditelje

- Upoznavanje potreba, očekivanja i stavova roditelja (kroz intervju s roditeljima novoupisane djece, anketiranje)
- Uključivanje roditelja u vrednovanje rada ustanove (anketiranje na početku i krajem pedagoške godine)
- Upoznavanje roditelja s obilježjima institucionalnog odgoja i obrazovanja (kroz inicijalne roditeljske sastanke i intervju s roditeljima novoupisane djece, e-mailom, telefonski, informativni materijali, letci i brošure, WEB stranica i sl.)
- Informiranje roditelja o različitim mogućnostima sudjelovanja roditelja u odgojno-obrazovnom procesu (poster prezentacije, oglasne ploče, panoi, e-mail, WEB stranica i sl.)
- Rad na motiviranju roditelja na aktivnije uključivanje u proces rada s djecom i druge oblike suradnje s ustanovom
- Svakodnevni neformalni razgovori u svrhu razmjene važnih informacija o djetetu
- Ciljani individualni razgovori odgojiteljica i roditelja u dogovoreno vrijeme, individualni savjetodavni pedagoški rad
- Edukacija roditelja na području odgojne i razvojne tematike sa ciljem jačanja roditeljskih kompetencija i usklađivanja odgojnog djelovanja u ustanovi i u

roditeljskom domu (roditeljski sastanci, classdojo, email, plakati, edukativni materijali, letci i brošure, telefonska savjetovanja i sl.)

OBLICI SURADNJE I STRATEGIJE DJELOVANJA:

- *Roditeljski sastanci*
 - na razini Vrtića:
 - Plenarni roditeljski sastanci za roditelje novoupisane djece
 - Plenarni roditeljski sastanci za roditelje djece u godini pred polazak u školu i za kraći program predškole
 - na razini skupina:
 - Informativni, komunikacijski i prezentacijski prikaz odgojno-obrazovnog rada po skupini
 - Savjetovanja s roditeljima na području odgojne i razvojne tematike
- *Ciljani individualni sastanci:*
 - Svakodnevni neformalni razgovori – razmjene najvažnijih informacija u vrijeme dovođenja i odvođenja djeteta u svrhu razmjene bitnih informacija o djetetu
 - Inicijalni intervjui s roditeljima novoupisane djece - uvid u djetetove specifičnosti, interese i obiteljsku dinamiku, informacije o mogućem tijeku prilagodbe, reakcijama djeteta i očekivanoj ulozi roditelja
 - Ciljani individualni razgovori odgojiteljica i roditelja u dogovoreno vrijeme - razgovori i savjetovanja o svim aspektima razvoja djeteta, problemima, preporukama
- *Informiranje roditelja:*
 - Kontinuirano informiranje roditelja o odgojno-obrazovnom radu, djeci, organizaciji rada itd.
 - Uređivanje oglasnih ploča i kutića za roditelje na nivou Vrtića i skupine
 - Osiguravanje i izrada edukativnih materijala (brošura, letaka i dr.) odgojne i razvojne tematike
 - Vizualno-pisana komunikacija putem kutića za roditelje, WEB stranice, e-mail adresa skupina, izložbi dječjeg likovnog stvaralaštva, poster prezentacija
 - Ankete/evaluacijski upitnici za procjenu kvalitete rada Vrtića i odgojno-obrazovnog procesa – rezultati kao osnova za daljnje planiranje suradnje i podizanje kvalitete iste
- *Uključivanje roditelja u proces rada s djecom:*

- Boravak roditelja u skupini tijekom procesa prilagodbe
- Poticanje roditelja na neposredni boravak u skupini (npr. čitanje djeci, predstavljanje hobija)
- Poticanje roditelja na uključivanje u humanitarne i druge akcije u Vrtiću
- Radionice, sajmovi, priredbe i svečanosti, izleti, raznovrsne zajedničke aktivnosti i druženja djece, roditelja i odgojitelja
- Uključivanje u sva zbivanja na nivou mjesta i lokalne zajednice
- *Prezentacije programa:*
 - Roditeljski sastanci – prezentacije programa, odgojno-obrazovnog rada
 - Dani Vrtića
 - Sezonska i završna svečanost
 - Prezentacije o aktivnostima slane putem e-mail adresa skupina, poster prezentacije
 - Izložbe dječjeg likovnog stvaralaštva.

8. SURADNJA S VANJSKIM USTANOVAMA

Vrtić važan je dio lokalne zajednice. Zbog toga njegovo poslovanje i ostvarivanje ciljeva odgojno-obrazovnog rada nije moguće bez suradnje s okolinom, profesionalnog povezivanja, bogaćenja dječjeg iskustva, razumijevanja i uvažavanja osobitosti djeteta, unapređenja odgojno-obrazovne prakse, zaštite i brige za djetetovo zdravlje, razmjene znanja i iskustava te aktivnog participiranja. Kontakti s vanjskim ustanovama usmjereni su prema obogaćivanju života djece u Vrtiću i unaprjeđivanju kurikuluma Vrtića, kao i stručnog povezivanja s relevantnim ustanovama i institucijama. Djeca se uključuju u važna zbivanja u lokalnoj zajednici kako bismo im omogućili upoznavanje mjesta njihovog odrastanja i afirmacije u društvenoj sredini, a time i razvoj građanskih kompetencija. Suradnja s vanjskim ustanovama ostvarivati će se sukladno Godišnjim planu i programu rada Dječjeg vrtića Meteorko.

BITNE ZADACI:

- Obogaćivanje života djece u Vrtiću s različitim kulturno-umjetničkim, sportsko-rekreativnim susretima, druženjima djece i odraslih kroz različite suradnje i uključivanje djece u društvena događanja
- Ostvarivanje suradnje s vanjskim ustanovama koje mogu pomoći stručnom usavršavanju djelatnika

- Ostvarivanje suradnje sa stručnjacima i ustanovama koje pomažu cjelovitom odgojno-obrazovnom razvoju djeteta
- Suradnja s vanjskim ustanovama koje mogu pružiti pomoć u ostvarivanju boljih materijalnih uvjeta - donacije, sponzorstva
- Suradnja s vanjskim ustanovama i lokalnom zajednicom na osiguranju uvjeta za unapređenje i zaštitu i razvoj djece: sigurnosni prometni programi, programi prevencije ovisnosti, provedba eko i etno projekata, knjižnica, škola, Kulturno-umjetnička društva, udruge, društvo umirovljenika i drugim čimbenicima lokalne zajednice.

U tu svrhu provoditi surađivati će se sa ustanovama i istaknutim pojedincima iz raznih područja ljudskog djelovanja u užoj i široj zajednici.

- *Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih* – praćenje promjena u sustavu obrazovanja, slanje Godišnjih planova i izvješća, slanje zahtjeva za proširenje djelatnosti, dostava podataka o programima
- *Agencija za odgoj i obrazovanje Zagreb* – sudjelovanje u edukacijama prema Katalogu i načinima realizacije, traženje stručnih mišljenja, pomoć u problemskim situacijama, poslovi vezani uz stažiranje pripravnika (prijava stažiranja, slanje izvješća o stažiranju i prijava za stručni ispit), poslovi vezani uz napredovanje u zvanje (prijava za napredovanje u zvanje, uvidi u rad prijavljenih odgojitelja/stručnih suradnika)
- *Upravni odjel za obrazovanje, kulturu, šport i tehničku kulturu KZZ* - redovito slanje podataka vezanih za statistiku, Godišnjih planova i izvješća, izdavanje potrebne dokumentacije, razvojni projekti Vrtića
- *Dječji vrtići na nivou županije* – stalna razmjena iskustava na nivou ustanova, prenošenje primjera dobre prakse putem susreta odgojitelja i prezentacija pojedinih segmenata odgojno-obrazovne prakse Vrtića, sudjelovanje u manifestacijama koje služe promoviranju djelatnosti, druženju djece i sl.
- *Dom zdravlja*- izdavanje potrebne dokumentacije za boravak djece u skupini, edukativni materijali za roditelje i odgojitelje, potrebni pregledi djece kod bolesti i povreda, sanitarni godišnji pregledi djelatnika
- *Zavod za javno zdravstvo i hitne službe* – stalni nadzor i davanje informacija u cilju zaštite zdravlja djece
- *Stomatološka služba* - preventivski program - edukativni materijali
- *Općina Hrašćina - Osnivač* – financiranje programa, razvoj Vrtića,
- *Osnovna škola* – priprema djece za školu i suradnja s timom škole

- *Policajska uprava KZZ* - prometna policija – briga za sigurnost djece i objekta, sudjelovanje na sastancima međuresorne suradnje
- *Hrvatski zavod za socijalnu skrb* - kontaktiranje i rješavanje problema s područja zaštite djece u obitelji i obitelji
- *Inspeksijske i druge nadzorne službe* – rad na sigurnosti i zaštiti djece, objekta i prevencija neželjenih događanja
- *Župni ured* - obilježavanje Dana kruha, posjete u vrijeme blagdana
- *Ostali društveni čimbenici* koji pridonose obogaćivanju programa i stručnom usavršavanju.

9. VREDNOVANJE PROGRAMA

Prema članku 52. Državnog pedagoškog standarda (Narodne novine, broj 63/2008., 90/2010.), predškolske ustanove dužne su pratiti kvalitetu rada sukladno podzakonskim aktima. Jedna od osnovnih karakteristika kvalitete jest njezin kontinuirani razvoj pa je obveza svih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa stalno praćenje, promišljanje, reflektiranje i vrednovanje kvalitete odgojno-obrazovne prakse i na temelju toga djelovanje na njezinu unaprjeđivanju. Stoga su čimbenici vrednovanja programa odgojitelji i drugi stručni djelatnici u vrtiću i lokalnoj zajednici, administrativno i tehničko osoblje, djeca i roditelji. Ostvarivanje programa ranog prati se, procjenjuje i valorizira na dvije razine: vanjsko vrednovanje i samovrednovanje.

9.1. Vanjsko vrednovanje i supervizija

Na kraju pedagoške godine valorizacija uspješnosti programa dostavlja se (u sklopu Godišnjeg izvješća ustanove o odgojno-obrazovnom radu) na uvid Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih.

Stručna supervizija provođenja programa će se po potrebi ostvarivati kroz suradnju i stručno savjetovanje sa višim savjetnikom za predškolske ustanove pri Agenciji za odgoj i obrazovanje.

9.2. Samovrednovanje u Vrtiću

„Samovrednovanje je sustavan, unutrašnji proces usmjeren na osvjetljavanje trenutačnog stanja u ustanovi, na ustanovljavanje pozitivnih postignuća, detektiranje problema i predlaganje strategija njihova rješavanja te na unaprjeđivanje postojećeg stanja. Ono obuhvaća procese, odnose i uvjete unutar kojih se ostvaruje odgojno-obrazovni proces. Usmjerenost na kvalitetu od svih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa zahtijeva kontinuiranu stručnu refleksiju – samovrednovanje i djelovanje u smjeru unaprjeđivanja kvalitete pojedinih segmenata i ustanove

u cijelosti. Kontinuirano samovrednovanje vlastite odgojno-obrazovne prakse, kao prvog koraka na putu njezina unapređivanja, obveza je svih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa“ [48].

Dječji vrtić Meteorko će samovrednovanje primjenjivati za gradnju strategije kvalitete rada ustanove i proces samovrednovanja putem razvojnog plana. „Taj plan predstavlja kratkoročnu razvojnu strategiju unapređenja kvalitete ustanove koja obuhvaća jednogodišnje vremensko razdoblje“ - tekuću pedagošku godinu [48]. Razvojni plan izrađivati će se na temelju analize postojećeg stanja (KREDA analize) pri čemu će se izdvajati jedno do dva područja kvalitete rada ustanove koja je potrebno unaprijediti. Uz prioriteta područja unapređenja kvalitete određivati će se razvojni ciljevi i razrađivati metode i aktivnosti, resursi, vremenski slijed, mjerljivi pokazatelji ostvarivanja ciljeva za pojedino prioriteta područje, kao i osobe odgovorne za provedbu aktivnosti.

Samovrednovanje se provodi:

- Odgojiteljskim dnevnim zapažanjima i refleksijama o odgojno-obrazovnom procesu evidentiranim u pedagoškoj dokumentaciji
- Kontinuiranim praćenjem provođenja programa od strane stručnog tima (uvidi u skupine i dokumentaciju)
- Timskim refleksijama o odgojno-obrazovnom radu i realizaciji programa
- Ispitivanjem i bilježenjem komentara, izjava djece te sakupljanjem, dokumentiranjem i analiziranjem uradaka djece (npr. slike i crteži, pisani uratci, verbalni izričaji, izričaji glazbom, pokretom, dramski izričaji, konstrukcije i drugo) od strane odgojitelja
- Praćenjem cjelokupnog razvoja pojedinog djeteta u mapama individualnog razvoja od strane odgojitelja i stručnog tima (liste praćenja razvoja djeteta)
- Foto, audio i video zapisima iz procesa i analizama dokumentacije
- Odgojiteljskim anegdotskim bilješkama iz procesa
- Evaluacijama programa (periodično i na kraju pedagoške godine)
- Godišnjom valorizacijom rada koja će biti sastavni dio Godišnjeg izvješća ustanove o odgojno-obrazovnom radu
- Anketnim upitnicima za roditelje i analizom podataka krajem pedagoške godine.

Neprekidno ćemo unaprjeđivati rad u smislu kontinuiranog razvoja sa ciljem unapređenja osobnih i profesionalnih kompetencija, posebice vještina (samo)procjene i (samo)refleksije. Također ćemo pripremati što adekvatnije instrumente i metode pomoću kojih je moguće vrlo

precizno provoditi procjene i mjerenja. Uz pomoć razvijenog sustava praćenja i (samo)vrednovanja procesa i rezultata rada, otkrivanja postojećeg stanja, dobrih i loših strana odgojno-obrazovnog procesa te općenito života i rada vrtića, planirat ćemo i uvoditi promjene za unapređivanje odgojno-obrazovnog rada i cjelokupnog konteksta ustanove sa ciljem zadovoljavanja potreba i prava djece te optimalnog razvoja svakog djeteta.

9.2.1. Instrumenti za praćenje i vrednovanje kvalitete ostvarivanja odgojno-obrazovnog rada

Uz propisanu i dodatnu dokumentaciju, za praćenje i vrednovanje kvalitete ostvarivanja odgojno-obrazovnog rada kontinuirano ćemo koristiti, unaprjeđivati i pripremati nove instrumente i metode procjena. Uobičajeno korišteni instrumenti u pedagoškoj godini koji su fleksibilno podložni promjenama nalaze se u prilogu ovog Programa.

U odnosu na odgojno-obrazovni proces:

- inicijalni upitnici
- liste praćenja prilagodbe
- razvojne liste
- izrađeni pedagoški poticaji
- obrazac praćenja teme od posebnog interesa odgojno-obrazovnog rada skupine u pedagoškoj godini
- elementi za procjenu uspješnosti ostvarenog programa za odgojitelje
- razvojni plan ustanove za pedagošku godinu
- bilješke praćenja pedagoške dokumentacije (stručni tim)
- protokol uvida u skupinu (stručni suradnik pedagog)
- zapisnici radnih dogovora
- zapisnici sastanaka stručnog tima
- dokumentacija timskih refleksija (zapisnici i foto-video dokumentacija, PPT prezentacije).

U odnosu na roditelje:

- edukativni i informativni materijali za roditelje
- upitnici za roditelje vezani uz teme od posebnog interesa i odgojno-obrazovni rad skupine
- ankete za roditelje o zadovoljstvu suradnje s vrtićem, radom vrtića

- pripreme i zapisnici roditeljskih sastanaka, radionica
- obrazac individualnog razgovora s roditeljem
- bilješke i foto/video dokumentacija o sudjelovanju roditelje u odgojno-obrazovnom procesu u dječjem vrtiću
- bilješke i foto/video dokumentacija ostalim oblicima suradnje s roditeljima.

U odnosu na vanjske čimbenike:

- prezentacije odgojno-obrazovnog rada na stručnim skupovima, online seminarima, među vrtićke suradnje
- objavljeni članci na web stranici Vrtića
- objavljeni članci u časopisima
- ostvarene suradnje s vanjskim čimbenicima (projekti, radionice, aktivnosti i akcije, izložbe, likovni natječaji...).

10. FINANCIRANJE PROGRAMA

Program se financira iz proračunskih sredstava Općine Hrašćina i sufinanciranja cijene boravka u Vrtiću od strane roditelja u skladu s Odlukom o mjerilima za financiranje predškolskog odgoja i obrazovanja u Općini Hrašćina.

Sredstva za financiranje programa osiguravaju se u skladu sa Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju i propisanim mjerilima za sufinanciranje prema Odluci o mjerilima za financiranje predškolskog odgoja i obrazovanja u Općini Hrašćina. Dio sredstava osigurava se prema navedenoj Odluci, a dio uplaćuju roditelji. Program se financira u skladu čl. 48. i čl. 50. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, a sukladno Odluci Općinskog vijeća Općine Hrašćina o cijeni i mjerilima financiranja redovitog, cjelodnevnog, desetsatnog programa.

Djelatnost predškolskog odgoja i obrazovanja dio je sustava odgoja i obrazovanja te skrbi o djeci, a financira se:

- sredstvima proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave
- udjelovanjem roditelja/skrbnika u cijeni programa predškolskog odgoja i obrazovanja u koji su uključena njihova djeca
- sredstvima državnog proračuna – program javnih potreba za djecu u godini prije polaska u školu, kraći program predškol , programi za djecu s teškoćama u razvoju, i programi za darovitu djecu
- donacijama

- drugim zakonski dopuštenim izvorima.

Roditelji djece s područja drugih Općina participiraju mjesečno u cijeni programa korištenja usluga Vrtića sukladno odlukama njihovih općina.

Ekonomsku cijenu programa, koji će se provoditi u okviru Vrtića utvrđuje Osnivač Vrtića Općina Hrašćina, a na temelju obračunske kalkulacije stvarnih troškova i planiranog broja djece.

Ekonomska cijena cjelodnevnog, 10 – satnog programa obuhvaća troškove cijene smještaja djece utvrđene člankom 42. Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe i to:

1. Izdatke za zaposlenike:

- bruto plaće
- naknade i materijalna prava radnika

2. Prehrana djece

3. Uvjeti boravka djece:

- materijalni izdatci
- energija i komunalije
- tekuće održavanje objekta i opreme

4. Nabava namještaja i opreme

5. Nabavu sitnog inventara

6. Stručno usavršavanje djelatnika

11. ZAKLJUČAK

Redoviti program rada Dječjeg vrtića Meteorko osmišljen je kao cjelodnevni desetsatni program za djecu rane i predškolske dobi. Provoditi će se fleksibilno, u partnerstvu Vrtića s roditeljima i širom društvenom zajednicom, stvarajući sigurno i kvalitetno okruženje, osiguravanjem kontinuiteta u odgoju i obrazovanju, otvorenosti za kontinuirano učenje i spremnosti na unapređivanje odgojne prakse. Cilj programa je kontinuirano poticati i razvijati cjelokupni rast, individualni razvoj djeteta i osiguravanje dobrobiti za dijete u sredini koja ga okružuje.

Siguran prostor za boravak djece osmišljen je kao bogato fizičko okruženje koje nadahnjuje djecu i odrasle pružajući im mogućnosti zajedničkog učenja u zajednici kroz igru, istraživanje, suradnju.

Vrtić kao ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje kojoj je Osnivač Općina Hrašćina, planiranom organizacijom rada, kvalitetom izgrađenog prostora, njegovom

opremljenošću, stvaranjem prilika djeci za pohađanje organiziranog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja stvaraju se uvjeti skladnijeg života mladim obiteljima, korisnicima naših usluga.

Ulaganjem u djecu od njihove najranije životne dobi u Dječjem vrtiću Hrašćina ulažemo u kvalitetniju i sigurniju budućnost cjelokupne zajednice čija je najveća vrijednost čovjek.

Osiguranje ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja djeci u Dječjem vrtiću Meteoroko konkretna je mjera demografske obnove društva koja počinje na lokalnoj razini i prilika je za dodatna zapošljavanja ljudi u Općini Hrašćina, ali i podizanje kvalitete života svih stanovnika Općine Hrašćina.

12. PRILOZI

1. Diploma autorice programa- magistra ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja- Marijana Cmrečnjak Majstorić
2. Diploma autorice programa- magistra pedagogije Manuela Kos
3. Instrumenti za praćenje i vrednovanje kvalitete odgojno-obrazovnog rada
 - Lista praćenja prilagodbe djece
 - Obrazac praćenja teme od posebnog interesa odgojno-obrazovnog rada skupine u pedagoškoj godini
 - Razvojni plan ustanove - prioritetna područja unaprjeđenja za pedagošku godinu prema Priručniku za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja
 - Godišnji plan i program za skupine
 - Elementi za procjenu uspješnosti ostvarenog programa za odgojitelje
 - Protokol uvida u skupinu
 - Upitnik za roditelje
 - Samorefleksija rada i profesionalnog razvoja na kraju pedagoške godine

13. Literatura

- (1) Ajduković, Marina; Pečnik, Nina, Nenasilno rješavanje sukoba. Alinea; Zagreb, 2007.
- (2) Bašić, Josipa; Hudina, Boris; Koller Trbović, Nives; Žižak, Antonija, Integralna metoda u radu s djecom predškolske dobi i njihovim roditeljima – priručnik, Alinea, Zagreb, 2005.

- (3) Bašić, Josipa; Hudina, Boris; Koller Trbović, Nives; Žižak, Antonija, Integralna metoda u radu s djecom predškolske dobi i njihovim roditeljima- terapijski pristup, Alinea, Zagreb, 2005.
- (4) Bouillet, Dejana, Izazovi integriranog odgoja i obrazovanja, Školska knjiga, Zagreb, 2010.
- (5) Bredekamp, Sue, Kako djecu odgajati?, Educa, Zagreb, 1996.
- (6) Cvetković-Lay, Jasna; Sekulić-Majurec, Ana; Darovito je, što ću s njim?, Priručnik za odgoj i obrazovanje darovite djece predškolske dobi, Alinea, Centar za poticanje darovitosti djeteta „Bistrić“, Zagreb, 2008.
- (7) Cvetković-Lay, Jasna, Darovito je, što ću sa sobom? Priručnik za obitelj, vrtić, školu, Alinea, Zagreb, 2010.
- (8) Cvetković-Lay, Jasna, Ja hoću i mogu više – Priručnik za odgoj i obrazovanje djece od 3 do 8 godina, Alinea, Zagreb, 2010.
- (9) Daniels, Ellen, Strafford, Kay, Kurikulum za inkluziju, Biblioteka Korak po korak, Priručnik broj 4, Zagreb, 2003.
- (10) Stokes Szanton, Eleanora, Kurikulum za jaslice, Priručnik za rad s djecom od 0 do 3 godine , Biblioteka Korak po korak, Zagreb, 2005.
- (11) Dennison, Paul, BrainGym i ja – povratak užitku učenja, Ostvarenje d.o.o., Donji Vukojevci, Lekenik, 2007.
- (12) Došen Dobud, Anka, Malo dijete – veliki istraživač, Alinea, Zagreb, 2004.
- (13) Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (NN 63/2008)
- (14) Goldberg, Sally, Razvojne igre za predškolsko dijete – individualizirani program igre i učenja, Ostvarenje d.o.o., Donji Vukojevci, Lekenik, 2003.
- (15) Janković, Josip, Pristupanje obitelji – sustavni pristup, Alinea, Zagreb, 2004.
- (16) Janković, Josip, Sukob ili suradnja, Alinea, Zagreb, 2007.
- (17) Kocijan Hercigonja, Dubravka; Flander Buljan, Gordana; Vučković, Dinka, Hiperaktivno dijete – uznemireni roditelj i odgojitelji, N aklada SLAP, Jastrebarsko, 2004.

- (18) Konvencija o pravima djeteta (UN, 1989)
- (19) Konvencija o pravima djeteta, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži (2001)
- (20) Longo, Igor, Povezani s djetetom, Alinea, Zagreb, 2010.
- (21) Longo, Igor, Roditelj – graditelj odnosa, Alinea, Zagreb, 2016.
- (22) Maleš, Dubravka; Milanović, Mirjana; Stričević, Ivanka, Živjeti i učiti prava – Odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja, Filozofski fakultet Sveučilišta Zagrebu, 2003.
- (23) Miljak, Arijana, Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja, Persona, Velika Gorica, Zagreb, 1996.
- (24) Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, MZOŠ, Zagreb, 2011.
- (25) Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015.
- (26) Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava (Vlada Republike Hrvatske, 1999.)
- (27) Obiteljski zakon (NN br. 103/15, 98/19, 47/20, 49/23, 156/23)
- (28) Pećnik, Ninoslava; Starc, Branka, Roditeljstvo u najboljem interesu djeteta i podrška roditeljima najmlađe djece, UNICEF, Zagreb, 2010.
- (29) Peteh, Mira, Radost stvaranja, Alinea, Zagreb, 2003.
- (30) Plan razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005.–2010. Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske
- (31) Popov, Darija, Enciklopedija razvojnih igara, Planet Zoe, 2010.
- (32) Plummer, Deborah, Kako pomoći djeci da izgrade samopoštovanje – Priručnik o aktivnostima, Naklada Kosinj, Zagreb, 2009.
- (33) Pravilnik o načinu i uvjetima polaganja stručnog ispita odgojitelja i stručnih suradnika u dječjem vrtiću (Narodne novine, 133/97 i 4/98)

- (34) Pravilnik o postupku, načinu i uvjetima napredovanja u struci i stjecanju položajnih zvanja odgojitelja, stručnih suradnika i ravnatelja u dječjem vrtiću (NN br. 83/2024)
- (36) Pravilnik o odgovarajućoj vrsti i razini obrazovanja odgojno-obrazovnih i ostalih radnika u dječjem vrtiću, ustanovama te drugim pravnim i fizičkim osobama koje provode programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (NN 145/24).
- (37) Pravilnik o posebnim uvjetima i mjerilima ostvarivanja programa predškolskog odgoja (NN br. 133/97)
- (38) Pravilnik o načinu raspolaganja sredstvima državnog proračuna i mjerilima sufinanciranja programa javnih potreba u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (NN br. 141/2022)
- (39) Pravilnik o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću (NN br. 83/01)
- (40) Pravilnik o obrascima zdravstvene dokumentacije djece predškolske dobi i evidencije u dječjem vrtiću (NN br. 114/02 i 74/2025.)
- (41) Pravilnik o sadržaju i trajanju programa predškole (NN br. 107/2014)
- (42) Predškolski odgoj s programskim usmjerenjima njege, odgoja, zaštite i rehabilitacije djece predškolske dobi s poteškoćama u razvoju (Ministarstvo kulture i prosvjete, Zavod za školstvo RH, 1993)
- (43) Prehrambeni standardi za planiranje prehrane djece u dječjem vrtiću – jelovnici i normativi (Zagreb, Laserplus, 2007.)
- (44) Program zdravstvene zaštite djece i higijene i pravilne prehrane djece u dječjim vrtićima (NN br. 105/02, 55/06 i 121/07)
- (45) Programi predškolskog odgoja, naobrazbe i skrbi djece s autističnim poremećajima (Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture, posebno izdanje, 16/97)
- (46) Programi predškolskog odgoja, naobrazbe i skrbi djece s mentalnom retardacijom i djece s tjelesnom invalidnosti i kroničnim bolestima (Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture, posebno izdanje, broj 16/97)
- (47) Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi, Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete republike Hrvatske, 8/91.

- (48) Priručnik za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja (2012). Zagreb: NCVVO
- (49) Skupina autora (2012) Velika enciklopedija malih aktivnosti, Školska knjiga, Zagreb
- (50) Slunjski, E. i suradnici, Izvan okvira, kvalitativni iskoraci u shvaćanju i oblikovanju predškolskog kurikulumu, Element, Zagreb, 2015.
- (51) Smjernice za rad s darovitom djecom i učenicima, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2022.
- (52) Starc i suradnici (2004) Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi
- (53) Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN br. 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22 i 101/23)
- (54) Zakon o radu (NN br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 46/23 i 64/23)
- (55) Zakon o ustanovama (NN br. 76/93, 29/97, 47/99, 35/08, 127/19 i 151/22)